

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

ГО «ЄВРОПЕЙСЬКА АЛЬТЕРНАТИВА»

ГО «АКАДЕМІЧНИЙ ПРОСТІР»

НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕР

**ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ЗМІНИ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ
В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції

Дубляни 2017

ББК 65.9(4УКР) Я54

УДК 339.922 (043.2)

Т-65

Трансформаційні зміни національної економіки в умовах євроінтеграції: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції . – Дубляни, 2017. – 156 с.

У збірнику максимально точно відображається орфографія та пунктуація, запропонована учасниками.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

Укладачі: Янишин Я. С., Гринкевич С. С., Брух О.О.

ЗМІСТ

Секція 1. Розвиток інтеграційних процесів в умовах трансформаційних змін: політико-правовий аспект

Іляш О.І., <i>НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського»</i>	Загострення соціальних проблем у сфері зайнятості в рамках реалізації економічної складової угоди про асоціацію між Україною та ЄС	8
Захарова О. В., <i>Маріупольський державний університет</i>	Особливості моделювання процесів міжрегіонального співробітництва в умовах глобалізації	12
Колач С. М., Василина О. Р., <i>Львівський національний аграрний університет</i>	Українсько-російські економічні відносини та їх взаємовплив	15
Мітюшкіна Х.С., <i>Маріупольський державний університет</i>	Теоретичне підґрунтя формування нової моделі міжрегіонального співробітництва	18
Pindel M., Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy	Wynagrodzenie w Polsce: analiza i ryzyko	22
Федів Р. Д., <i>Львівський національний аграрний університет</i>	The underlying points of the china's foreign policy «one belt, one road» initiative	26

Секція 2. Забезпечення конкурентоспроможності галузей та регіонів національної економіки

Антонюк Г. Я., <i>Львівський національний аграрний університет</i>	Розвиток сільських територій через валоризацію традиційної високоякісної харчової продукції в Україні: можливості імплементації зарубіжного досвіду	36
Бойко В. В., <i>Львівський національний аграрний університет</i>	Напрями забезпечення якості та безпеки вітчизняного продовольства в умовах євроінтеграції	39
Брух О. О., <i>Львівський національний аграрний університет</i>	Розвиток та удосконалення експортного потенціалу Львівської області	42
Крупа В. Р., Крупа О. М., <i>Львівський</i>	Конкурентні можливості сільськогосподарських підприємств Жовківщини в умовах євроінтеграції	45

національний аграрний
університет

Лаврів І. М., <i>Львівський національний аграрний університет</i>	Запровадження системи сертифікації GlobalGAP на сільськогосподарських підприємствах	49
Лупак Р. Л., <i>Львівський торговельно- економічний університет</i>	Формування справедливого та рівноправного конкурентного середовища у сферах виробництва і обігу імпортозамінної продукції	51
Секція 3. Модернізація економіки України в умовах трансформації		
Бернацька І. Я., <i>Львівський національний аграрний університет</i>	Торговельне співробітництво України з ЄС в умовах зони вільної економічної торгівлі	54
Булик О.Б., <i>Львівський національний аграрний університет</i>	Інтеграція України в світовий економічний простір	57
Василечко Н. В., <i>Національний інститут стратегічних досліджень</i>	Приєднання України до плану BEPS як один з механізмів деофшоризації національної економіки	60
Гринкевич С.С., <i>Львівський національний аграрний університет</i>	Вплив інформатизації як основного мегатренда економічного розвитку на формування і використання людського капіталу	63
Зеліско Н. Б., <i>Львівський національний аграрний університет</i>	Теоретико-методологічні та практичні засади глобальної екологізації економіки	66
Колодійчук В. А., <i>Львівський національний аграрний університет</i>	Формування транспортно-логічної системи України: європейський контекст	70
Коломієць Т.В., <i>Вінницький національний аграрний університет</i>	Prospects of intellectual capital formation in terms of the eu integration	73
Ніколенко Т.І., <i>Маріупольський державний університет</i>	Особливості та перспективи розвитку іноземного інвестування в Україні в умовах трансформації	78
Слюсаренко В. Є.	Інноваційні інструменти трьохстороннього	81

<i>Державний Вищий</i>	партнерства як шлях до розвитку	
<i>Навчальний Заклад</i>	ефективного суспільства	
<i>«Ужгородський</i>		
<i>Національний</i>		
<i>Університет»</i>		
Хірівський Р. П.,	Розвиток процесів фінансової	
<i>Львівський</i>	децентралізації в Україні	84
<i>національний аграрний</i>		
<i>університет</i>		
Секція 4. Сучасний стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні		
Городня Т. А.,	Економічна діагностика сфери	
<i>Львівський</i>	туристичних послуг	88
<i>торговельно-</i>		
<i>економічний</i>		
<i>університет</i>		
Гошко Т. Д.,	Впровадження в діяльність турфірми	
Батюк О. Я.,	інформаційних технологій – вимога	
<i>Львівський</i>	сьогодення	91
<i>національний аграрний</i>		
<i>університет</i>		
Дудяк Р. П.,	Управління зовнішньоекономічною	
<i>Львівський</i>	діяльністю підприємств АПК України	93
<i>національний аграрний</i>		
<i>університет</i>		
Дуляба Н. І.,	Стан підприємницької активності в	
<i>Національний</i>	Україні в сучасних умовах	
<i>університет «Львівська</i>		
<i>політехніка»,</i>		
Сирветник-		97
Царій В. В.,		
<i>Вінницький інститут</i>		
<i>конструювання одягу і</i>		
<i>підприємництва</i>		
Камарчук І. М.,	Шляхи та резерви підвищення	
Качмар Н. М.,	продуктивності праці працівників	
<i>Львівський</i>	торговельних підприємства	101
<i>торговельно-</i>		
<i>економічний</i>		
<i>університет</i>		
Корнійчук А.М.,	Управління інтелектуальними та	
Коломієць Т. В.,	інформаційними ресурсами підприємства	
<i>Вінницький</i>	в умовах глобалізації	104
<i>національний аграрний</i>		

<i>університет</i>		
Сторонський М. О., <i>Львівський національний аграрний університет</i>	Інвестиційне забезпечення економічного розвитку агропідприємств	108
Породко О. Ю., <i>Львівський торговельно-економічний університет</i>	Проблеми спрощеної системи оподаткування як частини тіньової економіки України	112
Янишин Я.С., <i>Львівський національний аграрний університет</i>	Аналіз експортної діяльності сільсько-господарських підприємств Кам'янка-бузького району Львівської області	116
<i>Секція 5. Фінансово-економічне та обліково-аналітичне регулювання аграрного сектору економіки України в умовах трансформації.</i>		
Абасов В. А., <i>ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»</i>	Передумови та необхідність розвитку аудиту ефективності	119
Андрушко Р. П., Мирончук З.П., <i>Львівський національний аграрний університет</i>	Обліково-фінансові складові у детінізації економіки	122
Вознюк А. О., <i>Львівський національний аграрний університет</i>	Оновлення податкового законодавства як частина трансформаційних змін національної економіки	125
Колодій А. В., <i>Львівський національний аграрний університет</i>	Фінансові посередники в Україні : економічна сутність та призначення	128
Жидовська Н. М., <i>Львівський національний аграрний університет</i>	Специфіка обліку витрат у зерновій галузі	131
Кучер Л. Ю., <i>Харківський національний аграрний університет</i>	Інвестування інноваційних агропроектів в умовах євроінтеграції	133

ім. В. В. Докучаєва

Лиса О.В.,

Мирончук З. П.,

Львівський

*національний аграрний
університет*

Important aspects of fixed assets

137

Малецька О. І.,

Львівський

*національний аграрний
університет*

Проблемні аспекти обліку розрахунків у
фермерських господарствах

139

Марків Г.В.,

Львівський

*національний аграрний
університет*

Фондовий ринок в Україні: проблеми та
перспективи його розвитку

142

Пелехатий А. О.,

Патицька Х. О.,

*ДУ «Інститут
регіональних
досліджень*

ім. М. І. Долішнього

НАН України»

Роль податку на доходи фізичних осіб у
формуванні доходів об'єднаних
територіальних громад

145

Рубай О. В.,

Львівський

*національний аграрний
університет*

Розвиток факторину в Україні в умовах
європейської інтеграції

148

Сиротюк Г. В.,

Львівський

*національний аграрний
університет*

Розвиток соціо орієнтованого
бухгалтерського обліку та звітності

151

**СЕКЦІЯ 1. РОЗВИТОК ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УМОВАХ
ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН: ПОЛІТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ**

Ляш Ольга Ігорівна
д.е.н., професор
НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського»
м. Київ

**ЗАГОСТРЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ У СФЕРІ ЗАЙНЯТОСТІ В
РАМКАХ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ УГОДИ ПРО
АСОЦІАЦІЮ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС**

Низький рівень виконання передбачених Угодою про асоціацію реформ і перетворень обумовлюється пасивністю та фінансовою неспроможністю існуючої соціальної політики зайнятості, відсутністю реальних можливостей для її реформування, надмірно великою кількістю цілей і малою кількістю засобів їх досягнення в рамках реалізації економічної складової угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Необхідність розробки напрямів забезпечення співробітництва у сфері зайнятості задля протистояння суспільним викликам та підвищення якості життя в рамках реалізації економічної складової угоди про асоціацію між Україною та ЄС зумовлена наступним:

1. Загостренням соціальних проблем відтворення ринку праці, тінізацією та системними вадами політики регулювання зайнятості населення, що посилюють невідповідність засобів державного регулювання до умов, передбачених економічною складовою угоди про асоціацію через кон'юнктурні зміни на ринку праці, структурні диспропорції між попитом та пропозицією на робочу силу за професіями, зростання тіньового та неформального сегменту зайнятих, збільшення номінальної та тіньової зайнятості населення. Так, незважаючи на збільшення на 1% рівня зайнятості відбулося зменшення чисельності зайнятого населення у віці 15-70 років на 9,4 % або 1,7 млн. осіб (найвищий рівень зайнятості спостерігався у м. Києві (62,0 %) та Дніпровській (60,9%) області, а найнижчий – у Донецькій (50,3%)

та Тернопільській (51,6%) областях; збільшення на 1,1 % зайнятого населення (26,2 % або 4,3 млн. осіб), які працювали у неформальному секторі економіки (у 2016 р. питома вага таких осіб становила 25,1 % зайнятого населення). Значні масштаби поширення неформальної зайнятості характерні, насамперед, для західних регіонів, що зумовлено концентрацією на цих територіях аграрного сектору економіки. Так, найвищий показник фіксується в Чернівецькій області (50-58 %), де він удвічі більший, ніж середній по країні. У Львівській, Закарпатській, Тернопільській та Чернівецькій областях відбувається формування мікроринків праці [1], неформальна зайнятість виступає основним або допоміжним джерелом доходів для 40-54 % домогосподарств. Найбільш поширеними джерелами отримання неформальних доходів були: власний незареєстрований бізнес (21,1 %) та заробітна плата "в конвертах" (28,9 %) [2]. Аналіз неформальної зайнятості у розрізі вікових груп свідчить, що найвищий її рівень характерний для осіб у віці 15–24 рр. (33,2 %) та у віці 60–70 років (41,1 %).

2. Зниженням інституційної спроможності урядових структур, передбачених пріоритетними для реалізації економічної складової угоди про асоціацію відповідальних за реформи у сфері освіти, скороченням фінансування навчальних закладів, недостатнім використанням інноваційного потенціалу молоді, низькими темпами реформування й модернізації системи вищої освіти, що призводить до невідповідності рівня підготовки випускників навчальних закладів до потреб ринку праці, зростання неякісних публічних послуг в галузі базової та вищої освіти та зростання молодіжного безробіття.

Необхідно зауважити, що Україна не отримує додаткової мотивації та технічної підтримки від ЄС у разі відсутності політики реформування національної системи освіти відповідної потребам сучасного ринку праці. Згідно з проведеним дослідженням Світового банку ринку праці в Україні деформованою залишається структура підготовки та відповідності кадрів: кожна п'ята компанія вважає недостатні знання та навички існуючих на ринку

працівників більш серйозною перешкодою для свого функціонування і розвитку, ніж проблеми, пов'язані з фінансуванням, корупцією та дозволами, необхідними для ведення бізнесу (цей показник є одним із найвищих серед країн з перехідною економікою Східної Європи і колишнього Радянського Союзу); заповнення вакантного робочого місця в Україні, для кваліфікованих працівників, які займаються фізичною працею, потребує набагато більше часу, ніж у більшості країн (п'ять тижнів замість 2,5); 25 % підприємств в Україні, що збільшили протягом трьох останніх років кількість працівників і 15 % підприємств, які не розширювали штату основною проблемою вважають дефіцит знань та відсутність потрібного переліку професійних навичок; робочі місця створюються переважно в нових компаніях, у сфері ринкових послуг і в професіях (понад 50 % нових робочих місць створюються у великих компаніях, близько 75 % - для працівників, зайнятих фізичною працею, половина з них - для кваліфікованих працівників, відповідно, лише 20 % усіх новостворених робочих місць передбачені для управлінців, спеціалістів середнього і вищого рівня кваліфікації) [3]; незважаючи на те, що рівень безробіття молоді в Україні на початок 2016 р. (11,6 %) загалом нижчий, ніж у країнах ЄС, і вдвічі нижчий, ніж у країнах регіону Східної Європи і Центральної Азії, лише 51 % молодих людей знайшли місце праці до досягнення 25 років, рівень самозайнятості і підприємництва серед молоді залишається досить низьким і становить 8 %.

Зважаючи на окреслені критичні соціально-економічні чинники, які не сприяють забезпеченню ефективного співробітництва у сфері зайнятості в рамках реалізації економічної складової угоди про асоціацію між Україною та ЄС, пріоритетними напрямками мають стати заходи реалізації ефективної зайнятості населення та зниження кількості примусово звільнених працівників; використання чотириденного робочого тижня для працівників малокваліфікованих професій (скорочення на 20% робочого часу, дозволить зберегти 20% персоналу) та дистанційної роботи для представників маркетингу, реклами, PR, журналістів, перекладачів, креативних і IT-

спеціальностей, що дозволить знизити витрати на організацію робочого місця та задовольнить потреби у гнучкій зайнятості 25% працівників означених спеціальностей. З метою легалізації “тіньової” зайнятості та підтримки конкурентоспроможності економічно активного населення на ринку праці міським районним центрам зайнятості слід запровадити практику проведення Європейських Форумів та консультацій; на законодавчому рівні прийняти блок законів про фінансово-банківську діяльність з метою підвищення стабільності і привабливості сектора формальної зайнятості та створення Банку покриття ризиків (страхового банку) для рефінансування, відшкодування відсотків бізнесу за користування валютою. І, безумовно, продовжувати роботу з приведення законодавчої та нормативної бази України до стандартів ЄС, зокрема внести зміни до статті 31 Закону України «Про зайнятість населення»^[1] (щодо унормування громадських робіт) та зміни до деяких законодавчих актів України щодо зайнятості інвалідів тощо.

Список використаних джерел:

1. Юрій Візник. Зайнятість населення у прикордонному районі // Щоденна інтернет - газета "Вголос" (27 березня 2013 р.). - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1178/>.
2. Василь Худицький. Неформальні трудові відносини / 12 червня 2015 р. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://gazeta.dt.ua/business/neformalni-trudovi-vidnosini-nini-lishe-tretina-pidpriyemstv-ne-planuye-skorochuvati-kilkist-svoyih-pracivnikiv-.html>.
3. Наталя Іванова. Ринок праці: попит та пропозиція // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://ua.racurs.ua/328-rynok-praci-popyt-ta-propozyciya>.

Захарова Ольга Володимирівна
к.е.н., доцент
Маріупольський державний університет
м. Маріуполь

ОСОБЛИВОСТІ МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСІВ МІЖРЕГІОНАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

В сучасних умовах інтенсифікації розвитку процесів регіоналізації більш виражено проявляється тенденції відокремленого розвитку територій. Регіони, що все більше зацікавлені в пошуку власних шляхів розширення своїх конкурентних переваг та розробці механізмів їх практичної реалізації, зацікавлені в розвитку міжрегіонального співробітництва в різних сферах та на різних рівнях, як національному, так і міжнародному.

Потреба в міжрегіональному співробітництві виникає, коли перед регіонами постає проблема дефіциту ресурсів як для власного економічного розвитку чи зміцнення своїх конкурентних переваг, так і для їх розширення. Тому потреби регіонів в співробітництві можуть виступати як засадами для формування цілей міжрегіональної взаємодії. Внутрішньорегіональні зв'язки характеризують міру взаємодії підприємств регіону між собою та його інфраструктуру, яка визначає забезпеченість виробничих процесів фінансовими інститутами, зв'язком, транспортним сполученням, засобами масової інформації необхідними для отримання результативності виробничого процесу підприємств регіону й реалізації взаємодії між ними [1].

На наш погляд, одним з інструментів дослідження, що дозволить розширити розуміння специфіки та характеру взаємозв'язків, що виникають між суб'єктами міжрегіонального співробітництва, є економіко-математичне моделювання.

В деяких наукових публікаціях як напрям дослідження, пов'язаний із застосуванням економіко-математичного інструментарію, розглядається організаційно-економічне моделювання, що вивчає характер та особливості

зв'язків між організацією певної діяльності (чи співпраці) та економічними характеристиками процесів та розробкою методів їх відтворення у моделях з метою оптимізації параметрів процесів, схем їх організації, ефективного управління і надійного планування [2].

Щодо передумов застосування організаційно-економічного моделювання до оцінки особливостей розвитку міжрегіонального співробітництва, слід визначити деякі визначальні риси. Так, якщо застосування прийомів організаційно-економічного моделювання з точки зору дослідження діяльності окремих господарських суб'єктів, має сенс на етапах розробки проектів виконання робіт, планування діяльності, розробки перспективних планів чи стратегій розвитку, то в сфері дослідження міжрегіонального співробітництва розробка, аналіз та оцінка організаційно-економічних моделей співпраці може застосовувати як на етапі попередньої оцінки можливостей реалізації спільних дій, проектів тощо, так і на етапах її подальшої реалізації з метою оцінки поточної ефективності та пошуку напрямів її підвищення.

Міжрегіональне співробітництво можна розглядати як вид діяльності, що реалізовується суб'єктами різного рівня у мінливому економічному середовищі та має певний економічний механізм здійснення та певні економічні, фінансові, ресурсні, виробничо-технологічні характеристики, що формують економічні результати такого співробітництва для всіх його учасників. Отже, організаційно-економічне моделювання процесів міжрегіональної взаємодії передбачає побудову відповідних організаційно-економічних моделей, що відображатимуть взаємозв'язки і залежності між результатами діяльності суб'єктів співробітництва та всіма видами ресурсів і показниками їх використання.

Відповідно організаційно-економічне моделювання процесів міжрегіонального співробітництва набуває рис системності, тобто його об'єктом є міжрегіональна співпраця як система елементів, які мають свої економічні характеристики, функціональну спрямованість та тісний

зв'язок із зовнішнім економічним середовищем, а предметом - взаємозв'язки і залежності між окремими суб'єктами у цій системі. Оскільки у просторовому відношенні регіони виокремлюються на різних рівнях, а саме внутрішньодержавному, державному та наднаціональному [3], що в свою чергу обумовлює диференціацію та специфіку масштабів, рівнів соціально-економічного розвитку, форм взаємодії, інституційної бази, то застосування інструментів економіко-математичного моделювання вимагає врахування відповідних рівнів, що яких варто використовувати різні організаційно-економічні моделі.

Таким чином, організаційно-економічне моделювання процесів міжрегіонального співробітництва є різновидом економічного моделювання економічних процесів, що передбачає відтворення організаційної структури різних форм співпраці на різних таксономічних регіональних рівнях та умов їх реалізації з урахування факторів зовнішнього середовища. Результатом застосування інструментів моделювання є побудова організаційно-економічних моделей, що виступатимуть аналогом процесів міжрегіонального співпраці, що описує структуру організаційних форм співпраці, склад її елементів (учасників), їх соціально-економічні та інші характеристики, структуру процесу із зв'язками між його елементами та зовнішнім середовищем, результатом сумісного функціонування яких у часі, просторі і в конкретних економічних умовах є забезпечення певного ефекту, вираженого в досягненні економічного зростання.

Список використаних джерел:

1. Беззубченко О.А. Міжрегіональне співробітництво: сутність, форми та процес реалізації / О.А. Беззубченко // Вісник МДУ. Серія: Економіка. – 2015. – Випуск 9. – С. 96-102. – Режим доступу: <http://visnyk-ekonomics.mdu.in.ua/uk/visnik-9.pdf>
2. Попов С.О. Теоретичні основи організаційно-економічного моделювання виробничих процесів з непотоковою технологією / С.О. Попов

// Вісник КТУ. – 2009. – № 24. – С. 256–262.
http://knu.edu.ua/Files/24_2009/st_43.pdf.

3. Булатова О.В. Регіональна складова глобальних інтеграційних процесів: монографія/ О.В. Булатова. – Донецьк: ДонНУ, 2012. – 386 с.

Колач Світлана Михайлівна
к.е.н., доцент,
Василина Оріся Романівна
к.е.н., доцент
Львівський національний аграрний університет
м. Дубляни

УКРАЇНО-РОСІЙСЬКІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ ТА ЇХ ВЗАЄМОВПЛИВ

Досить складною і непередбачуваною видається подальша співпраця України з Російською Федерацією за багатьма проектами міжнародного співробітництва.

Особливої актуальності дана проблематика набуває через останні тенденції українсько-російських двосторонніх взаємин (українська політична криза, анексія Криму, російська агресія на українському Сході) примножують напругу в економічному співробітництві. Події кінця 2013 – 2014 рр. стали переламним моментом в історії українсько-російських відносин і ознаменували новий етап у становленні міжнародної суб'єктності України на світовій арені.

Проблемні питання двосторонніх відносин між Україною і Росією знайшли своє відображення у численних працях вітчизняних учених – В.С.Будкіна [1], В.М.Геєця [2], Л.І.Федулової [3]. Через нестабільність зовнішньополітичної ситуації, тотальну невизначеність параметрів глобального економічного середовища та складність довгострокового планування дуже мало уваги було приділено доцільності розвитку економічного співробітництва України з РФ в умовах оновленої дійсності.

Якщо проаналізувати сучасні проблеми двосторонніх відносин з РФ, то слід підкреслити, що причини економічних негараздів прямо пов'язані з політичним фактором. Згідно дослідження В.С.Будкіна, заміна взаємовигідного пошуку вирішення складних проблем прямою конфронтацією з могутнім торговельним партнером призведе лише до значних втрат для української сторони [1]. Тим не менш, наша держава по суті зобов'язана не розширяти співробітництво з Росією.

Специфіка нинішнього етапу українсько-російських економічних відносин полягає у тому, що вони набувають конфліктного характеру, ознак протистояння за умов російської військової агресії, яку деякі експерти кваліфікують як, так звану, «гібридну війну» Росії проти України. Тому до вже традиційних «зон» українсько-російського економічного конфлікту не лише додалися нові елементи, а й де-факто відбувається зміна характеру двосторонніх економічних відносин на різних рівнях їх реалізації: державному й приватному. Також за нинішніх обставин значно посилюється вплив на функціонування економічних відносин двох країн і на українську економіку зокрема, неекономічних чинників: воєнних, інформаційно-психологічних, соціальних й адміністративних. До того ж на нинішньому етапі помітно зріс безпосередній та опосередкований вплив інших держав та міжнародних організацій на розвиток двосторонніх українсько-російських економічних відносин.

Причому, з одного боку, аналогів нинішнього етапу двосторонніх українсько-російських відносин узагалі, і економічних зокрема, у минулому не спостерігалось. А з іншого боку, події нині розгортаються надзвичайно швидко, регулярно виникають нові нестандартні ситуації, які так само швидко змінюються. Усе це, у свою чергу, ускладнює оцінку нинішнього етапу українсько-російських відносин, у тому числі й економічних, та прогноз їх подальшого розвитку. За таких обставин, коли ступінь достовірності будь-яких прогнозів об'єктивно знижується, доводиться проводити багатоваріантну оцінку розвитку економічної ситуації на

перспективу. Для цього відповідно необхідно визначити межі ймовірного компромісу сторін конфлікту – України та Росії. А для цього потрібно розглядати двосторонні українсько-російські економічні відносини в міжнародному економічному й політичному контексті. На нинішньому етапі Росія прагне, по суті, не лише зберегти свій колишній економічний та політичний вплив на Україну, а й навіть посилити його. Причому в Росії відносини з Україною традиційно розглядаються в контексті глобальних геополітичних цілей російської дипломатії. Росія прагне зберегти статус наддержави, свій політичний та економічний вплив у світі, Європі й, особливо, на теренах колишнього СРСР. Утім, нинішній конфлікт з Україною надзвичайно ускладнив російській стороні досягнення цих геополітичних цілей. Загострення відносин Росії з країнами Заходу не лише у військово-політичній, а й економічній сферах стає дедалі очевиднішим.

Отже перед Україною повстали такі надважливі завдання, як збереження її територіальної цілісності, реальної політичної та економічної незалежності й посилення інтеграційних процесів з Європейським Союзом (ЄС). Причому реалізація цих завдань української внутрішньої та зовнішньої політики де-факто вступає у конфлікт із геополітичними інтересами нинішньої Росії. Утім, загострення українсько-російського протистояння на сучасному етапі виявилось тим «лакмусовим папірцем», що вельми наочно продемонстрував зацікавленість у певному розвитку українсько-російських відносин ряду суб'єктів, яких можна віднести до категорії так званої «третьої сторони». Насамперед це стосується США та країн Європи. Однак деякі оглядачі звертають увагу на те, що подальший розвиток українсько-російських відносин зачіпає інтереси Білорусі, Казахстану і навіть Китаю. Така зацікавленість у розвитку українсько-російських відносин представників «третьої сторони» і їх прагнення досягти своїх геополітичних і гео економічних цілей справляє вельми потужний вплив на розвиток українсько-російських економічних відносин, оскільки змушує їх коригувати свою геополітичну та гео економічну стратегію і

тактику. До того ж на сучасному етапі українсько-російські економічні відносини розвиватимуться під потужним впливом міжнародного військово-політичного фактору, активізація якого відбулася під впливом порушення Росією Будапештського меморандуму та окупації Криму російськими військами.

Список використаних джерел:

1. Будкін В.С. Політичні фактори сучасного ускладнення відносин України з новими незалежними державами / В.С. Будкін // Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право): наук. журн. К.: НАУ, 2014. – №2. – С. 8–13.
2. Інтеграційні можливості України: перспективи та наслідки: наукова доповідь / за ред. академіка НАН України В.М. Гейця, чл.-кор. НАН України Л.В. Шинкарук; НАН України, Ін-т екон. та прогнозув. НАН України. – К., 2014. – 92 с.
3. Федулова Л.И. Производственная кооперация предприятий Украины и Российской Федерации / Л.И. Федулова // Проблемы прогнозирования. – 2010. – № 5. – С. 142–154.

Мітюшкіна Христина Сергіївна
к.е.н, доцент
Маріупольський державний університет
м. Маріуполь

ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДГРУНТЯ ФОРМУВАННЯ НОВОЇ МОДЕЛІ МІЖРЕГІОНАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

В системі сучасної регіональної політики міжрегіональне співробітництво займає провідне інтегруюче місце, поєднуючи основні її складові: модернізаційну, євроінтеграційну та стратегію регіонального розвитку.

В рамках співпраці регіонів відбувається трансформація завдань модернізації країни в конкретні завдання розвитку регіонів, передбачені

стратегіями їх розвитку; формується визначеність місця і ролі територіальної одиниці в стратегії модернізації країни в цілому. Головною метою регіональної політики будь-якої країни є подолання диспропорцій соціально-економічного розвитку її територій. Найнаочнішим виявом диспропорційності територіального розвитку України є суттєві відмінності у показниках валового регіонального продукту на одну особу. Так, якщо у 2000 р. співвідношення між максимальним (м. Київ – 5965 грн.) та мінімальним (Чернівецька обл. – 1411 грн.) значенням ВРП на одну особу складало 4,2 рази, то вже у 2008 р. – 6,8 рази, а у 2015 р. – 7,7 рази (м. Київ 155904 грн.; Чернівецька обл. – 20338 грн.) [1]. З огляду на суттєве поглиблення нерівномірності, очевидним є необхідність пошуку шляхів її подолання.

Нова модель міжрегіонального співробітництва може стати інструментом на шляху подолання територіальних диспропорцій, а також активізувати економічний розвиток країни в цілому. Ефективна її реалізація передбачає необхідність створення організаційної, інституційної структури, визначення етапів. Формування нової моделі ефективного міжрегіонального співробітництва потребує підготовки теоретичного підґрунтя, а отже відповідного визначення основних його рис та форм.

Основними рисами, що повинні характеризувати міжрегіональне співробітництво мають бути наступні: географічна (що передбачає співпрацю в рамках територій, яка має конкретне географічне положення, не обов'язково сусідське); політична, тобто території мають знаходитися під юрисдикцією суверенних держав; адміністративна, тобто забезпечення системи управління; функціональна, передбачає можливість співробітництва в різних формах [2].

Погоджуючись з думкою вітчизняних науковців [3,4], окремо слід виділити основні аспекти реалізації міжрегіонального співробітництва, які можна розподілити на декілька груп.

Правові аспекти, передбачають те, що здійснення міжрегіонального співробітництва не приводить до виникнення нового адміністративно-територіального утворення зі статусом юридичної особи; правове регулювання здійснюється відповідно до чинного законодавства держав-членів про міжрегіональне (зовнішньоекономічне) співробітництво; адміністративні органи сприяння міжрегіональному співробітництву виконують переважно координаційні функції, не підміняючи собою органи влади держав-членів.

Політичні. Тобто міжрегіональне співробітництво: не повинно діяти проти національних інтересів країни; не потребує окремих наддержавних утворень; в своїй діяльності не підміняє зовнішньополітичні функції держав.

Історичні. Найчастіше міжрегіональним співробітництвом охоплені території, що мають спільне історичне минуле, або входили до складу однієї держави. Іноді угоди про міжрегіональне співробітництво укладаються між територіями, які в минулому мали так званий „спірний статус”.

Національні інтереси територій, що укладають угоду про співробітництво. Як правило, на територіях суміжних прикордонних регіонів проживають представники досить численної національної меншини, яка представляє національну більшість країни, розташованої по інший бік кордону.

Спільні проблеми територій, що беруть участь у міжрегіональному співробітництві. Проблеми можуть бути міжнародного, міжрегіонального, транскордонного або локального рівнів. Для вирішення їх необхідно об'єднання зусиль не тільки держав-сусідів, а й інших країн. Це зазвичай екологічні та природоохоронні, інфраструктурні, транспортні та комунікаційні проблеми, міграційні проблеми тощо.

Спільні інтереси учасників. Для цього аспекту типові торгівельно-економічні інтереси з урахуванням місця учасників у міжтериторіальному поділі праці; співробітництво в сфері послуг; в галузі розвитку туризму;

створенні мережі співробітництва в науковій, освітянській та культурній сферах.

Визначення та формування загальної стратегії просторового розвитку є універсальною сферою спільних інтересів для учасників будь-якого міжрегіонального співробітництва. Отже, міжрегіональне співробітництво має сприяти зниженню або нівелюванню соціально-економічних диспропорцій між найбільш розвиненими і відсталими регіонами країни. Формування ж нової моделі міжрегіонального співробітництва України повинно враховувати велику кількість напрямків і мати різнорівневу орієнтацією.

Список використаних джерел:

1. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Міжрегіональне співробітництво у системі нової регіональної політики України / С. О. Біла, І. Г. Бабець, І. В. Валюшко, Я. А. Жаліло [та ін.]; за ред. Я. А. Жаліла. – К. : НІСД, 2011. – 32 с.
3. Студенніков І. Транскордонне співробітництво як крок до визначення концепції регіональної політики [Електронний ресурс]/ І. Студенніков. – Режим доступу: <http://ewi.org.ua/chastyna-7-transkordonne-spivrobitnytstvo-yak-krok-do-vyznachennya-kontseptsiji-rehionalnoji-polityk-y/>
4. Реутов В.Є. Транскордонне співробітництво регіонів України: теоретико-практичні аспекти розвитку [Електронний ресурс] / В. Є. Реутов // Електронне наукове фахове видання „Ефективна економіка”. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=912>

Magdalena Pindel,
Wyższa Szkoła Gospodarki
w Bydgoszczy
Polska

WYNAGRODZENIE W POLSCE: ANALIZA I RYZYKO

W ciągu ostatnich lat wielu Polaków wyemigrowało z kraju w poszukiwaniu pracy. Powodem tego posunięcia w większości przypadków było wysokie bezrobocie oraz niskie zarobki jakie oferował nasz kraj. Wielu z Nas ma zapewne znajomych lub bliskich, którzy wyjechali w poszukiwaniu lepszych perspektyw. Często można usłyszeć od rodaków, którzy wyjechali np. do Wielkiej Brytanii, że ich praca jest bardzo ciężka.

Wśród ludzi, którzy wyjechali poza granice naszego kraju są zarówno ludzie wykształceni (lekarze, logistycy, ekonomiści, informatycy itd.) jak również i osoby bez szczególnych zawodów, często po szkole podstawowej lub średniej.

W przypadku pierwszej grupy zarobki są na pewno dużo wyższe, ludzie Ci pracują często w swoim „fachu”, gdzie już w Polsce można zarobić całkiem dobre pieniądze. W drugim przypadku ludzie pracują często tam, gdzie po prostu się da. W Internecie jest wiele artykułów opowiadających historie takich osób. Ludzie Ci często pracują przy stanowiskach na które przeciętny Europejczyk z „zachodu” nie chciałby w ogóle spojrzeć. Praca jest często ciężka, płaca minimalna (jak na dany kraj), przywileje znikome. Mimo wszystko ogrom Polaków decyduje się na wyjazd poza granice kraju właśnie do takiej pracy. Dlaczego?

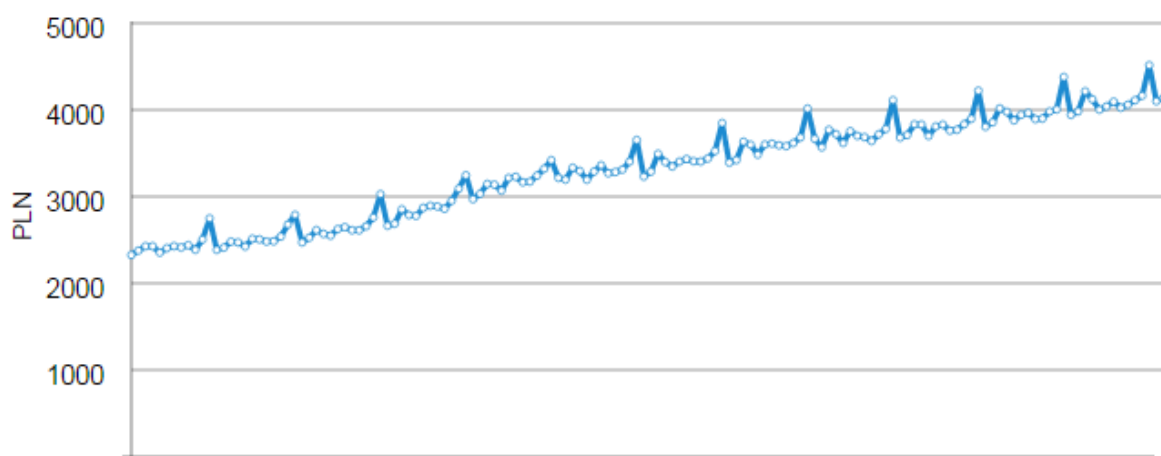
Powszechnie wiadomo, że wynagrodzenie w Polsce nie należy do najwyższych na świecie. Dla mieszkańca np. Bydgoszczy wycieczka do Niemiec trwa zaledwie kilka godzin, a koszt paliwa nie jest straszny. Co mamy w zamian? Odpowiedź jest prosta - otrzymamy podobne wynagrodzenie, jednak liczone w innej walucie (Euro, a 1 Euro to ponad 4 złote).

Oczywiście brzmi to drastycznie - tak tragicznie to jednak nie jest. Oczywiście tak jak wyżej wspomniałam zarobki są wyższe (głównie w krajach zachodnich), jednak wraz ze wzrostem wynagrodzeń, do góry idą też ceny dóbr

jakie można nabyć w danym kraju (z reguły nie tak mocno jak zarobki, ale jednak mimo wszystko rosną).

W kolejnej części opracowania postaramy się szczegółowiej przedstawić całą sytuację wynagrodzeń w naszym kraju. Warto dodać, że w ciągu ostatnich 10-15 lat sytuacja związana z wynagrodzeniami zmieniła się niezwykle mocno. Zmiany można było zaobserwować głównie po wejściu Polski do Unii Europejskiej. Dla wielu osób stało się to szansą na rozwój, wiele przedsiębiorstw otrzymało dotacje lub pożyczki, które odbiły się w kraju dużym wzrostem gospodarczym.

Na polskim rynku pracy istnieje „płaca minimalna”. Jest to wynagrodzenie jakie pracodawca musi wypłacić pracownikowi za przepracowany pełen miesiąc przy pełnym wymiarze godzin (cały etat). W roku 2016 płaca ta wynosi 1850zł (brutto - pracownik dostanie do ręki około 1355zł).

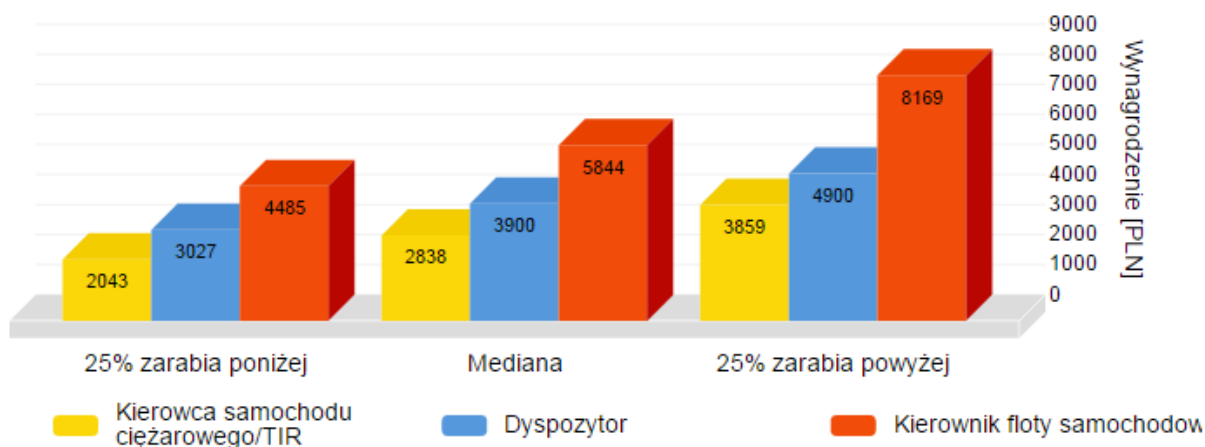

Rys. 1. Wykres zarobków w Polsce w okresie styczeń 2004 – 2016 rr. *

Rys.1 przedstawia zmianę średniego wynagrodzenia w Polsce na przełomie ostatnich 12 lat. W styczniu 2004r wynosiło ono 2325,72zł natomiast w lutym 2016 aż 4138zł. Widoczny wzrost oszacować można na 78%. Z wykresu widać wyraźnie, że ogólnie pnie się on w górę. To zdecydowanie dobra tendencja dla Polaków.

W praktyce płaca bliska lub równa płacy minimalnej w Polsce jest najczęściej spotykana wśród pracowników marketów, galerii handlowych czy też drobnych sprzedawców - wszędzie tam, gdzie nie potrzeba specjalistycznej wiedzy, a chętnych na dane stanowisko jest dużo osób, albo też w mniejszych miejscowościach. Płaca minimalna jest dużo niższa od średniej, a według danych GUS blisko 2/3 Polaków zarabia co miesiąc kwotę niższą od średniej krajowej.

W Polsce idzie zarobić całkiem nieźle, ale trzeba mieć ku temu możliwości. Najwięcej zarabiają specjaliści w cięższych, bardziej skomplikowanych branżach, do których bez wątplenia można zaliczyć lekarzy czy prawników. Statystyki pokazują, że całkiem nieźle są w stanie zarobić również inni specjaliści, jak chociażby Ci z branży logistycznej, informatycznej czy ekonomiści. Obrazują to załączone wykresy (Rys. 2 oraz Rys 3), przedstawiające statystyczne zarobki logistyków oraz informatyków.

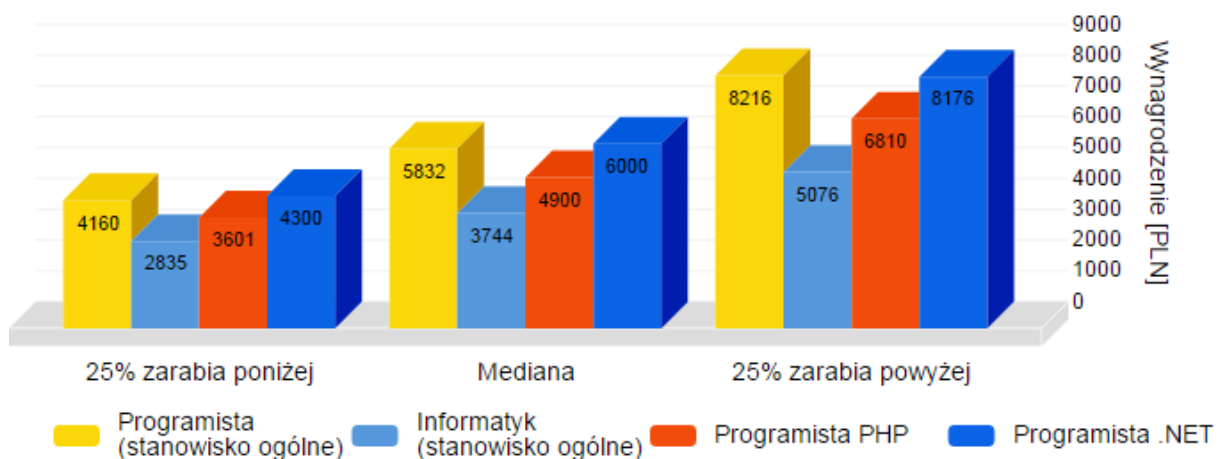

Rys. 2. Wykres zarobków w Polsce dla branży logistycznej *

Jak widać są to kwoty dosyć przyzwoite jak na Polskie warunki, pozwalające na prowadzenie całkiem spokojnego życia. Wspomniałam wcześniej o zarobkach za granicą naszego kraju, że są one często wyższe niż w Polsce. Tak też faktycznie jest. Dla przykładu w 2015 roku ustawowa płaca minimalna w Niemczech wynosiła 1473 EUR **.

Kwotę taką lub bardzo zbliżoną otrzymają (podobnie jak w Polsce) osoby bez specjalistycznego wykształcenia - a warto dodać, że ogrom ludzi wyjeżdża poza granice kraju po prostu do pracy (nie do pracy w zawodzie). Na domiar złego praktyka pokazuje, że ogólny koszt życia w przykładowych Niemczech jest dużo wyższy niż w Polsce.

Za jedną płacę minimalną bardzo mało prawdopodobne jest osobne wynajęcie nawet małego mieszkania na zachodzie. Transport również jest sporo droższy (ceny paliwa, które wydawałyby się być w Polsce niezwykle wysokie w praktyce takie nie są. Na zachodzie Europy są one o wiele wyższe).

Rys. 3. Wykres zarobków w Polsce dla sektora IT

Podsumowując, na pierwszy rzut oka różnice w wynagrodzeniach między Polską, a naszymi zachodnimi sąsiadami są olbrzymie. W praktyce po uwzględnieniu wielu czynników, które wpływają na całkowity koszt utrzymania nie są to kwoty aż tak oszałamiające. Jeśli nie jesteśmy specjalistami w poszukiwanych branżach opłacalność wyjazdu za granicę wydaje się być znikoma. Opłacalność ta rośnie jednak wraz ze wzrostem specjalistycznych umiejętności.

Referencje:

1. Dane pochodzące z serwisu internetowego www.wynagrodzenia.pl
2. Dane pochodzące z Europejskiego Urzędu Statystycznego.pl

3. Dane pochodzące z serwisu internetowego <http://stat.gov.pl/statystyka-regionalna/badania-regionalne/>

Fediv Rostyslav Dmytrovych
Assistant at the Department
of the International Economic Relations
of L'viv National Agrarian University
Dubliany

THE UNDERLYING POINTS OF THE CHINA'S FOREIGN POLICY «ONE BELT, ONE ROAD» INITIATIVE

The «New Silk Road» project attracts attention of politicians, business people, experts and researchers from many countries and regions of the world. It arises within the context of dynamic economic growth in the developing countries, particularly those of Asia. The economic growth of the respective countries varied during the second half of the 20th century, however it became obvious and especially topical for over the last three decades. At the backdrop of the world economy being under way of globalization, intensification and the enlargement of its international component by the world trade development, the GDP indicators of the leading regional economic powers grew actively. These were the economies of: the Republic of Korea, the PRC, India, ASEAN member-countries, including, the so-called, «Asian tigers and dragons», and even such Middle East states like Saudi Arabia, Kuwait, Qatar, UAE, etc.

The People's Republic of China, for the last 30-40 years, experienced a hasty pace of development. In its absolute figures of economic growth, China was evidently an outstanding one among other developing countries as well in Asia as in the whole world. As the result of 2014, China's economy reached the top of the world GDP (PPP – by purchasing power parity) list. In spite of that, Chinese GDP amounts to 11.8 trillion in USD exchange rate and so it is second only to the United States [7].

The PRC achieved the relatively sustainable and high-speed economic growth in 1990-2010th due to the increase of exports abroad. The economic development model of the country was by and large based on exports and investments, national as well as foreign ones. Nevertheless, this situation was somewhat changing during the recent times. The GDP growth figures were on downward trend from 10 percent in 2010 to 7 percent in 2014, 6.9 and 6.7 in 2015 and 2016 respectively. Such a pace is still considered as very high, and in absolute figures, it contributes over 30 percent to the global annual GDP growth. However, the return from the national and foreign investments is declining, and so the high-speed exports growth changed into either not so high, or every so often stagnating, or even decreasing foreign trade volumes. It is worth underlining that the imports to China declined in 2014-2015 but then, in 2016, the decline was only in exports whereas purchasing of goods from abroad increased [1].

During the last 5-6 years, the challenges for the economic development, for instance, investments returns decrease and exhaustion of the free international trade markets niches for Chinese exports has become evident for the PRC's authorities. Consequently, already in 2011 Chinese leadership commenced with implementing the policy for rebalancing the national economy by the transit from the export-investment lead model of economic development to the model based on the internal consumption.

Despite these tendencies in the economy of China and taking into consideration needs for their own exports further support, in the meantime of the national labour force costs were getting higher, the country's authorities proceeded with promoting its foreign economic policy internationalization.

New leadership team, the so-called, Fifth generation of the Chinese leaders headed by the President Xi Jinping and the Prime minister Li Keqiang, who reached the power during 2012-2013, appeared to be initiators of a new grand project in foreign economic policy of China. By means of which, official Beijing has an intend to significantly shape the infrastructure upgrade including the

transport sphere development of the vast part of Eurasia, East African coast and other countries and regions in the basin of the Indian and the Pacific oceans.

Xi Jinping announced about the Chinese initiative to revive the legendary «Silk Road» in modern conditions in a way of implementing a projected initiative “One Belt, One Road” (OBOR) while visiting Astana on September 6-8, 2013. Specifically, the OBOR initiative consists of two complementary parts. The one is about the land way project named the «Silk Road Economic Belt» (SREB) and the second one deals with the sea and ocean ports and transport lanes infrastructure, known as the «Maritime Silk Road».

It is worth noting that, in the capital of Kazakhstan, Xi Jinping gave a start to the very land part of the grand initiative, which is the «Silk Road Economic Belt». The «Maritime Silk Road» initiative was first mentioned by the Chinese chairman during his speech at the Parliament of Indonesia in October 2013. In 2014, Chinese and other international experts estimated the scale of the abovementioned ideas to envisage participation of at least 18 Asian countries with the population of 3 billion people and the total area of 50 million sq.km. [8]. Nevertheless, the range of participants involved into the implementation of the measures within the frame of the “One Belt One Road” (OBOR) initiative much expanded later.

In order to implement the projects within the frame of the OBOR initiative, already in October 2013, Chinese party proposed that there should be founded the Development Bank destined for financing the corresponding infrastructure projects in the initiative participating countries. The Frame Agreement on the foundation of the respective Bank was signed in Beijing on June 29, 2015, where already 57 states invited by the PRC to grand initiative realization acceded on the terms of the Asia Infrastructure Investment Bank (AIIB) establishment. On the one hand, there were such outstanding economies of Europe as FRG, France and the United Kingdom among the signatory states. Russia joined the initiative, too. On the other hand, there was no economic power like the United States of America among the signatories.

The multinational bank's statutory financial capital was to be equal to 100 billion USD. Three quarters or 75 percent of the means were supposed to be provided by the Asian and Oceania region participating states. According to the agreement, China became the solemn largest shareholder of the bank, providing the corresponding sum of the general capital means and securing 26 percent of the total voting rights. It is necessary to clarify that more than three quarters of votes of the directors' board have to be collected for passing any amendments to change the decision making procedure or for deciding on the issues of specific projects implementation. On the pattern of the US' veto right in the IMF, China has a respective factual unilateral veto right on any key decisions in the AIIB work.

In addition to that, in November 2014, Xi Jinping carried on the measures for further "One Belt, One Road" initiative institutionalization in order to set the financial gear for its practical development. Apart from the Asian Infrastructure Investment Bank, the President of the PRC announced about the plans to establish the Development Fund, or the «Silk Road Fund» of 40 billion USD. This Fund should act separately and be managed independently of the banking entities, associated with its establishment. The «Silk Road Fund» was set up to support the investments into the projects within the initiative «One Belt, One Road» in December 2014. Particularly, on the purpose to establish the Fund the following financial agencies of China conjoined their resources: the State Administration of Foreign Exchange, the China Investment Corporation, the Export-Import Bank of China and the China Development Bank [3].

Until the year of 2015, China announced about the plans concerning implementation of the projects of the infrastructure development which totaled to over 1 trillion Chinese Yuans or 160 billion USD. In compliance to the Chinese and other member-states' proposals and also to experts and analysts' understanding of the corresponding actions, the land component of the «One Belt, One Road» initiative, which is the «Silk Road Economic Belt», is about embodiment of the projects which can presumably constitute several «belts»- alike routes, specifically [2]:

- «The North Belt», which is to cross the territories of Central Asia, Russia and to Europe;

- «The Central Belt», which would have been supposed to go across the very Central Asia and West Asia up to the regions of the Persian Gulf and the Mediterranean, but currently it is being less mentioned because its implementation is impeded by the regional conflict-borne hurdles in Afghanistan, Iraq and Syria;

- «The South Belt», which may be launched in China and farther go into South-East and South Asia and generally along the costs of the regions around the Indian ocean basin.

The experts conjecture that the «Maritime Silk Road», which is also known as the «21 century Maritime Silk Road» is an extra-initiative aimed at the investments and cooperation deepening in the regions of South-East Asia and Oceania, from the one side, to the regions of North Africa, from another. According to its authors, it shall be implemented along the adjacent areas of water of the South China Sea, Southern part of the Pacific Ocean and the vast parts of the Indian Ocean basin.

As to the concrete infrastructure projects within the frame of the OBOR initiative, particularly, its land component of the «Silk Road Economic Belt», it is worthy of elaborating on the following [4]:

- The project of building the railway from the Kazakh city of Khorgos on the border with China across the whole Kazakhstan from the eastern to the western part to the city of Actau on the shore of the Caspian sea. An approximate value of the project amounts to 2.7 billion USD. It is necessary to underscore that Khorgos is a so-called «dry port» of transporting the cargoes from China to Kazakhstan and so on to other Central Asian countries;

- The gas pipeline from Turkmenistan to China via Uzbekistan and Kazakhstan. In fact, it had been constructed before the «Silk Road Economic Belt2 initiative was made public. Built on the China's means, it cost 7.3 billion USD and stretched along 3,660 kilometers. In September 2013, China signed the agreements on constructing the fourth gas pipeline, named as line «D», across the

countries of Uzbekistan, Tajikistan and Kyrgyzstan, which will give an opportunity for Ashkhabad to increase its export capacities from 55 billion cu. m. to 85 billion cu. m. annually;

- The railway project from Uzbekistan via Kyrgyzstan to China. In September 2015, Uzbekistan announced that it finished 104 kilometer-long length of its railway section which had altogether been planned to stretch for 129 kilometers. In the meantime, Kyrgyzstan's Prime Minister stated that Bishkek would commence with constructing its section in 2016;

- The project of building the logistical and industrial zone around the city of Khorgos. Chinese Jiangsu province acceded to invest 600 million USD into the project in order to transform the city into the "dry port" and one of the key cargo hubs of the «New Silk Road»;

- Subsidies for Trans-Asian railways trafficking which are supposed to favor to more active railway transport use and the use of the respective railway routes across Central Asia, the Caspian Sea on its northern coast, Caucasus and Eastern Europe up to the EU member-states. This may also bring benefits to the country like Belarus, which is a participant to the Asian Infrastructure Investment Bank, but it could also be so for Ukraine, which supports the "Silk Road Economic Belt" initiative but yet has not been invited to join it;

- The straight rail connection between China and Tehran, which means the development of the railway lines to the South from the Caspian Sea along the China – Central Asia – West Asia transport corridor. The Chinese-Iranian cooperation in the corresponding issue was spurred up by the Nuclear Deal accorded as the outcome of the respective negotiations within «the Five plus One» and Iran» format in 2015. That eventually set the conditions for the so needed modernization of the Iranian railways with the involvement of the German and French investors' financing;

- «New Economic Corridor» is a joint project of China and Pakistan, which encompasses building roads, 1800 kilometer-long railway line, laying pipelines and constructing the Gwadar seaport. In all, Beijing and investors intent to invest

more than 46 billion USD into the respective «corridor» development. Despite that, the very fact of «the corridor» being supposed to go through the disputed territories of the state of Jammu and Kashmir is troubling for India. However, China wants to calm down New Delhi's disturbances by offering the measures for developing their own «economic corridor» along the routes between Bangladesh and China, India and Myanmar.

The abovementioned projects serve the evidence of the scale of the «One Belt, One Road» initiative, particularly its land component, which is the “Silk Road Economic Belt”. So far, in most cases the participant governments of the member-states and international institutions are speaking complimentary in relation to the Chinese leadership's initiative to direct immense investments into the infrastructure of the mentioned regions. In contradiction to that, the US has not joined the initiative, and it is been often discussed that even though Washington was trying to dissuade some of its closest allies like the UK from acceding to the Asian Infrastructure Investment Bank, London entered to the China initiated financial entity. On the other hand, for instance, Japan has yet not become the member of the Beijing's project. Until now, the main argument which the US put against joining AIIB appears to be that it may keep to lower labour and environment protection standards when realizing the infrastructure projects than the standards inherent in such international institutions like the World Bank, the European Bank for Reconstruction and Development and the Asian Development Bank. The last one's most influential member-state is Japan. However, oftentimes the reason for rejection is presupposed to be the fact that the China's institutions established within the frame of initiative implementation are taken as competitors to other international financial structures functioning under the aegis of the US and the Western powers.

The Asian Infrastructure Investment Bank finally began to work in January of 2016. In spite of that, for the initial year of its work this international financial institution, which is usually considered as something like a linchpin of the OBOR-linked projects funding, accomplished to allot only 1.73 billion USD on the

various projects fulfillment in seven countries, which were: Pakistan, Bangladesh, Tajikistan, Indonesia, Myanmar, Azerbaijan and Oman. In contrast to that, Chinese companies invested about 50 billion USD into the projects specifically or indirectly subordinated to implementing the «One Belt, One Road» initiative [6].

Apparently, because of this, the Fitch international rating agency states, in its 2016 summary report titled as «China's One Belt, One Road Initiative Brings Risks», that China's public investors which are mainly Chinese state banks, for instance the Development Bank, the Export-Import Bank of China and so forth, consider inflowing about 900 billion USD in carrying out some infrastructure projects. Certain share of these means has been already allotted, whereas the most part is still supposed to be in plans. The agency estimates the potential amount of loans from the Chinese financial entities to be equal to 1.2 trillion USD. Fitch finds it risky to apportion such outsized sums of money for building bridges, roads, railways and a stuff, what, at times, can be driven not by the commercial logic but by the political considerations.

In addition to that, these projects can be unreasonable from the economic point view and, so there can be scarce returns from them. Finally, the PRC's loans recipient countries are every so often the states with the speculative credit rate level or, even occasionally, they have no credit ratings at all, thus, getting their money back may pose a challenge for Chinese investors. Fitch exemplifies a case of Laos, which, as is inferred from the Chinese intentions, can receive 7 billion USD of credits on constructing a high-speed railway line but, incidentally, that sum is commensurate with a half of the GDP of this small seven million people country, which can eventually have difficulties with repaying the loans [5].

It is obvious that the «One Belt, One Road» initiative and its comprising components of the «Silk Road Economic Belt» and the «Maritime Silk Road» are noticeable and large in scale directions of the People's Republic of China's foreign economic policy. Accordingly, by means of that, Beijing is striving to solidify and strengthen one's own positions in the world and international economy. Consequently, upgrading infrastructure probably should set favourable

conditions for the active involvement of the Chinese companies to the abovementioned projects realization. It may proceed with the use of financial and capital means, technologies and labour force, of course, to the accepted reasonable level, for instance, the managerially expert class of specialists, a lot of whom may derive from the PRC. Nevertheless, this project can be quite beneficial to the development of lacking transport infrastructure regarding better land connections between China and the EU member-states. It may also be so for traffic intensification as between the transit Asian and maybe African states, on the one hand, and the PRC, on the other hand, and perhaps even for setting the corresponding transport lanes among the respective regional countries themselves as well. Generally, all these factors can contribute to the build-up of the appropriate transport, infrastructural, hard- and software conditions so as, to promote the development of trade among the economically great and smaller Asian, European and African powers. Geopolitical and geoeconomical implications of the «One Belt, One Road» initiative implementation may be rather significant, too.

Reference list:

1. Husna Rida. China GDP Growth Weakest in 26 years [Электронный ресурс] // R. Husna. TradingEconomics. – 2017. – Режим доступа до ресурсу: <http://www.tradingeconomics.com/articles/01202017023653.htm>.
2. Integrating #Kazakhstan Nurly Zhol, China's Silk Road economic belt will benefit all, officials say [Электронный ресурс] // Astana Times. – 2016. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.eureporter.co/frontpage/2016/12/10/integrating-kazakhstan-nurly-zhol-chinas-silk-road-economic-belt-will-benefit-all-officials-say/>.
3. Making Inroads: China New Silk Road Initiative [Электронный ресурс] // Cato Journal, Vol. 37, No 1 (Winter2017). – 2017. – Режим доступа до ресурсу: <https://object.cato.org/sites/cato.org/files/serials/files/cato-journal/2017/2/cj-v37n1-10.pdf>.

4. One belt, one road A ribbon of road, rail and energy projects to help increase trade [Електронний ресурс] / J.Farchy, J. Kynge, C. Campbell, D. Blood // Financial Times. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://ig.ft.com/sites/special-reports/one-belt-one-road/>.

5. Weinland D. China warned of risk to banks from One Belt, One Road initiative [Електронний ресурс] / Don Weinland // Financial Times. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ft.com/content/6076cf9a-e38e-11e6-8405-9e5580d6e5fb>.

6. Where Will China's 'One Belt, One Road' Initiative Lead? [Електронний ресурс] // Wharton University of Pennsylvania. Knowledge@Wharton. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://knowledge.wharton.upenn.edu/article/can-chinas-one-belt-one-road-initiative-match-the-hype/>.

7. World Economic Outlook Database, April 2017. Report for selected countries and subjects. [Електронний ресурс] // International Monetary Fund. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2017/01/weodata/weorept.aspx?>

8. Кошовий С. Шовковий шлях Китаю: територія процвітання і розвитку / Сергій Кошовий. // Україна – Китай. – 2014. – С. 39 – 42.

СЕКЦІЯ 2. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ГАЛУЗЕЙ ТА РЕГІОНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Антонюк Ганна Ярославівна
к.е.н., старший викладач
Львівський національний аграрний університет
м. Дубляни

РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ ЧЕРЕЗ ВАЛОРИЗАЦІЮ ТРАДИЦІЙНОЇ ВИСОКОЯКІСНОЇ ХАРЧОВОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ: МОЖЛИВОСТІ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ

Як забезпечити сталий розвиток сільських територій і надати імпульс до розвитку їх економіки? Складне питання, проте вже зараз у світі існують успішні моделі, які допоможуть знайти відповідь. В основі цих моделей лежить таке важливе поняття як валоризація продукту. Під валоризацію слід розуміти створення доданої вартості через доробку продукції, пакування, маркування, сертифікацію, маркетинг і просування.

Інше важливе питання полягає в тому, чи може виробник самостійно валоризувати власну продукцію? Як засвідчує досвід багатьох країн світу і в тому числі України, якщо йде мова про невеликих виробників традиційної локальної продукції, то досягти цього самостійно дуже важко. Саме тому у світі вже давно активно діють так звані колективні стратегії розвитку виробників. Тобто виробники об'єднують зусилля задля промоції, розвитку виробництва власної продукції і захисту її від підробок. Серед форм таких колективних стратегій варто виділити: громадські спілки, асоціації виробників, кооперативи, кластери і т.п.

Колективні стратегії розвитку виробників традиційних локальних продуктів вже давно засвідчили свій позитивний вплив, зокрема їх застосування забезпечує:

- підвищення прибутків виробників через колективні дії, маркетинг та просування продукції;

- зростання зайнятості у виробництві продуктів харчування та суміжних галузях;
- збереження власної ідентичності і кулінарних традицій;
- розвиток гастротуризму;
- захист продукції від фальсифікації і підробок;
- сталий розвиток сільських територій.

Коллективні стратегії розвитку виробників традиційних локальних продуктів дозволяють налагодити співпрацю вздовж усього ланцюга виробництва і збуту продукції і врахувати інтереси усіх зацікавлених сторін, рис. 4.

Рис. 4 Зацікавлені сторони у секторі традиційної локальної продукції

Одна з моделей в основі якої лежить саме застосування колективної стратегії валоризації продукції є система географічних зазначень на локальну, традиційну, висоякісну продукцію, яка виробляється на сільських територіях. Модель розроблена у Франції і дозволила здобути світову славу

таким продуктам як Шампанське, Коньяк, сир Рокфор, сир Бри і багато інших. Всі ці продукти носять назву місцевостей де вони були винайдені і виробляються згідно високих стандартів якості до сьогодні. Мільйони туристів відвідують місця виробництва цих продуктів щороку. Завдяки географічним зазначенням зберігається кулінарна спадщина регіону, відбувається зростання зайнятості у виробництві локальної продукції і суміжних галузях, розвивається туризм. Таким чином локальний високоякісний традиційний продукт може слугувати імпульсом до сталого розвитку території.

Що ж таке географічне зазначення? Географічне зазначення — назва або позначення, котрі ідентифікують товар як такий, що походить з певної території, країни, регіону або місцевості і особлива якість якого, репутація та інші важливі характеристики значною мірою пов'язані із його географічним походженням [1].

В Україні діє Закон «Про охорону прав на зазначення походження товарів» від 16.06.1999 № 752-XIV (зараз на доопрацюванні), який регламентує відносини у сфері застосування географічних зазначень [2]. Проте фактично ця модель за 18 років імplementована в Україні дуже слабо. На сьогоднішній день в Україні зареєстровано як марку географічного зазначення лише 42 продукти, з них: 13 мінеральних вод (5 українських); 25 вин (7 українських); 2 горілки; 1 сир; 1 витримана сира шинка [3]. Наприклад у Польщі у національному реєстрі зареєстровано 1661 продукт.

Основними причинами повільного і малоефективного застосування системи географічних зазначень в Україні є:

- недосконалість законодавчого регулювання у цій сфері;
- слабка обізнаність виробників і споживачів щодо системи географічних зазначень і її переваг;
- мала кількість місцевих експертів, які здатні допомагати групам виробників з метою реєстрації марки географічного зазначення.

Список використаних джерел:

1. Agreement on trade-related aspects of intellectual property rights. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips.pdf
2. Закон України «Про охорону прав на зазначення походження товарів» від 16.06.1999 № 752-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/752-14>
3. Офіційний веб-портал Державного департаменту інтелектуальної власності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sips.gov.ua/ua/kzpt_Uk

Бойко Віталій Володимирович
к.е.н., доцент
Львівський національний аграрний університет
м. Дубляни

НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ТА БЕЗПЕКИ ВІТЧИЗНЯНОГО ПРОДОВОЛЬСТВА В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Існуючі розбіжності в підходах до забезпечення якості та безпеки продовольства між Україною та Європейським Союзом в умовах лібералізації торговельних відносин не лише знижують конкурентоспроможність вітчизняної продукції на внутрішньому ринку, але й ускладнюють її доступ до виходу на аграрний ринок країн-членів ЄС. Це посилює ризики виникнення іміджевих втрат вітчизняного АПК, занепаду деяких його галузей та формування імпортозалежності в окремих сегментах аграрного ринку. Гарантування якості та безпеки продовольства в країнах ЄС є базовою компонентою політики забезпечення продовольчої безпеки [2].

Процедура сертифікації та стандартизації продовольства в Україні є надто бюрократизованою, що посилює інертність господарювання та зумовлює зростання трансакційних витрат сільськогосподарських виробників. Невідповідність вітчизняних стандартів гарантування якості та

безпеки продовольства з вимогами країн-членів ЄС полягає не лише у відмінностях регламентного порядку, але й змістовного характеру. Так, вітчизняні стандарти передбачають вимоги щодо вмісту кадмію в насінні, тоді як в ЄС такі вимоги відсутні. Своєю чергою, нормативні вимоги “ДСТУ 3662-97 молоко коров’яче незбиране” щодо кількості соматичних клітин у молоці, допускає можливість граничного вмісту до 800 тис./см³, тоді як Директива ЄС 92/46 від 16.07.92 р. передбачає в два рази нижчу норму забруднення. Своєю чергою, вітчизняні стандарти щодо загального бактеріального обсіменіння в молоці перевищують допустимі європейські норми забруднення в 30 раз (3000 тис./см³) [1].

Лібералізації торгівлі України з ЄС загострює проблему невідповідності вітчизняних стандартів гарантування якості та безпеки продовольства, насамперед, в таких аспектах як організація контролю за кормовою базою в тваринництві; моніторинг сировини та компонентів, що використовуються для виробництва продуктів харчування; забезпечення перевірки стану гігієни виробничих і складських приміщень, засобів праці, техніки, обладнання тощо; формування системи контролю за вмістом гранично-допустимих норм шкідливих речовин у продовольстві; формування механізмів моніторингу здоров’я сільськогосподарських тварин; організація контролю за вмістом ГМО в продуктах харчування; дотримання стандартів пакування та маркування продовольства.

Інертним є процес впровадження в Україні базової компоненти системи менеджменту безпеки харчової продукції НАССР (Hazard Analysis and Critical Controlpoints – базова складова системи менеджменту безпеки харчової продукції, що забезпечує ефективне попередження виникнення небезпек на всіх етапах продуктово-харчового ланцюга: від первинного виробника сировини до кінцевого споживача), що зумовлено нерозвиненістю належної інфраструктури, відсутністю програмних передумов її імплементації, незадовільними санітарно-гігієнічними умовами виробництва сільськогосподарської продукції, несформованістю

мотиваційно-психологічних стимулів до переходу на європейські засади гарантування якості та безпеки продовольства, суттєвою недостатчею спеціалізованих лабораторій та обладнання, критичною розбіжністю у стандартах технологічних процесів виробництва сільськогосподарської продукції [3].

Таким чином, стратегічними напрямками забезпечення якості та безпеки вітчизняного продовольства в умовах євроінтеграції є гармонізація вітчизняних стандартів гарантування якості та безпеки продовольства з нормами ЄС, удосконалення національної системи сертифікації продуктів харчування, наближення норм виробничо-технологічних процесів в АПК до європейських вимог. Гармонізація вітчизняних стандартів гарантування якості та безпеки продовольства з вимогами країн-членів ЄС передбачає необхідність:

- усунення бюрократичних перепон і спрощення процедури сертифікації продукції, внесення змін у діючі Державні стандарти України (ДСТУ) в частині узгодження з чинними нормами Директив ЄС, формування мотиваційних механізмів у суб'єктів господарювання щодо покращення санітарно-гігієнічних норм виробничих приміщень, забезпечення безперешкодного доступу контролюючих органів до проходження виробничо-технологічного процесу, формування ефективної системи моніторингу кормової бази та стану здоров'я сільськогосподарських тварин;

- створення превентивних механізмів унеможливлення перевищення гранично-допустимих норм шкідливих речовин у продуктах харчування, покращення маркування останніх через підвищення інформативності їх упаковки, активізації процесу впровадження базової складової системи менеджменту безпеки харчової продукції НАССР, покращення інформаційно-консультаційного забезпечення виробників продукції в частині вимог і норм продовольчих регламентів ЄС, у тому числі на засадах залучення потужностей мережі інституту сільськогосподарського дорадництва та вищих навчальних закладів аграрного спрямування.

Список використаних джерел:

1. Міністерство аграрної політики та продовольства України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minagro.gov.ua>.
2. Тимченко Л. Д. Некоторые проблемы правового обеспечения продовольственной безопасности / Л. Д. Тимченко, Н. И. Рагимов // Вакі Universiteti Xəbərләri, 2009. – № 4. – С. 5-12.
3. Харчова безпека по-європейськи: страшно, обов'язково чи просто. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.euointegration.com.ua/experts/2016/01/27/7043650/>.

Брух Оксана Олексіївна
к.е.н., доцент
Львівський національний аграрний університет
м. Дубляни

РОЗВИТОК ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Львівська область є однією з найбільш економічно розвинених регіонів України, оскільки має перелік конкурентних переваг:

- людський капітал є освіченим та креативним;
- наявність економічного потенціалу;
- територія багата на природні та рекреаційні ресурси;
- наближеність до країн Європейського Союзу.

Правильне використання вище перерахованих сильних сторін регіону забезпечить прискорений розвиток зовнішньоекономічної діяльності області, а також до стабільності якості життя населення у майбутньому.

Як відомо, глобальні зміни та сучасні складнощі в економіці спричиняють потребу у пошуку нових можливостей, які б розвивали Львівську область та забезпечили їй конкурентоспроможність на зарубіжних ринках. Адже сподіватися на допомогу лише зовнішніх факторів є не правильно, тому слід ефективно використовувати свій власний соціально-

економічний потенціал, а також посилювати згуртованість в межах регіону [4].

Правильно вибрана стратегія є важливим кроком для реалізації нових напрямків розвитку регіону, які б базувалися на використанні конкурентних перевагах Львівської області. Ціллю стратегії є перетворення Львівської області в лідируючого провідника євроінтеграційного курсу держави, а також регіону з гармонійним людським розвитком, інноваційно-орієнтованим, інтегрованим в національний та світовий простір економіки [2].

Стратегія полягає у створенні комплексної системи заходів, які базуються на аналізі результатів виконання стратегій минулих років, соціальних та економічних проблемах розвитку усієї області (включаючи райони, міста, села), а також розумінні загальної поточної ситуації Львівщини.

Можна чітко стверджувати, що перевагами Львівської області є те, що у регіону є хороше географічне та економічне розташування, поблизу кордонів з країнами ЄС, прикордонні пункти пропуску, розвинені транспортні мережі, диверсифікація економіки області є на високому рівні. Перелік цих позитивних факторів сприятиме таким можливостям ,як розширення товарообігу Львівської області з країнами ЄС, покращення відносин з країнами ЄС, збільшення обсягів іноземних інвестицій у виробництво [1].

Високий економічний, технічний, інформаційний та науковий потенціал, розвинута наукова та освітня мережа закладів, що є важливим фактором в період розвитку ІТ галузі та залученні іноземних інвесторів.

Для того аби розвивати та вдосконалювати експортний потенціал Львівської області базовою ціллю виступає підвищення рівня конкурентоспроможності економіки регіону, яка в сучасних умовах є не високою через ряд причин. До них можна віднести зношеність виробничої бази, технологічну відсталість великої кількості промислових підприємств,

низький рівень капіталізації, а також високий рівень «тіньової» економіки [5].

У зв'язку із сучасним політичним та економічним становищем, які спіткали нашу державу, слід реалізувати ряд заходів, які б стимулювали економічний ріст регіону:

- оптимізувати структуру промислового виробництва, стимулюючи розвиток тих видів діяльності регіону, що забезпечуватимуть ріст експорту у пріоритетних галузях економіки;

- фінансувати наукові та виробничі програми, які матимуть інноваційний зміст, залучатимуть іноземні інвестиції, а також сприятимуть впровадженню нових технологій;

- розвивати потенційно прибуткові, наукові та високотехнологічні промислові виробництва, а також закриття або реконструкція неефективного виробництва;

- розширювати внутрішній та зовнішній ринки збуту продукції вітчизняних виробників, переходом промислового виробництва у замкнений технологічний цикл виробництва товарів кінцевого споживання;

- розбудовувати мережу індустриальних парків для розвитку виробничої інфраструктури;

- використовувати нетрадиційні і відновлюючі джерела енергії, формувати ефективну структуру енергогенеруючих потужностей для зниження рівня енергоемності в процесі промислового виробництва;

- впроваджувати екологічні та ефективні методи організації виробництва, з принципами корпоративно-соціальної відповідальності, які зменшуватимуть обсяги викидів та мінімізуватимуть процес утворення відходів та стимулюватимуть повному використанню матеріальних ресурсів;

- модернізація та високотехнічне переоснащення технологічної бази промислової галузі регіону шляхом залучення іноземних інвестицій.

Для того аби реалізувати вище перелічений комплекс завдань, необхідно спрямувати усі зусилля центральній, регіональній та місцевій владі для правильної координації дій.

Список використаних джерел:

1. Кобзева К.В. Експортний потенціал підприємства: сутність і особливості формування / К.В. Кобзева // Проблеми економіки. – 2013. – № 4. – С. 281-285.
2. Осадча Н.В. Системне уявлення щодо регуляторного митного режиму в умовах глобалізації зовнішньоекономічної діяльності / Н.В. Осадча // Вісник економічної науки України. – 2009. – № 1. – С. 134 – 145.
3. Мовчан В. Політика сприяння експорту в Україні після адміністративної реформи / В. Мовчан. – К.: ПРООН, 2012. – 43 с.
4. Орлик І.О. Проблеми та пріоритети розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств торгівлі України / І.О. Орлик // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.2. – С. 216 – 221.

Крупа Володимир Романович
к.е.н., доцент,

Крупа Оксана Миколаївна
к.е.н., доцент

Львівський національний аграрний університет
м. Дубляни

КОНКУРЕНТНІ МОЖЛИВОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ЖОВКІВЩИНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Останніми роками сільське господарство вийшло у лідери формування експорту України. Водночас, поглиблення євроінтеграційних відносин та зниження торговельних бар'єрів не лише сприяло доступу української агропродовольчої продукції на світові ринки, але й загостило конкуренцію між вітчизняними та іноземними виробниками на внутрішньому ринку. Тому очевидною є необхідність забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємств АПК.

Міжнародна конкурентоспроможність підприємства відображає можливість ефективної виробничо-господарської діяльності в умовах глобального конкурентного ринку [1]. Першочергове значення вона має для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Що ж до підприємств, які на даний час не орієнтовані на експорт, то їх міжнародну конкурентоспроможність можна розглядати двояко: з одного боку – як спроможність виходу у найближчій перспективі на міжнародний ринок, з іншого – як спроможність конкурувати із підприємствами-імпортерами на внутрішньому агропродовольчому ринку.

Оцінюючи міжнародні конкурентні можливості сільськогосподарських підприємств Жовківщини, насамперед відзначимо вигідне географічне розташування району. Весь його західний кордон межує із Республікою Польща, а на території знаходиться один із найбільших міжнародних пунктів пропуску Рава-Руська–Гребенне.

Останніми роками сільськогосподарські підприємства Жовківського району демонстрували переважно позитивні фінансово-економічні результати діяльності. Зокрема, 77% від їх кількості закінчили звітний рік із прибутком. Але більшість господарств є невеликими за розмірами (в середньому 515 га угідь) і мають незначний ресурсний потенціал. Це істотно впливає на можливості їх виходу на зовнішні ринки. До того ж показники господарської діяльності не набули системного характеру і потребують поліпшення певних пріоритетних характеристик, зокрема рівня продуктивності праці, який є досить мінливим.

Серед підприємств АПК району суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності є лише інтегроване об'єднання у складі ЗАТ «Фрутіка», ТОВ «Агрофрутіка Бишків» та ТОВ «Галфрост». Спеціалізується на вирощуванні ягідної продукції, яку експортує у Європу та Китай. Завдяки досить міцному потенціалу, підприємства об'єднання можуть підтримувати на прийнятному рівні ефективність виробництва. До того ж ситуація на ринку не передбачає в близькому майбутньому посилення конкурентного тиску з боку місцевих

виробників ягід. Тому підприємство може дотримуватися консервативної стратегії розвитку і отримувати ефект від уже сформованих конкурентних переваг.

SWOT-аналіз дав змогу встановити, що сільськогосподарські підприємства Жовківського району мають шанси отримати додаткові конкурентні переваги завдяки інвестиційно-інноваційній підтримці країн Євросоюзу, реалізації державних і регіональних програм розвитку експортоорієнтованих галузей АПК, бюджетно-фінансовій підтримці проектів, зорієнтованих на підвищення конкурентоспроможності аграрної продукції, а також виробництву екологічно чистої продукції.

За твердженням В Гринь саме конкурентоспроможність продукції – це вагомий критерій доцільності виходу підприємства на зовнішній ринок, умова ефективного проведення зовнішньоекономічних операцій [2].

Аналіз структури експортно-імпортних операцій Львівської області засвідчив, що серед продукції рослинництва значні конкурентні позиції займають зерно, соняшник, соя, ягоди, у тваринництві – продукція свинарства та птахівництва [3]. Проте спеціалізація сільськогосподарських підприємств Жовківського району недостатньо орієнтована на виробництво найбільш експортованих видів продовольства. Це зумовлено тим, що в силу невеликих розмірів господарства не спроможні створити конкуренцію агрохолдингам та іншим великим підприємствам. Їх продукція переважно спрямовується на внутрішній ринок. Частина її, якщо й потрапляє закордон, то лише через торгових посередників, а не за прямими контрактами.

Натомість, з позицій експорту та протидії імпорту продовольства на внутрішній ринок важливою є спеціалізація підприємств Жовківщини на виробництві їстівних плодів і ягід, овочів, свинини. Конкуренція з боку інших вітчизняних та іноземних виробників цих видів продовольства у регіоні не така сильна. Питання полягає лише у забезпеченні конкурентних переваг даних видів продукції на зовнішньому ринку.

Істотно обмежують конкурентні можливості аграріїв регіону такі чинники як: вкрай низька урожайність культур, недостатня інноваційна діяльність в агропромисловому виробництві, обмеженість і висока вартість ресурсів кредитування агробізнесу, дефіцит обігових коштів, низький рівень захисту іноземного інвестора, низький рівень державної фінансової підтримки розвитку АПК тощо.

Отже, в умовах євроінтеграції, стратегія підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств Жовківщини повинна бути орієнтована на поліпшення якості їх менеджменту, виробництво екологічно чистої аграрної продукції, кооперацію, вдосконалення організації інвестиційно-інноваційної діяльності, задіяння зовнішніх джерел фінансування, використання новітніх інформаційних технологій та інформаційного супроводу просування виробників на товарні ринки, розвиток системи маркетингу та логістики. Також, вкрай важливим є розвиток національної стандартизації і сертифікації якості продукції і систем забезпечення якості, відповідних міжнародному рівню.

Список використаних джерел:

1. Дугієнко Н. О. Конкурентоспроможність АПК України в умовах євроінтеграції [Електронний ресурс] / Н. О. Дугієнко // Глобальні та національні проблеми економіки / Миколаївський нац. ун-т ім. В. О. Сухомлинського. – 2015. – Вип. 5. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/5-2015/17.pdf>.
2. Гринь В. І. Сутність та фактори конкурентоспроможності продукції сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс] / В. І. Гринь. – Режим доступу : <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/5.3/87.pdf>.
3. Зовнішня торгівля Львівської області за 2015 рік. Статистичний збірник. – Львів, 2016. – 72 с.

Лаврів Ірина Михайлівна
асистент
Львівський національний аграрний університет
м.Дубляни

ЗАПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ СЕРТИФІКАЦІЇ GLOBALGAP НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

GLOBALGAP – це стандарт, який був створений Асоціацією європейських роздрібних торговців сільськогосподарською продукцією (EUREP), для гарантування безпечного виробництва здорових необроблених продуктів харчування (овочів, фруктів, риби, м'яса, молочних продуктів) та декоративних рослин, а також сприяти застосуванню життєздатних методів ведення сільського господарства.

На відміну від інших міжнародних стандартів безпеки харчових продуктів, стандарти GLOBALGAP призначені виключно для необроблених сільськогосподарських продуктів, і тому їх користувачами є фермери, а не переробні підприємства. У той же час ці стандарти, стимулюючи мінімальне використання агрохімікатів та ветеринарних препаратів, охоплюють більше питань, ніж лише безпеку харчових продуктів, – вони також охоплюють безпеку праці, питання охорони навколишнього середовища, добробут тварин.

Нині GLOBALGAP – це єдиний інтегрований стандарт для первинної продукції з можливістю застосування його окремих модулів щодо різних груп товарів – від виробництва рослинної продукції, вирощування тварин, до виробництва комбікормів. Сфера застосування GLOBALGAP представлена в табл. 1.

Після впровадження GLOBALGAP сільськогосподарські підприємства зможуть отримати такі переваги:

- забезпечення довіри з боку роздрібних мереж, споживачів і працівників шляхом забезпечення стабільного і відповідального виробництва і високої прихильності до якості харчових продуктів;

Сфера застосування GLOBALGAP в залежності від різних груп сільськогосподарської продукції

Галузь	Група продуктів	Основні точки контролю та критерії відповідності
Рослинництво	Фрукти та овочі	<ul style="list-style-type: none"> • історія ділянки чи ягідника та управління нею; • придатність ґрунтів для вирощування ягід; аналіз ґрунтів і адекватність розробленої системи удобрення;
	Культури для виробництва комбікормів	
	Зелена кава	
	Чай	<ul style="list-style-type: none"> • впровадження інтегрованої системи захисту; • ведення документації та власний контроль/внутрішня перевірка; • охорона праці та здоров'я працівників, соціально-побутове забезпечення; • робота з субпідрядниками; управління відходами та контроль забруднення навколишнього середовища/рециклінг та повторне використання; навколишнє середовище та охорона природи; процедури розгляду скарг/рекламацій; • процедури відкликання/обміну; • походження та якість насінневого матеріалу; • безпечність продуктів харчування на основі аналізу ризиків; • простежуваність та розділення продукції.
	Квіти та декоративні рослини	
	Інше	
Тваринництво	Велика рогата худоба та вівці/ молодняк	<ul style="list-style-type: none"> • робота з субпідрядниками; управління відходами та контроль забруднення навколишнього середовища/рециклінг та повторне використання; навколишнє середовище та охорона природи; процедури розгляду скарг/рекламацій; • процедури відкликання/обміну; • походження та якість насінневого матеріалу; • безпечність продуктів харчування на основі аналізу ризиків; • простежуваність та розділення продукції.
	Молочна худоба	
	Свині	
	Домашня птиця/ індички	
	Інше	

*Джерело: [3]

- удосконалення процесу управління сільськогосподарським підприємством;
- забезпечення однаковості глобальної системи акредитації;
- підтримку базових принципів НАССР;
- відкриття невеликим підприємствам доступ на ринок.

Список використаних джерел:

1. Талавіра Є. В. Сучасні тенденції регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств в умовах глобалізації / Талавіра Є. В. / Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка» – 2014. – № 9

2. Directorate General for Agriculture and Rural Development – Short Term Outlook – N°7 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/agriculture/markets-andprices/index_en.htm

3. НАССР [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.certsystems.kiev.ua/uk/dstu-4161-ili-iso-22000/sistemi-upravlinnya-bezpekoyu-xarchovix-produktiv-xassp-za-dstu-4161-abo-iso-22000.html>

Лупак Руслан Любомирович

к.е.н., доцент

Львівський торговельно-економічний університет

м. Львів

ФОРМУВАННЯ СПРАВЕДЛИВОГО ТА РІВНОПРАВНОГО КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА У СФЕРАХ ВИРОБНИЦТВА І ОБИГУ ІМПОРТОЗАМІННОЇ ПРОДУКЦІЇ

Розвиток галузей сфер виробництва і обігу не може відбуватись, коли між її суб'єктами не існує конкуренції, а ринкові механізми є малодієвими і не здатні сформувати справедливе та рівноправне конкурентне середовище. Це, у підсумку, призводить до пошуку ними неринкових механізмів у збільшенні фінансово-економічної результативності функціонування на ринку. Очевидно і державна політика імпортозаміщення за таких галузевих умов не виконуватиме поставлених цілей.

Загалом змістовність державної політики імпортозаміщення полягає у формуванні середовища, в якому національні товаровиробники отримують державну підтримку через їх субсидювання, надання вільного доступу до різних сфер внутрішнього ринку, полегшення у виконанні інституційно-правових норм, створення тарифних чи нетарифних обмежень іноземним контрагентам та ін. Таким чином, уже в передумовах її розроблення та реалізації закладаються принципи нерівномірної та несправедливої участі виробників імпортозамінної продукції на внутрішньому споживчому ринку. Але сучасні тенденції свідчать, що така модель політики імпортозаміщення є

недієвою і не може існувати тривалий час. Більше того, за таких обставин істотно збільшується кількість загроз економічній безпеці держави, які виникають в міру відсутності надійних умов і гарантій, сприятливого клімату для капіталовкладень, справедливого державного контролю на ринку.

Значна кількість науковців наголошують про певну пріоритетність в політиці імпортозаміщення галузей, в яких рівень конкуренції повинен бути вищим на відміну інших галузей. Так, вони притримується думки про першочерговий порядок в контексті протидії імпортній залежності скерування рішень державних органів влади щодо зниження рівня монополізації та формування справедливого і рівноправного конкурентного середовища у сферах виробництва та товарообігу. Наголошує, що доступ вітчизняних товарів до роздрібних торговельних мереж повинен отримуватись не за рахунок протекціоністських обмежень, а завдяки прозору та справедливому конкурентному середовищу. Втім, не відкидає важливість т. зв. м'якого стримування продукції імпорту та державної підтримки внутрішніх товаровиробників у пріоритетних для економіки галузях [1, с. 11-12; 2, с. 105-121; 3, с. 80-96].

Також варто враховувати, що політику імпортозаміщення слід скеровувати в напрямку тих галузей, в яких держава при певних капіталовкладеннях отримуватиме максимальний дохід за мінімального рівня ризику і, при цьому, притримуватиметься принципів добросовісної конкуренції та штучно не буде монополізувати окремі бізнес-операції [4, с. 47]. Вважаємо, що застосування результативного підходу в сферах виробництва і обігу імпортозамінної продукції, а особливо в галузевому аспекті не дозволить вирішити концептуальні завдання, оскільки часто можна очікувати високих результатів від галузей, в яких виробничі процеси довготривалі (освіти, наукової та технічної діяльності, охорони здоров'я та ін.). Важливо, щоб така продукція спрямовувалась в першу чергу на потреби внутрішнього ринку, а не експорту, призводячи до залежності економіки від

кон'юнктури зовнішнього ринку і, таким чином, стримуючи розвиток внутрішнього ринку.

Існують повністю протилежні припущення, в яких пропонується заради формування справедливого та рівноправного конкурентного середовища поєднувати серед галузей економіки процеси створення крупних монополістичних угруповань (монополізації) і посиленого антимонопольного регулювання (демонополізації). При цьому варто враховувати, що концентрація і централізація капіталу є неминучим результатом розвитку продуктивних сил економіки держави і, таким чином, доводить необхідність існування на внутрішньому споживчому ринку державних монополій, насамперед у високотехнологічних галузях (машинобудуванні, хімічній та нафто-хімічній, інформаційно-технологічній та ін.) [5, с. 16-17]. Очевидно, що монополізація є значною загрозою для економічної безпеки держави, але практика світовому ринку засвідчує реалізують більше 50 % багатьох видів продукції монополіями. Вважаємо, коли ринок насичують підприємства з малопотужним виробничим потенціалом і їх продукція має високу додану вартість, державі щоб не втрати окремі види економічної діяльності необхідно суб'єктів виробничого комплексу згрупувати, в т.ч. створювати монополії.

Список використаних джерел:

1. Цап М. В. Організаційно-економічний механізм державної структурної політики імпортозаміщення в Україні : автореф. дис. ... канд. екон. наук / М. В. Цап. – Львів : ЛКА, 2015. – 21 с.
2. Економічний механізм забезпечення конкурентоспроможності торговельного підприємства : монографія / Я. Д. Качмарик, П. О. Куцик, Р. Л. Лупак., І. Я. Качмарик. – Львів : Літературна агенція «Піраміда», 2012. – 208 с.
3. Теоретико-методичні засади та прикладні механізми державного регулювання розвитку внутрішньої торгівлі : монографія / П. О. Куцик, М. Ю. Барна, Т. Г. Васильців, Р. Л. Лупак, М. В. Цап, О. В. Хомів, З. О. Добуш ;

За загал. ред. проф. Куцика П. О. і проф. Васильціва Т. Г. – Львів :
Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2016. –
379 с.

4. Шевцова С. А. Стан та проблеми конкурентоспроможності видів
економічної діяльності в Україні / С. А. Шевцова // Вісник Придніпровської
державної академії будівництва та архітектури : збір. наук. праць. – 2013. –
№ 3. – С. 46-49.

5. Романенко В. Конкуренція і конкурентоспроможність / В.
Романенко // Вісник Національної академії наук України : збір. наук. праць.
– 2007. – № 8. – С. 14-17.

СЕКЦІЯ 3. МОДЕРНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Бернацька Ірина Ярославівна
к.е.н., доцент
Львівський національний аграрний університет
м. Дубляни

ТОРГОВЕЛЬНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З ЄС В УМОВАХ ЗОНИ ВІЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ТОРГІВЛІ

Одним із найбільш ефективних інструментів, який сприяє розвитку економіки є торгівля. Збільшення обсягів торгівлі країн, що розвиваються, підвищує рівень доходів від експорту, сприяє індустріалізації та стимулює диверсифікацію їх економічних систем. Щоб потрапити на європейський ринок, необхідно виконати цілу низку умов щодо відповідності стандартам якості та конкурентоспроможності продукції згідно стандартів ЄС і в українського бізнесу є непогані перспективи. Особливі очікування покладено на агропромисловий комплекс. Тому для України постає завдання вироблення механізмів державної політики щодо підвищення ефективності використання наявного потенціалу аграрного сектору економіки, його

адаптації до нових умов, у т. ч. з урахуванням можливих ризиків, які виникатимуть внаслідок лібералізації зовнішньоторговельних відносин з європейськими країнами. Як стверджує перший заступник міністра аграрної політики і продовольства Максим Мартинюк: «2016 рік став першим роком у новітній історії, коли коли аграрний експорт превалює над постачанням металургії і мінералів. АПК генерував 35,3% всієї зовнішньої торгівлі України проти 31,8% за підсумками 2015 року» [2]. У 2016 році Україна поставила на зовнішні ринки товарів на 36,4 млрд дол., при цьому імпортувала на 39,2 млрд дол США. [1]

Найбільшим торговельним партнером став Євросоюз – на його частку припадає 37,1% всього українського експорту. У минулому році обсяг постачань на європейський ринок виріс на 4%, до 13,5 млрд дол. США. У 2016 році Україна торгувала з 226 державами.

Позитивним моментом є те, що експорт українських товарів до Європейського Союзу у першому кварталі 2017 році виріс на 24,5% (у порівнянні із аналогічним періодом 2016 року) [1]. Найбільші показники зростання експорту фіксуються до Бельгії (+60,1%), Австрії (+57%), Греції (+46,5%), Чехії (+40,2%) та Польщі (+35%).

Рівень торгівлі з ЄС можна оцінити і за використанням європейських квот. Україна очікує чергового збільшення тарифних квот на безмитний експорт продуктів харчування до ЄС. Відповідне рішення було ухвалено Єврокомісією у вересні минулого року, а 5 травня його підтримав комітет з міжнародної торгівлі Європарламенту.

Згідно з повідомленням Українського клубу аграрного бізнесу за підсумками першого кварталу 2017 року Україна повністю вибрала річну квоту на безмитний експорт до ЄС за шести категоріями товарів: мед, цукор, крупи та борошно, оброблені томати, виноградний і яблучний сік та кукурудза [2].

Станом на початок квітня також повністю використана піврічна квота на безмитний експорт вершкового масла і квота на другий квартал по м'ясу птиці.

На 86% використана квота з експорту пшениці і 74% на солод і пшеничну клейковину, темп зберігається на тому ж самому рівні, що і минулого року.

Натомість країни ЄС повністю використали квоту на безмитний експорт до України лише по одній категорії продукції – м'ясо птиці та напівфабрикати. Квоту на безмитний експорт свинини до України закрито на 5,2%; цукру – 0,51%; свинини (додаткова) – 0,42% [3].

Проте, не варто зважати на появу нових можливостей, які відкрилися у торгівлі з ЄС, так як обсяги безмитного експорту продукції вітчизняних аграріїв жорстко лімітуються. Однак труднощі євроінтеграції їх не зупиняють, оскільки на європейських ринках можна суттєво збільшити свої доходи.

Список використаних джерел:

1. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Український аграрний експорт демонструє здорові тенденції та забезпечить стабільні надходження валютної виручки | Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minagro.gov.ua/>
3. Українські аграрії підкорюють Європу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minagro.gov.ua/>
4. Шубравська О. В. Перспективи реалізації експортного агропродовольчого потенціалу України / О. В. Шубравська // Актуальні проблеми економіки. – 2007. - № 4. – С. 27-32.

Булик Оксана Богданівна
к.е.н., в.о. доцента
Львівський національний аграрний університет
м.Дубляни

ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ В СВІТОВИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ПРОСТІР

Після здобуття незалежності Україна почала налагоджувати торговельні зв'язки з-понад 180 країнами світу. Україна активно долучається до світових суспільно-економічних процесів: приєдналася до Світової організації торгівлі, стратегічною метою визнано отримання асоційованого членства в Європейському Союзі.

Сучасна СОТ – провідна міжнародна організація, членами якої є 159 країн світу, частка яких складає близько 96% обсягу світової торгівлі [1]. Останнім часом сфера діяльності СОТ розширюється і передбачає не тільки регулювання торговельних потоків, а й міжнародне економічне регулювання капіталу та робочої сили. Членство в цій організації стало практично обов'язковою умовою для будь-яких країн, які прагнуть інтегруватися у світове господарство.

На процеси залучення України до сучасної системи світогосподарських зв'язків впливають конкретні зовнішньо- та внутрішньо-економічні чинники, що формуються в системі передумов, особливостей і шляхів інтеграції України. Серед внутрішньоекономічних чинників принциповим є перехід України до ринкової економіки, для чого потрібні розроблення і реалізація довгострокової програми. Така програма має враховувати сучасний соціально-економічний стан та особливості України і бути адаптованою до еволюціонізуючого зовнішнього ринкового середовища й спиратися на досвід переходу до ринкових відносин інших постсоціалістичних країн.

Вплив зовнішньоекономічних чинників інтеграції зумовлена, з іншого боку, станом розвитку форм зовнішньоекономічної діяльності, а з другого –

середовищними умовами розвитку. Зовнішньоторгівельна діяльність України в останніми роками зберігає негативні тенденції в експорті-імпорті товарів і послуг (переважно сировинна спрямованість експорту, нераціональність товарної структури імпорту, деформована географічна структура експорту та імпорту аж до монопольної залежності від окремих країн, вкрай нерівномірне розміщення експортного потенціалу країни). На зовнішню торгівлю впливали й такі несприятливі чинники, як неконкурентоспроможність більшості підприємств, товарів у якісно нових умовах зовнішньої торгівлі, велика зовнішня заборгованість, недієва система митного контролю, нерегульованість торговельно-економічних відносин із країнами ближнього зарубіжжя, нерозвиненість інфраструктури зовнішньоекономічної діяльності, у тому числі інформаційної, кадрова незабезпеченість на всіх рівнях здійснення і регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Крім перелічених факторних передумов входження України до світового інтеграційного простору, можна виділити й такі: сприятливі кліматичні умови, родючі землі для розвитку сільськогосподарського виробництва, вигідне географічне положення як транзитної держави, багатство корисних копалин, добрі відносини з країнами близького та далекого зарубіжжя.

Важливим напрямом інтеграції України у світове господарство є інтеграція українського сільського господарства у світове аграрне виробництво. Правда, основну увагу доведеться приділити тому, як провести інтеграцію з найменшими втратами для вітчизняних сільгоспвиробників. Інші країни, які благополучно знайшли своє місце на світовому аграрному ринку, не можуть повною мірою слугувати зразком для наслідування. В Україні інші стартові можливості: у жодній країні не було такого викривлення дії економічних законів у сільському господарстві. Повноцінна інтеграція аграрної галузі неможлива без урегулювання земельного питання. Володіючи безцінним природним

ресурсом – чорноземами, Україна могла б сама бути активним гравцем світового ринку. Але для цього потрібно, щоб на землі міцно стояв справжній господар, адже лише незначна частина виробленої в Україні аграрної продукції споживається в межах держави, а решту можна експортувати.

Унікальність положення України дає змогу виконувати роль однієї з найбільш важливих ланок на осі «Захід-Схід». На полюсах цього стратегічного вектора розміщуються два основні світові торговельні блоки. Про важливість східного напрямку зовнішньоекономічної діяльності України говорить те, що в державах Азіатсько-Тихоокеанського регіону (АТР) зараз проживає майже половина людства [2]. Крім економічної значущості, АТР відіграє одну з найсуттєвіших ролей в глобальній економіці, оскільки тут перетинаються інтереси США, Китаю, Японії, Росії, Індії. Швидке перетворення АТР на зону високої інтеграційної активності, економічного та політичного динамізму забезпечує йому лідерство, котре вже багато експертів називають «тихоокеанською ерою» [3]. Уже сам цей факт зумовлює необхідність розширення присутності України в цьому регіоні. Активніша орієнтація України на захід в теперішній час пов'язана з можливостями отримання інвестицій, передачею технологій, досвіду управління, не виключаючи тих широких можливостей, які відкриваються перед Україною на сході. Україна має величезні можливості для участі в реалізації крупних енергетичних та інших промислових проєктів. Її інтеграція в систему економічних відносин з державами АРТ потребує вирішення багатьох економічних та політичних проблем, витрат часу на адаптацію українського законодавства до вимог та специфіки регіону.

Отже, з метою входження до світового простору Україна повинна застосовувати в практиці принципи вільної торгівлі та сповідувати у зв'язку з цим відкритість економіки.

Список використаних джерел:

1. Власюк О.С. Експортна стратегія України як чинник конкурентної боротьби на світовому ринку / О.С. Власюк // Зовнішня торгівля: право та економіка, 2008. - №4. – С. 20-27.
2. Дедеркал Г.П. Напрямки інтегрування України в сучасну світову економічну систему / Г.П. Деркал // Актуальні проблеми економіки, 2008. – №8. - С. 64-66.
3. Амеліна І. В. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / Амеліна І.В., Попова Т.Л., Владимиров С.В. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 256 с.

Василечко Наталія Володимирівна
аспірант
Національний інститут стратегічних досліджень,
м. Київ
Науковий керівник: д.е.н., проф. Васильців Т.Г.

ПРИЄДНАННЯ УКРАЇНИ ДО ПЛАНУ BEPS ЯК ОДИН З МЕХАНІЗМІВ ДЕОФШОРИЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Подавши у листопаді 2016 року заявку на вступ до Програми імплементації Плану BEPS, Україна з 1 січня 2017 року отримала певні зобов'язання та, з іншого боку, нові можливості щодо реалізації міжнародних заходів у сфері боротьби з розмиттям податкової бази та агресивного податкового планування з використанням офшорів.

Термін «BEPS» (Base erosion and profit shifting) застосовується для визначення податкового планування, яке побудоване на використанні неузгодженостей та колізій у правовому регулюванні міжнародного оподаткування з метою штучного зменшення оподаткованого прибутку або виведення прибутку до юрисдикцій з низьким рівнем податкового навантаження.

Можливість транснаціональних корпорацій та міжнародних холдингів переносити частину або й увесь прибуток у вигідні юрисдикції створює ситуацію, коли у державі, в якій ведеться фактична діяльність підприємств групи компаній, і в якій створюється додана вартість її продукту, база оподаткування суттєво знижується, в той час як у іноземній юрисдикції, яка має низькі або ж нульові ставки податків, де насправді не здійснюється фактична діяльність бізнес-групи, осідає значна частка прибутку.

Організацією економічного співробітництва і розвитку та країнами G20 було розроблено Програму дій щодо протидії розмиття податкової бази (так званий план BEPS) [1]. План містить 15 кроків і рекомендації щодо їх реалізації. Чотири з них є обов'язковими для імплементації країнами, які прийняли рішення про співпрацю, а саме:

- ефективна протидія шкідливим податковим практикам із застосуванням принципу прозорості;
- запобігання зловживанням угодами про подвійне оподаткування;
- трансфертне ціноутворення. Обмін звітами між країнами;
- створення механізмів більш ефективного вирішення податкових спорів [3].

Виконання програми BEPS передбачає ряд інших необхідних ініціатив, таких як правила про оподаткування КІК (контрольованих іноземних компаній), запобігання уникненню статусу постійного представництва, запровадження звітності для міжнародних груп компаній, приєднання до механізму автоматичного обміну податковою інформацією тощо [2].

Впровадження окремих заходів Плану BEPS в Україні повинне здійснюватися з урахуванням рекомендацій ОЕСР та з врахуванням цілей фінансової безпеки держави, з чого можна сформулювати наступні завдання такої імплементації:

1. Протидія ухиленню від сплати податків з використанням офшорних юрисдикцій.

Прибуток від діяльності, яка фактично здійснювалася на території України, повинен оподатковуватися в Україні.

2. Ефективний податковий контроль, в тому числі, за допомогою механізмів міжнародного обміну інформацією.

Запобігання агресивних схемам ухилення від сплати податків за участю нерезидентів неможливе за відсутності доступу та взаємного обміну інформацією з іншими державами.

3. Адаптація українського податкового та корпоративного законодавства до законодавства ЄС.

Одним із зобов'язань, яке взяла на себе Україна, підписавши Угоду про асоціацію з Європейським Союзом, є узгодження норм національного законодавства з основними принципами законодавства ЄС

4. Усунення перешкод для іноземних інвесторів та стимулювання добросовісних платників податків.

Регулювання витоку капіталу з української економіки останнім часом здійснювалося здебільшого заходами валютних обмежень, що створило перешкоди для ведення бізнесу іноземних інвесторів. Прозоре і справедливе податкове регулювання повинне створити такі умови, коли сплачувати податки в межах прямих законних схем буде вигідніше, ніж оптимізувати податкове навантаження в обхід таких правил.

Важливо зазначити, що рекомендації BEPS активно впроваджуються більшістю європейських держав, а тому зволікання з реформами щодо їх імплементації може спричинити появу України у «чорному списку» країн, щодо яких встановлюватимуться обмеження, в тому числі щодо здійснення міжнародних банківських операцій і здійснення інвестицій.

Список використаних джерел:

1. Action Plan on Base Erosion and Profit Shifting [Електронний ресурс] // Організація економічного співробітництва і розвитку. – Режим доступу: <http://www.oecd.org/tax/action-plan-on-base-erosion-and-profit-shifting-9789264202719-en.htm>

2. Конвенція про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах. Редакція від 27.05.2010. [Електронний ресурс] // Верховна рада України. Офіційний веб-портал. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_325

3. Guidance on the Implementation of Country-by-Country Reporting: BEPS Action 13 [Електронний ресурс] // Організація економічного співробітництва і розвитку. – Режим доступу: <http://www.oecd.org/tax/beps/guidance-on-the-implementation-of-country-by-country-reporting-beps-action-13.html>

Гринкевич Світлана Степанівна
д.е.н., професор
Львівський національний аграрний університет
м. Дубляни

ВПЛИВ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ЯК ОСНОВНОГО МЕГАТРЕНДА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ НА ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ

Трансформаційні процеси в епоху глобальних змін, які переживає людство у новому тисячолітті, обумовлені становленням та розвитком інформаційної економіки, кардинальними якісними зрушеннями в атрибутах та ціннісних засадах господарювання й суспільного буття під впливом великомасштабних, довгострокових процесів світового розвитку.

Такі процеси отримали назву мегатрендів, так як на відміну від короткострокових тенденцій локальної дії, мають довгостроковий характер, глобальні наслідки та суттєвий вплив на формування нових траєкторій еволюції значного кола економічних відносин, в тому числі і в парадигмі розвитку людського капіталу нового тисячоліття [2].

Інформатизація, як основний сучасний мегатренд соціально-економічного розвитку характеризується надзвичайно високою швидкістю цивілізаційного

поступу, значною напругою та інтенсивністю, глибинними змінами світоглядних орієнтирів під взаємообумовленим впливом сукупності чинників.

Автори колективного дослідження за редакцією М. Семикіної зазначають, що зростання ролі інформаційного чинника стає загальною світовою тенденцією, яка, з одного боку, сприяє поліпшенню якісних характеристик людського капіталу, посилює дію організаційно-технічних та інноваційно-технологічних чинників, з іншого, – обумовлює поглиблення диференціації в рівнях освіти і кваліфікації населення різних регіонів у залежності від охоплення їх процесами комп'ютеризації та інформатизації [3].

Тісний причинно-наслідковий зв'язок людського капіталу та інформатизації проявляється за різними напрямками впливу. Так, вплив людського капіталу на поширення процесів інформатизації відображається такими тенденціями, як:

- зміна векторів розвитку людства, конфлікт гуманістичних, релігійних поглядів – з однієї сторони, роботизації, новітніх медичних досліджень, зокрема в царині генної інженерії – з іншої;
- подальша еволюція суспільних, у тому числі соціально-трудова, відносин;
- визначення нових шляхів вирішення глобальних проблем людства;
- поширення нанотехнологій, у тому числі енергозберігаючих;
- створення нових продуктів через диференціацію інновативних підходів;
- зсув акцентів і ціннісних орієнтацій окремих індивідуумів, переважання в них фізіологічних потреб, поширення атеїзму тощо.

Вплив інформатизації на формування і використання людського капіталу також є досить багатограним і неоднозначним. Умовно його можна розподілити в розрізі основних ознак інформаційної економіки (табл. 2.).

Основні напрямки впливу інформатизації на формування і використання людського капіталу*

Ознака інформаційної економіки	Вплив на формування і використання людського капіталу
Зростання ролі інформації та знань для суспільного розвитку	<ul style="list-style-type: none"> - зростання значення рівня трудового потенціалу для соціально-економічного розвитку країни; - підвищення вимог до особистісно-кваліфікаційних характеристик економічно активного населення
Поширення інформаційних технологій	<ul style="list-style-type: none"> - поширення нових форм конкурентної боротьби серед суб'єктів підприємницької діяльності (вплив на трудовий потенціал у підприємницькому середовищі); - зменшення потреби в робочій силі у кількісному аспекті через автоматизацію виробництва; - комп'ютеризація освіти, дистанційне навчання; - послаблення інституту сім'ї, зокрема через віртуалізацію спілкування
Формування глобального інформаційного простору	<ul style="list-style-type: none"> - зростання трудової мобільності (міжпрофесійної, міжтериторіальної); - виникнення нових форм зайнятості, віртуального робочого місця, формування інформаційної мобільності населення
Зростання кількості зайнятих в сфері інформаційних технологій; зростання частки інформаційних продуктів та послуг у валовому внутрішньому продукті	<ul style="list-style-type: none"> - переважання в галузевій структурі нематеріальних форм виробництва; - виникнення нових видів економічної діяльності; - формування попиту на нові види професій
Комп'ютеризація, інформатизація суспільства через використання телефонного, Інтернет-зв'язку, телебачення тощо	<ul style="list-style-type: none"> - створення більш сприятливих умов для реалізації трудового потенціалу кожної людини; - створення більш сприятливих умов для особистісного зростання через більш вільний доступ до інформаційних ресурсів, можливості пошуку працевлаштування (у тому числі за кордоном) з використанням ресурсів мережі Інтернет тощо

*Складено на основі джерела [1].

Отже, людський капітал та процеси інформатизації відображають соціально-економічний поступ країни та у величезній мірі детермінують її конкурентні позиції в сучасному світовому економічному просторі. Взаємовпливи людського капіталу та процесів інформатизації як основного

мегатренда економічного розвитку, відображаються тими тенденціями, які ми сьогодні спостерігаємо і в Україні, і в глобальному вимірі. З одного боку, саме ефективне використання людського капіталу стало рушієм суспільного розвитку, що призвів до того його етапу, який ми називаємо інформаційним суспільством. З іншого боку, вже новітні умови та виклики інформатизації підіймають на якісно вищий рівень базові характеристики людського капіталу. За таких обставин важливо чітко розуміти особливості формування та ефективного використання людського капіталу в умовах впливу інформатизації з метою сприяння його подальшого розвитку та участі в тих тенденціях, які сьогодні визначають суспільний прогрес всього людства.

Список використаних джерел:

1. Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки: Закон України від 09.01.2007 року №537-V: Законодавство України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=537-16>.
2. Ремньова Л. М., Ніколаєнко Ю. В.. Концептуалізація парадигмальних зрушень у системі фінансового менеджменту під впливом глобальних мегатрендів економічного розвитку / Л. М. Ремньова, Ю. В. Ніколаєнко // Науковий вісник Полісся. - 2015. - № 2 (2).– С. 139-147.
3. Трудовий потенціал Кіровоградської області: стан та перспективи розвитку (колективна монографія) / За ред. М.В. Семикіної. – Кіровоград: ВАТ «Кіровоградське видавництво», 2008. – С. 34.

Зеліско Наталія Богданівна
к.е.н., доцент
Львівський національний аграрний університет
м. Дубляни

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ
ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ**

Визначальною ознакою сучасного світогосподарського розвитку є глобалізація, яка супроводжується наростанням антропогенного навантаження на довкілля, посиленням транскордонного характеру екологічних проблем і наближенням цивілізації до критичної межі в її взаємовідносинах із природою, що втрачає здатність до відтворення, асиміляції та саморегулювання. Глобальна екологічна криза виявляється в безпрецедентному за масштабами й темпами нарощуванні згубних природо трансформаційних процесів: кількісному та якісному виснаженні природних ресурсів; скороченні площі родючих земель і лісів, розширенні зони пустель; зменшенні запасів прісної води, забрудненні океанів; інтенсифікації природних катаклізмів, стихійних лих і катастроф; глобальній зміні клімату, хімічному й радіаційному забрудненні біосфери; руйнуванні озонового шару; парниковому ефекті; зростанні генетичних загроз популяції в результаті збільшення радіоактивних відходів і формування збудників нових хвороб; незворотних втратах у генофонді планети у зв'язку зі зникненням багатьох видів тварин і рослин тощо.

Нині Україна перебуває на вістрі екологічних проблем. Так, за дослідженнями Колумбійського та Єльського університетів (США) у 2015 р. Україна посіла 102 місце в рейтингу за індексом екологічної ефективності EPI (Environmental Performance Index) серед 132 країн світу. Індекс кількісно оцінює екологічний стан країн за 25 критеріями — від якості води й повітря до використання пестицидів і біологічної варіативності.

Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 схвалено Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020». Метою Стратегії є впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід країни на провідні позиції у світі. Першочерговою є реалізація таких реформ і програм [5]:

- Реформа системи національної безпеки та оборони.
- Оновлення влади та антикорупційна реформа.
- Судова реформа.

- Реформа правоохоронної системи.
- Децентралізація та реформа державного управління.
- Дерегуляція та розвиток підприємництва.
- Реформа системи охорони здоров'я.
- Податкова реформа.
- Програма енергонезалежності.
- Програма популяризації України у світі та просування інтересів України у світовому інформаційному просторі.

На жаль, доводиться констатувати, що взагалі процес упровадження інновацій, у тому числі екологічних, у вітчизняне виробництво відбувається повільно та в незначних масштабах [3; 8].

При наявності значної кількості екологічних проблем до національних пріоритетів екологізації економіки і раціонального використання природних ресурсів зараховують:

- формування збалансованої системи природокористування і адекватної перебудови виробничого потенціалу національної економіки;
- екологізацію технологій в промисловості, енергетиці, будівництві, сільському господарстві, на транспорті;
- забезпечення біологічного та ландшафтного різноманіття, розвиток природно-заповідної справи [4].

Багато населених пунктів не забезпечені очисними спорудами, а ті що функціонують, належним чином не експлуатуються. Очисні споруди промислових підприємств також знаходяться у занедбаному стані. В Україні більшість басейнів річок можна віднести до забруднених і дуже забруднених, близько 25 % - 30 % питної води з природних водойм на 12,5 % не відповідають санітарним нормам, високим є витрати при транспортуванні та низька ефективність очистки промислових і стічних вод, що призводить до бактеріологічного та хімічного забруднення головних річок України. Україна має значні запаси мінерально-сировинних ресурсів, які є надзвичайно важливою складовою інвестиційного клімату України, тому її

потенціал має розвиватися і більш ефективно працювати над прискоренням соціально – економічного розвитку країни. Отже, сучасна еколого – економічна ситуація в Україні є складною. Необхідна розробка і реалізація дієвої екологічної політики як на державному рівні так і в регіонах, що буде базуватися на світовому досвіді і фінансуватись за рахунок як внутрішніх так і зовнішніх джерел.

Список використаних джерел:

1. Аналітична доповідь "Довкілля України у 2010 році" / За ред. Ю.М. Остапчук. – К. : Держстат України, 2011. – 11 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2011/ns_rik/analit/dovkillia_10.zip.
2. Васюков Д.О. Фінансовий механізм та економічне обґрунтування екологічних програм та заходів з охорони навколишнього середовища. / Д.О. Васюков, В.С. Шалугін // Тези наукових доповідей Всеукраїнської науково-технічної конференції молодих учених і спеціалістів «Актуальні проблеми життєдіяльності суспільства». – Кременчук, 2008. – С. 227-229.
3. Дубовіч І.А. Теоретико-методологічні та практичні засади глобальної екологізації економіки. Актуальні проблеми сьогодні / І.А. Дубовіч // Львів: РВВ НЛТУ України. – 2008. – С. 31-35.
4. Прокопенко О. В. Соціально-економічна мотивація екологізації інноваційної діяльності [монографія] / О. В. Прокопенко // Суми: Вид-во СумДУ. – 2010. – 395 с.
5. Самойлік М. Забезпечення ресурсно-екологічної безпеки у регіоні: теорія та практика / М.Самойлік // Аграрна економіка. – 2014. - № 1-2. – С. 131-138.
6. Сотник І.М. Проблеми та напрямки підвищення енергоефективності економіки України / І.М. Сотник, К.О. Охтеменко, Є.О. Сидоренко // Механізм регулювання економіки. – 2010. - №4. – 318 с.

7. Хлобистов Є.В. Сталий розвиток та екологічна політика у глобальних викликах: від передбачення до прогнозування / Є.В. Хлобистов, Л.В. Жарова, М.В. Ільїна // Економіка природокористування і охорони довкілля. – 2008.-№1.-С.33-42.
8. Черевко І. Екологічність і зрівноваженість сільського господарства / І. Черевко // Аграрна економіка. – 2013. - №3-4. – С. 89-96.
9. Environmental Performance Index – Rankings. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://epi.-yale.edu/>
10. Environmental performance Index 2012. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://epi.yale.edu/dataexplorer/countryprofiles>
11. Юхновський І. В. Сутність та структура інноваційно-інвестиційного потенціалу економіки: основні підходи та напрями формування [Текст] / І. В. Юхновський // Український соціум. – 2010. – №2. – С. 159–171.
12. Юшкевич О. О. Впровадження системи екологічного менеджменту як ефективний інструмент розвитку підприємств [Текст] / О. О. Юшкевич, А. В. Мала // Інноваційна економіка. – 2012. – №5. – С. 93 –96

Колодійчук Володимир Анатолійович
д.е.н., в.о. професора
Львівський національний аграрний університет
м.Дубляни

ФОРМУВАННЯ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОНТЕКСТ

Для повноцінної інтеграції України у світові логістичні системи першочерговим завданням є приведення внутрішньої транспортної системи до стандартів європейських країн. Причому в цьому зацікавлений Європейський Союз з огляду на вигідне географічне розташування території України, що дає підстави сподіватися на фінансову підтримку багатьох проектів щодо модернізації транспортної системи нашої держави.

Координація транспортно-логістичної стратегії європейських країн, що отримала назву єврологістики, засвідчила свою ефективність і розглядається як інфраструктурна основа та важлива складова процесу євроінтеграції.

Створення єдиної європейської транспортно-логістичної системи – це еволюційний процес євроінтеграції, який починаючи із часу укладання Римського договору в 1957 році отримував своє відображення в усіх основних документах ЄС. Єврологістика як одна з базових стратегій євроінтеграції отримала особливий розвиток наприкінці ХХ – початку ХХІ століття. Концепція європейських транспортних осей передбачала створення осей швидкісних залізниць протяжністю 23 тис. км, з яких 10 тис. км – нові лінії для поїздів зі швидкістю руху до 250 км/год, а 13 тис. км – для нових вантажних поїздів зі швидкістю до 200 км/год, а також осей внутрішніх водних шляхів (Trans European Inland Waterway Network, TEIWN), що базуються переважно на каналах і ріках Бельгії, Німеччини, Франції, Голландії, Люксембургу і їх експлуатація є значно дешевшою, безпечнішою та екологічнішою. Програма модернізації європейських водних шляхів передбачала їх розширення та поглиблення, оснащення новими шлюзами та греблями, а також модернізацію річкових портів і перетворення їх на транспортно-логістичні центри інтермодальних перевезень [1, с. 223].

Прийнята у 1991 році у Празі Концепція європейських інтермодальних транспортних мостів знайшла реалізацію у схемі дев'яти європейських транспортних коридорів, до яких на Критській конференції 1994 року був доданий десятий коридор, а також була прийнята концепція Пан'європейських транспортних зон (Pan European Transport Areas, PETA), до яких віднесені Чорноморська, Середземноморська, Адріатично-Іонічна, Баренцова євроарктична зони. Концепція інтегральної транспортно-логістичної системи всієї Європи (Wider Europe) знайшла вираз у грудні 2001 року у програмному документі ЄС з розвитку транспортно-логістичної інфраструктури – Білій книзі з європейської транспортної політики. Враховуючи проходження територією України чотирьох із десяти

Пан'європейських транспортних коридорів (ПЕК № 3; №5; №7; №9) і чотирьох трансконтинентальних транспортних коридорів (Європа – Азія; TRACEKA (Transport Corridor Europe Caucasus Asia); Балтика – Чорне море; Чорноморське транспортне кільце) очевидним стає не лише експортний, а й транзитний потенціал держави.

Складовою єврологістики є так звана Балто-Чорноморська транспортно-логістична інтеграція, до якої Україна, як було зазначено, має безпосереднє відношення. Як головна країна Північного Причорномор'я, що межує з Польщею, вона визнана останньою, а також Німеччиною, Литвою, Латвією та іншими країнами Балтійського басейну провідною транзитною ланкою у геополітичній осі Північ – Південь.

Регіональними складниками концепції єврологістики є програма TEN (Trans European Network) – Транс'європейська транспортна мережа, що передбачає її розширення на схід і з'єднання з транспортними мережами третіх країн. Зокрема передбачається будівництво швидкісних залізничних маршрутів, єдиної європейської мережі швидкісних автомагістралей (EUROVIA), а також створення 38 “європлатформ”, тобто сучасних потужних логістичних центрів [1, с. 227].

Основна мета діяльності Європлатформи полягає в просуванні і розширенні концепції створення транспортно-логістичних центрів на європейському просторі і по всьому світу, а також у встановленні і розвитку взаємин з транспортно-логістичними системами інших країн і регіонів [2]. На території ЄС у 1991 році була створена Європейська асоціація транспортно-логістичних центрів, членами якої є 62 компанії, що представляють 10 європейських держав (Італія, Іспанія, Франція, Португалія, Данія, Німеччина, Греція, Угорщина, Україна і Люксембург). Вони координують і управляють діяльністю транспортно-логістичних центрів по всій Європі, в яких функціонують близько 2400 транспортних і логістичних компаній. Значущість транспортно-логістичних центрів для розвитку європейських країн підтверджують такі показники: в Голландії діяльність

транспортних логістичних центрів забезпечує 40 % доходу транспортного комплексу, у Франції – 31 %, у Німеччині – 25 %. У країнах Центральної і Східної Європи ця частка в середньому складає 30 %. Як свідчить практика, терміни окупності транспортно-логістичного центру складають в середньому 5–9 років [3, с. 32].

Останнім часом в Європі спостерігається тенденція до створення транспортно-логістичних кластерів, що надають логістичні послуги. Транспортно-логістичні кластери охоплюють багато організацій, які, перебуваючи між собою в кооперативних зв'язках, водночас є конкурентами.

Кластеризація логістики в Україні є перспективним етапом її розвитку, однак для цього необхідно докласти чимало зусиль і ресурсів, щоб вийти на якісно новий рівень логістичної інфраструктури. У створенні транспортно-логістичних центрів і в перспективі – кластерів зацікавлений ЄС, а для нас це є шансом залучити інвестиційні ресурси.

Список використаних джерел:

1. Олійник Я.Б. Міжнародна логістика : навч. посіб. / Я. Б. Олійник, І. Г. Смирнов. – К. : Обрії, 2011. – 544 с.
2. Классы PL-операторов (провайдеров логистических и складских услуг) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.likos.com.ua/world-pl-operators-classification/>.
3. Кондратюк М. В. Використання досвіду Європейського Союзу у створенні транспортно-логістичних центрів в Україні / М. В. Кондратюк // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2014. – № 47. – С. 31–33.

Kolomiets Tetiana Viktorivna
teaching assistant of the chair of Economics,
Vinnytsia National Agrarian University
Vinnitsa

PROSPECTS OF INTELLECTUAL CAPITAL FORMATION IN TERMS OF THE EU INTEGRATION

The agricultural sector is one of the most important components of Ukrainian economic system, which forms over 10% of GDP. On purpose of agricultural sector development, it should be a timely and systematic improvement of the mechanism of its management. Based on the fact that the transformation process of the agricultural market determines more relevant involvement of information and intellectual resources to create strategic competitive advantages of agricultural enterprises, it is necessary to say that one of the main and most promising areas of development of the domestic agricultural sector is innovative, based on the efficient use of human, intellectual, educational and scientific potential. However, the shift to this course involves the transformation of the system of "education - science - production" and the construction of so-called innovative systems both within the region and at the macro level. Formation and efficient use of that system can allow to create innovative products with high added value, capitalized intellectual resources, thereby creating intellectual capital of business entities and the state as a whole, transforming the domestic agricultural economy to innovation-intensive platform.

The article deals with the need of formation and accumulation of intellectual capital within the functioning of agricultural entities. It has been determined that the formation of intellectual resources and their capitalization is closely linked to innovation processes. It has been emphasized the importance of reforming the current system of agricultural education and research for performing current research and development. Modern system of agricultural education and science should meet the best national traditions and the requirements of the single European educational space. Author has offered the creation of agricultural innovation system as a set of institutions of the agricultural sector, which generate and disseminate knowledge and technology through communication and interaction and ensure their conversion into innovative resources in obedience to the requirements of agribusinesses, state and society. The general algorithm of this system in the current economic conditions following the principles of equal access to developments by agricultural producers has been developed.

One of the aspects of European integration process is implementation European standards in education and science, expanding their cultural and scientific achievements in the EU. These steps are aimed at strengthening Ukraine European cultural identity and strengthening integration in European intellectual and educational environment. Implementation of joint cultural, scientific and educational projects, involving Ukrainian educators, scientists and specialists in the European program of scientific and educational research are especially important.

In agricultural education and science system, there is a rather inefficient institutional support, which requires significant modernization according to European professional standards. At the same time the modern system of agricultural education and science should meet the best national traditions and the requirements of the single European educational space.

The study aims to determine the role of creating national agricultural innovation system for the development and effective use of intellectual capital research institutions agrosphere in the process of integration of Ukraine into European economic space.

The most developed countries of the world shifted from an industrial economy to a 'knowledge economy', which is the basis for the identification, creation and use of new knowledge. For the domestic economy it is an opportunity to change the image from the 'attachment of raw materials' to the innovation-oriented economy. It is necessary to accept the fact that the providing the reform of agricultural production on the basis of innovation is a call of time, a challenge for the industry workers and the state. Innovative changes are possible only with the combined efforts of the fundamental science, education, business and government (Kaletnik, 2013).

Intellectual capital is almost the only resource that allow the company has the ability to differentiate its activities in modern conditions and be effective on the market in the long term. Intellectual capital of agricultural enterprises should be understood as a set of intellectual resources, embodied in human knowledge,

abilities, skills, and knowledge products (both own and purchased), which in the process of integrating into the economy can create more value and provide a competitive advantage. The main institutions providing formation of the intellectual resources of the agricultural sector are educational institutions, research institutions, breeding stations, experimental farms, but statistics show negative trends in the development of innovation and intellectual component of the agrarian sector. Therefore, there is reduce of the amount of financing of one of the most important sources of the intellectual resources of the agricultural sector - the Academy of Agrarian Sciences of Ukraine. At the same time there is reduce of the number of organizations carrying out research work in the field of agriculture.

Now we are observing the reducing the number of qualified staff with the necessary supply of knowledge and skills. There is a significant information lag between business practice and education system, ie the knowledge and skills of graduates are not sufficient for beginning the effective work. There is no doubt that the existing gap in skills caused by the lack of cooperation between the system of agricultural education and training, and the private sector; theory overloaded curriculum with insufficient practical training; as well as the prevalence of corruption, eliminates the quality of education (OECD, 2015)

It has been revealed in the research results of foreign scholars that investment in agricultural research and development of extension is one of the most effective investments. According to the data the rate of return on research projects in the agricultural sector varies considerably across countries of the world: in developed countries, this index has a higher value than in developing countries (Alston, 2000).

The obvious fact that the financing only sphere of agricultural science does not lead to significant results, if such process does not have a complex character and does not include the whole system development - from elaboration of ideas and innovative solutions to their implementation, dissemination and capitalization.

One of the ways to resolve this issue is to create agricultural innovation system, with a scientific and educational consortium as a key element. This

system represents a mechanism of cooperation and brings together organizations working in the area of technological, managerial, organizational, and institutional reforms in agriculture. Such a system may include agricultural research institutions, national and transnational corporations agribusiness firms and entrepreneurs, farmers associations and consumer organizations, etc.

Forming the AIS' architecture should push off from the features of economic and political development of the country, to take into account national, geographic, economic, industrial and commercial manufacturing conditions. Unlike traditional approaches to the functioning of agricultural systems, innovative type of agricultural system is characterized as a dynamic, open and complex. At the same time, the AIS is a self-developing systems, i.e. it can forms the factors of development and forward them to the surrounding socio-economic environment (Sirenko, 2009).

Functioning of this system need financial resources. The main sources of funding for AIS, in our view, should be: funds of state, regional and local budgets; funds of farmers in the form of uncompensated VAT; funds created from profits from the sale or use of licenses, patents, copyrights for research and development; foreign investment funds; other sources.

Thus, agricultural innovation system will be the integration platform for institutions of agrosphere and perform with background information, and innovative educational and scientific function. Its main feature should be a decentralization of the vast majority of functions of the Academy of Agricultural Sciences to leading agriculture universities, breeding stations and experimental farms and agricultural producers.

Only a comprehensive approach to reform agricultural education, science and business will shape the agricultural production system on innovative principles in order to integration in European economic space. Agricultural innovation system provides not only the implementation of current research to farmers, but creation of agricultural innovations, and development of curricula oriented to the needs of farmers. One of the main results of this system is an innovative product and one of

the most powerful competitive advantages in the market today – intellectual capital. Its accumulation and effective use is the path to economic development of the agricultural sector.

References:

1. European Council (2000), Council Conclusions of the Lisbon European Council of 23 and 24 March, number unknown, Brussels, self publication
2. Kaletnik, G. (2013), ‘Science and educational-industrial complex as the concept of the mechanism of conversion of agricultural production on the innovative development model’, *Economy APK*, Vol. 9 : 5-11
3. Strategy for sectoral competitiveness of Ukraine - Phase III. Policy of investing in agriculture, Ukraine. Report on the results of the project. December 2015. Available at http://www.oecd.org/globalrelations/Agricultural_Investment_Policies_Ukraine_UK_R.pdf
4. Alston, J.M., C. Chan-Kang, M.C. Marra, P.G. Pardey, T.J. Wyatt (2000), ‘A Meta Analysis of Rates of Return to Agricultural R&D: Ex Pede Herculem’, Washington D.C., IFPRI Research Report, No. 113.
5. Sirenko, N. (2009), ‘Innovative management system for agricultural enterprises’, *Economy APK*, Vol. 9 : 43-46.

Ніколенко Тамара Іванівна

к.е.н. доцент

Маріупольський державний університет

м. Маріуполь

ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТИВАННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ

На сучасному етапі розвитку ефективна і органічна інтеграція національної економіки у світогосподарську систему не можлива без залучення і ефективного використання іноземних інвестицій. У зв'язку з цим міжнародне інвестування займає важливе місце в структурі пріоритетів зовнішньоекономічної політики України.

Необхідно зазначити, що ситуація, яка спостерігається в останній час в сфері іноземного інвестування України характеризується наступним:

- щорічне зниження обсягів ПІІ (у 2014-2015 рр. скорочення на 25,4%, та попри зростання у 2016 році на 17%, ПІІ все ще не досягнули рівня 2013року.); (рис.5)

- концентрація залучення інвестиційних ресурсів з невеликої кількості країн і регіонів світу (майже 57% ПІІ України припадає на Кіпр, Російську Федерацію та Великобританію), що є досить небезпечною з точки зору одержання як довгострокових, так і короткострокових ефектів для національної економіки;

- спрямуванням інвестицій переважно у високорентабельні некапіталоємні галузі і сектора зі швидким оборотом коштів(фінансовий сектор, страхування, торгівля тощо), що призводить до однобокого розвитку економіки;

- виражена диспропорція у розподілі прямих іноземних інвестицій між адміністративно-територіальними одиницями країни, капіталів негативно впливає на розвиток міжгалузевого виробничого циклу в регіонах нашої держави та унеможлиблює здорову конкуренцію.

Аналізуючи ситуацію, що склалася в інвестиційній сфері України, можна виокремити основні чинників, які об'єктивно стоять на заваді оптимізації розвитку іноземної інвестиційної діяльності в Україні та є причинами зниження позицій України в глобальному інвестиційному середовищі:

- нестабільна національна валюта;
- зростанням боргового навантаження на бюджет;
- високий податковий і адміністративний тиск на об'єкти підприємництва;
- скорочення обсягів промислового виробництва та експорту країни;
- недосконале інвестиційне законодавство;
- високий рівень бюрократизму і корупції;

• військові дії у східному регіоні.

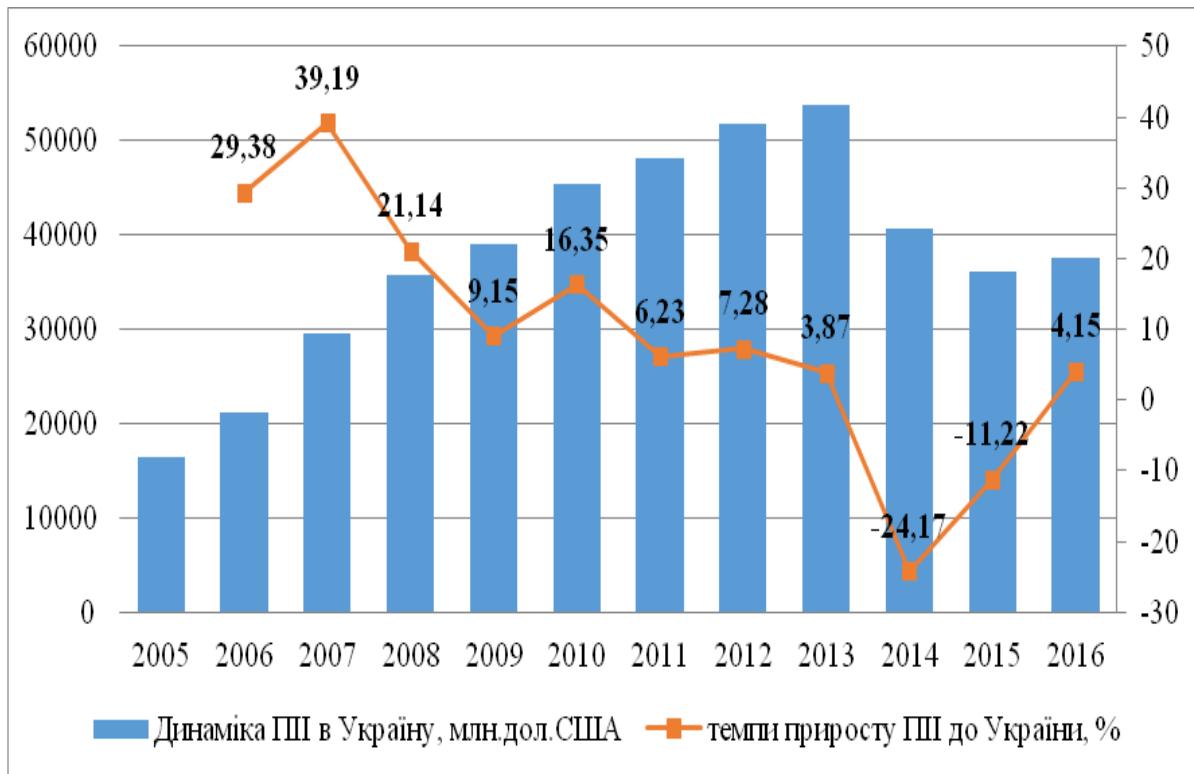

Рис.5 Динаміка прямих іноземних інвестицій в Україні за 2005-2016 рр. (у млн. дол. США) та темпів їх приросту (%)

Таким чином, основним завданням для нашої держави на сучасному етапі розвитку є, перш за все подолання всіх зазначених негативних факторів, забезпечення економічного зростання, створення сприятливого інвестиційного клімату для вітчизняних та іноземних інвесторів, а також розробка ефективної стратегії із залучення іноземних інвестицій. Все це буде сприяти формуванню високотехнологічного сектору виробництва, що стане головним чинником інноваційного розвитку української економіки.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
2. Прямі іноземні інвестиції – 2016 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://finpost.com.ua/news/2098>

3. Лугова М. Реформування інвестиційної політики у контексті європейської інтеграції. – Режим доступу: http://esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/123456789/4688/3/nv_snu2013_10.pdf

Слюсаренко Вікторія Євгенівна
к.е.н, доцент
Державний Вищий Навчальний Заклад
«Ужгородський Національний Університер»
м.Ужгород

²ÍÍÀÀÖ³ÉÍ³ ³ÍÑÒÐÓÌÁÍÒÈ ÒÐÛÎÑÕÒÎÐÍÛÎÎÎÎÎÎ ÎÀÐÓÌÁÐÑÒÀÀ ÆÊ ØËÿÕ ÄÎ ÐÍÇÁÈÕÕ ÁÕÁÈÕÈÁÍÁÎ ÑÕÑÎ³ËÛÑÕÀÀ

Протягом останніх років країни світу активно розвивають систему тристороннього партнерства «державо-бізнес-третій сектор». Україна не виняток в реалізації цього процесу.

Узгодження потреб, інтересів, можливостей та об'єднання зусиль учасників відносин трьохстороннього партнерства, держави бізнесу та третього сектору, здійснюється через прозорі схеми їх регулювання, необхідного для підвищення якості життя громадян.

Процес узгодження відбувається через існуючі інноваційні інструменти електронного врядування в Україні. Вони дають можливість розвитку такого партнерства на принципах прозорості, демократичності, верховенства права, захисту прав людини, чесної конкуренції економічному і соціальному розвитку, взаємного визнання потреб, інтересів та можливостей сторін. Отже побудовані за такими принципами відносини трьох секторів в державі, як на мікро так і на макро рівнях, веде до ефективності громади та є запорукою ефективного суспільства.

Складовою системи електронного врядування є механізм здійснення електронних закупівель, а саме системи «Prozorro». Останній може виступати ключовим засобом електронного державного управління, через залучення підприємницьких структур до витрачання ними ж сплачених

коштів з місцевого бюджету, що сприятиме здійсненню оперативного контролю місцевою громадою витрачання бюджетних коштів та здійснювати контроль за розпорядниками цих коштів.

Філософія системи «Prozorro» є золотий трикутник об'єднання бізнесу, влади та громадянського суспільства за для просування змін, що дозволяє підтримувати високий рівень довіри між основними стейкхолдерами під час реформи.

Зазначену систему можна контролювати через іншу систему «Є-data». Яка є єдиним веб-порталом використання публічних коштів та вважається офіційним державним інформаційним ресурсом у мережі інтернет.

З метою подолання однієї з першопричин корупції – закритості, громадськості, а саме аналітики Центру політичних студій та аналітики «Ейдос», розробили законопроект «Про відкритість використання публічних коштів». Такий закон передбачав створення єдиного веб-ресурсу, який міститиме всю інформацію про використання коштів державного та місцевих бюджетів, державних та комунальних підприємств, спеціальних фондів тощо

Після прийняття вказаних нормативних актів, в Україні було запущено дві онлайн системи: «Є-data» та «Prozorro».

Швидкий запуск порталу, активна робота влади, бізнесу та громадськості ще раз підтверджує необхідність та ефективність трипартизму в державі.

Ще одним прикладом ефективності тристороннього партнерства в Україні є функціонування онлайн-платформи «Відкрите місто». Така платформа також є одним із елементів електронного врядування. Хоча функціонування платформи не закріплено на загальнодержавному рівні та не є загальнообов'язковим, остання активно набирає обертів та розвивається на місцевому рівні.

Комунікаційна платформа «Відкрите місто» створена для взаємодії місцевих органів влади, громадських об'єднань та бізнесу в процес

вирішення актуальних проблем його мешканців. На 01.03.2017 року, в Україні вже 46 місто користується таким ресурсом, що реалізується за підтримки Фонду Східної Європи з 2013 року.

За допомогою веб-сайту «Відкрите місто» кожен мешканець може ініціювати вирішення важливої проблеми – чи то порушення прав людини, чи відсутній знак на дорозі, чи взагалі сміття посеред двору. Платформа дозволяє описати проблему, відмітити її на карті та залишити електронний запит. І відповідні служби побачать його. На сайті можна також слідкувати за статусом виконання запиту. Навіть, якщо вас обважили у магазині чи на ринку – ви можете залишити звернення про врегулювання інциденту. Міська рада підтримала розвиток цього проекту, та деякі комунальні підприємства вже долучились до його реалізації. Але поки триває процес налагодження зв'язків між громадянами та владою.

Для того, щоб залишити запит достатньо лише зареєструватись на сайті. На сторінці можна побачити наявні проблеми мешканців міст, що реалізують цей проект. Існує і мобільна версія платформи, яка доступна у вигляді додатку для смартфона. Поки реальних випадків вирішення проблем ще не було — платформа діє у тестовому режимі. Такий підхід до вирішення проблем громад вже давно діє у країнах Європи, і нарешті він дійшов і до нас.

Ще одним комплексним інноваційним інструментом ефективної взаємодії держави, бізнесу і третього сектору є Центри надання адміністративних послуг (ЦНАП). Це постійно діючий робочий орган, створений при муніципальних органах який входить у структуру їх виконавчих комітетів, в якому представники адміністративних органів здійснюють надання адміністративних послуг. В ЦНАПі громадяни, суб'єкти господарювання та інші особи можуть отримати адміністративні послуги, оформити документи дозвільного характеру. ЦНАП працює за принципом «єдиного офісу» та «єдиного вікна». В них створені умови для швидкого вирішення будь-яких проблем громадян, скорочення та спрощення процедур

отримання ними усіх необхідних документів, унеможливлення будь-яких корупційних дій з боку посадових осіб адміністративних органів. Як правило Такі центри мають власну електронну пошту та надають змогу мешканцям отримувати адміністративні послуг в без паперовому режимі.

Отже існуючі інноваційні інструменти «Prozorro», «Є-data», «Відкрите місто» та ЦНАП створюють ефективний механізм узгодженої взаємодії трипартизму за для ефективного розвитку територіальних громад а відтак і ефективного українського суспільства в цілому.

Список використаних джерел:

1. Бержанір А. Світовий Досвід Забезпечення Взаємодії Влади Та Бізнесу В Економічних Системах : / А.Л. Бержанір // Вісник Донецького Національного Університету // Донецький Національний Університет – Вінниця, 2015. – Серія В. Економіка І Право. – № 1. – С. 32–35.

2. Гаврилишин Б. «До ефективних суспільств» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://pedpresa.ua/wp-content/uploads/2017/01/HawrylyshynMaps.pdf> - Назва з екрана.

3. Слюсаренко В. Формування механізму тристороннього партнерства – держави, бізнесу та громадських інституцій [Текст] / Слюсаренко В. //Регіональна економіка. -2014. -№1. С.141-148.

4. Слюсаренко В. Становлення інституту тристороннього партнерства – держави, бізнесу – «третього сектору» та його вплив на розвиток ефективного суспільства громадських інституцій / Слюсаренко В. // Серія економіка. -2015. - №2'2015. С.48-57.

Хірівський Роман Петрович
к.е.н., доцент
Львівський національний аграрний університет
м. Дубляни

**РОЗВИТОК ПРОЦЕСІВ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В
УКРАЇНІ**

На сучасному етапі Україна, відповідно до основних положень Європейської хартії місцевого самоврядування, продовжує спрямовувати свої зусилля на реалізацію євроінтеграційного курсу з розвитку місцевої і регіональної демократії. Основою даної реформи стала фінансова децентралізація, яка в даному аспекті передбачає процес розподілу функцій, повноважень, фінансових ресурсів і відповідальності між центральним та місцевими рівнями управління, в результаті чого відбувається не тільки підвищення ефективності управління бюджетними коштами на місцях, а й зменшення впливу центру на розвиток регіонів і регіональної економіки [1].

Фінансова децентралізація розпочалася шляхом прийняття в 2015 році змін до Бюджетного і Податкового кодексів України та низки важливих законів, зокрема щодо передачі органам місцевого самоврядування додаткових бюджетних повноважень і стабільних джерел доходів для їх реалізації; стимулювання територіальних громад до об'єднання та переходу на прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом з відповідним ресурсним забезпеченням на рівні міст обласного значення, запровадження правових засад формування спроможних територіальних громад шляхом підвищення їх фінансової та економічної спроможності тощо.

В результаті, у 2015 році 794 сільських, селищних та міських рад, до складу яких входять 2015 населених пунктів, добровільно об'єдналися у 159 територіальних громад (далі – ОТГ). Найбільша кількість ОТГ була створена в Тернопільській (26) та у Хмельницькій (22) областях. Загальна площа всіх ОТГ склала 35807 км², що займає 6 % від площі України (без урахування м. Києва та Автономної Республіки Крим). Всі ОТГ, у яких у 2015 році відбулися вибори, у 2016 році вийшли на прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом [2]. Станом на липень 2016 року в Україні було створено 172 ОТГ. Відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік», місцевим бюджетам перших створених ОТГ було визначено обсяги міжбюджетних трансфертів, зокрема, загальна сума

базової дотації становила 285 млн. грн., реверсної дотації – 65 млн. грн., освітньої субвенції – 1616 млн. грн., медичної субвенції – 844,2 млн. грн. Базову дотацію у 2016 році отримали 125 громад, а бюджети 34 громад є фінансово самостійними від державного бюджету, із них 23 бюджети затверджено з реверсною дотацією, 11 бюджетів сформовано без базової та реверсної дотацій.

Поряд із збільшенням обсягу власних капітальних видатків, вагомим чинником забезпечення розвитку місцевих бюджетів стали кошти Державного фонду регіонального розвитку (ДФРР), які спрямовувалися протягом 2015-2016 років на виконання регіональних інвестиційних програм і проектів, у тому числі - проектів співробітництва та добровільного об'єднання територіальних громад, створення інфраструктури індустриальних та інноваційних парків. Із Державного фонду регіонального розвитку в 2015 році Урядом виділено 2,9 млрд. грн., з яких профінансовано - 876 проектів. У 2016 році Держбюджетом було передбачено 3 млрд грн. для ДФРР, з яких, 1 млрд – субвенція для розвитку інфраструктури ОТГ та 1,94 млрд – субвенція для соціально-економічного розвитку окремих територій [3].

Значним стимулом для ОТГ 2016 році стала можливість отримання субвенції на формування інфраструктури громад. Слід зазначити, що перейти на прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом, отримати фінансову підтримку у вигляді даної субвенції відповідно до ст. 64 Бюджетного кодексу України та ст. 10 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» можуть лише громади, межі яких повністю відповідають межах, визначеним перспективним планом формування територій. Значною проблемою на сьогоднішній день є те, що переважна більшість ОТГ, утворених в Україні в 2016 році, не відповідають затвердженому перспективному плану.

Слід зазначити, що вже отриманий досвід діяльності ОТГ показує, що в умовах децентралізації розвиток громад багато в чому залежить від голови

ОТГ та від мешканців, які підтримують цього голову. І саме головне – від повноважень, які отримує ОТГ. Нові можливості, які для громад та для місцевих бюджетів відкрила фінансова децентралізація, а саме - розвиток інфраструктури, надання власних послуг, підвищення рівня медичних й освітніх послуг, належний рівень соціального захисту, планування територій та інше, в свою чергу поступово будуть впливати на результати місцевих бюджетів і на показники соціально-економічного розвитку територій, на яких створено ОТГ.

Список використаних джерел:

1. Власюк О.С. Україна: Стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки. – 2006: Монографія / О.С. Власюк. – К.: НІСД. - 2006. – 399 с.
2. Місцеві бюджети 159 об'єднаних територіальних громад. Перше півріччя 2016 року: фінансово-аналітичні матеріали [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://decentralization.gov.ua/pics/attachments/Monitoriing_OTG.pdf.
3. Мінрегіон ініціює збільшення частки ДФРР у Держбюджеті до 1,5% [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/ru/>

СЕКЦІЯ 4. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ.

Городня Тетяна Анатоліївна
к.е.н., доцент
Львівський торговельно-економічний університет
м. Львів

ЕКОНОМІЧНА ДІАГНОСТИКА СФЕРИ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ

В умовах розвитку туристичної галузі найбільш чутливою і зрозумілою для туристів є сфера туристичних послуг. Якість і різноманітність туристичного продукту та рівень його надання в сфері туристичних послуг є основними засадами ефективного функціонування суб'єктів туристичного бізнесу.

Це підтверджується і експертною думкою, за якою одним з суттєвих факторів вибору туристами місць відпочинку вважається якісне надання туристичних послуг [1]. Для цього необхідно:

1. Раціональне освоєння туристичних ресурсів та їх використання при наданні туристичних послуг з урахуванням допустимих норм освоєння діючих джерел природних ресурсів та використаного природного середовища в розумних межах.

2. Висококваліфіковане виконання потреб туристів, їх задоволення туристичними послугами. Від якісного обслуговування залежить імідж суб'єкта туристичного бізнесу, а це – постійне коло клієнтів, стійке положення туристичного підприємства в ринковому середовищі, задоволення потреб туристів.

3. Удосконалення форм обслуговування. Це передбачає розширення форм спілкування з використанням усіх доступних засобів комунікації, використання сучасного технічного обладнання та підвищення туристичного комфорту до міжнародних стандартів.

4. Забезпечення раціонального перерозподілу вартісних показників. Мова йде про підвищення частки чистого прибутку суб'єкта туристичного

бізнесу в загальному обсязі продаж туристичного продукту.

5. Ліквідація або послаблення вузьких місць та слабких сторін за кожним напрямком туристичного обслуговування. Тобто виявлення поточних перепон, конфліктів та неузгодженості послуг з потребами туристів і розробка превентивних дій щодо усунення виявлених негативних сторін в процесі поточного обслуговування.

Такі засоби можливо здійснити на підставі аналізу поточного стану туристичного обслуговування та проведення діагностичних досліджень з наступною розробкою превентивних заходів для перспективного розвитку діяльності підприємств туристичної галузі.

Економічна діагностика сфери туристичних послуг – це оцінка процесу їх надання за напрямами туристичного обслуговування, виявлення негативних відхилень від договірних величин та джерел їх виникнення, пошук невикористаних ресурсів та їх використання з метою ліквідації нестабільного стану туристичного обслуговування і формування превентивних дій для покращення показників обслуговування туристів і підвищення ефективності діяльності суб'єктів туристичного бізнесу.

Враховуючи сучасні тенденції функціонування та розвитку туристичної галузі і пов'язаними з цим проблемами в умовах ринкового середовища, економічна діагностика стає перспективним напрямом дослідження сфери туристичних послуг з метою удосконалення функціонування суб'єкта туристичного бізнесу та його розвитку.

Для цього, по-перше, інструментарій економічної діагностики повинен передбачати дослідження минулого та поточного станів туристичного обслуговування на рівні системного характеру таким чином, щоб забезпечити надійною інформацією, за допомогою якої в подальших превентивних засобах виключити небажані ситуації та «вузькі місця» при прогнозі діяльності суб'єкта туристичного бізнесу [2].

По-друге, результати економічної діагностики сприяють обґрунтуванню диверсифікації туристичних послуг та оптимізації

використання туристичних ресурсів та їх резервів, що передбачається при подальшому розвитку суб'єкта туристичного бізнесу і туристичної індустрії в цілому.

Це пов'язано з існуванням життєвого циклу для будь-якого товару, який при його одноманітності веде до зниження попиту на нього і погіршення вартісних показників функціонування суб'єкта туристичного бізнесу [3]. Тобто, «чтобы дать продукту новую жизнь, необходимы какие-то инновации либо инвестиции» [4].

Крім того, диверсифікація туристичних послуг може призвести до підвищення ефективності діяльності не тільки на рівні окремого суб'єкта туристичного бізнесу, а й на рівнях туристичної галузі та державної економіки в цілому.

Тому в туристичній індустрії диверсифікація туристичних послуг є основним джерелом для прогнозування майбутньої діяльності суб'єкта туристичного бізнесу, його стратегії та розвитку інноваційної діяльності.

Отже, туристичному підприємству необхідно постійно підвищувати і удосконалювати якість надання туристичних послуг та їх диверсифікацію. Це можливо здійснювати за допомогою нових форм контролю за процесом обслуговування, підґрунтям якого є сукупність особливих важелів, які спрямовані на підвищення якості функціонування сфери туристичних послуг за усіма напрямками обслуговування туристів.

Список використаних джерел:

1. Обзор рынка туристических услуг в Украине // Электронный ресурс. Режим доступа: [www.rb.com.ua /rus / marketing / tendency / 7296 /](http://www.rb.com.ua/rus/marketing/tendency/7296/).
2. Щербак В.Г. Тенденції поширення інтелектуальної праці як чинник розвитку трудового потенціалу АПК / В.Г. Щербак // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – №10. – С. 105-110.
3. Ансофф И. Стратегическое управление: перев. с англ. / И.Ансофф. – М.: Экономика, 1989. – 519 с.
4. Холловой Дж. К., Тейлор Н. Туристичний бізнес: пер. с 7-го англ.

изд. / Дж.К. Холлоуей, Н. Тейлор – К.: Знання. – 2007. – 798 с.

Гошко Тетяна Дмитрівна
к.е.н., доцент
Батюк Оксана Ярославівна
старший викладач
Львівський національний аграрний університет
м. Дубляни

ВПРОВАДЖЕННЯ В ДІЯЛЬНІСТЬ ТУРФІРМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ – ВИМОГА СЬОГОДЕННЯ

У сучасних умовах неможливо забезпечити якісне ведення туристичного бізнесу без впровадження й застосування новітніх інформаційних технологій. Саме їх використання на практиці забезпечує дотримання суб'єктами туристичної діяльності комплексу взаємодіючих і взаємодоповнюючих вимог, що формують якість туристичних послуг. Система управління турфірмою вимагає значних капіталовкладень у вигляді впровадження сучасних інформаційних технологій. Але позитивні сторони впровадження в практику роботи турфірми автоматизованої інформаційної системи з управління очевидні. Насамперед це: зниження тривалості операційного циклу, своєчасна корекція асортименту послуг, що надаються, скорочення витрат ресурсів та вирішення ряду інших завдань.

Зниження тривалості операційного циклу дозволяє туристичній фірмі скоротити терміни надання послуг і створює потребу швидкого реагування на зміни попиту. Причому, збільшується кількість послуг, що надаються туристичною фірмою, поліпшується їх якість. Інформаційна система дозволяє у найкоротший термін виключити з асортименту послуги, які реалізуються невдало, і замінити їх новими, що дозволить отримати економічний ефект за рахунок більш точного визначення категорії клієнтів, часу і зміни смаків. Впровадження автоматизованої інформаційної системи дозволяє скоротити витрати на робочу силу приблизно на 30%, а отже, й

підвищити продуктивність праці. Тобто робочий час і витрати на оплату праці з надання послуг будуть меншими за такі ж показники при використанні старого підходу. Це відкриває нові можливості для ефективного вирішення основних завдань туристичного бізнесу. Експлуатація системи дозволяє реалізувати програми ресурсозбереження шляхом зниження експлуатаційних витрат на утримання систем зв'язку, зниження енергоспоживання, уникнути пікових навантажень, збільшити продуктивність праці, поліпшити якість послуг, підвищити кваліфікацію працівників туристичної фірми.

Усе це визначає актуальність застосування інформаційних технологій в умовах розвитку ринкових відносин, координації наукової і практичної діяльності в області сучасних інформаційних технологій.

Як свідчить світовий досвід, лідерство в конкурентній боротьбі здобуває сьогодні та фірма, яка оперативніше реагує на потреби клієнтів і надає послуги за прийнятною ціною і якістю. В умовах переходу до ринкових відносин інформаційний центр набуває першочергового значення, будучи невід'ємним елементом ефективної системи управління наданням послуг гостям.

Основним елементом зниження операційних витрат, підвищення якості і швидкості виконання операцій, пов'язаних з наданням послуг є впровадження автоматизованої інформаційної системи, що сприятиме ефективному управлінню потоками інформації та їх обробкою в турфірмі.

Також, на сьогоднішній день без Інтернету неможливо уявити діяльність сучасної турфірми. Інтернет використовується практично у всіх основних його бізнес-процесах, починаючи від пошуку і залучення клієнтів у якості комунікаційного і маркетингового інструмента і закінчуючи формуванням асортименту послуг.

Розвиток Інтернету дозволяє не лише здешевити засоби зв'язку, але й отримати реальну можливість налагодити працю всіх учасників ринку туристичних послуг як єдиного офісу. Робота з глобальними системами

бронювання через Інтернет дозволяє турфірмі не лише надавати всім учасникам ринку оперативну і достовірну інформацію про ціни та асортимент у будь-який момент часу, але і надає можливість стежити за проходженням замовлення на всіх етапах його здійснення.

Список використаних джерел:

1. Герасименко В.Г. Основи туристичного бізнесу / В.Г. Герасименко. – Одеса.: Чорномор'я, 1997.
2. Котлер Ф. Маркетинг. Гостеприимство. Туризм / Ф. Котлер, Дж. Боуэн, Дж. Мейкенз. – М.: ЮНИТИ, 2003.
3. Ополченцев И.И. Маркетинг в туризме: обеспечение рыночной позиции: учеб. пособие / И.И.Ополченцев. – М, 2003.

Дудяк Роман Петрович

к.е.н., доцент

Львівський національний аграрний університет

м. Дубляни

УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ АПК УКРАЇНИ

Зовнішньоекономічна діяльність – це важлива й невід'ємна сфера господарської діяльності, котра при ефективному використанні всього комплексу сучасних форм і методів міжнародних економічних відносин здатна впливати на технічне удосконалювання виробництва, підвищення продуктивності праці і якості продукції, яка виробляється. В цілому ж, вихід на зовнішній ринок самостійно господарюючих суб'єктів сприяє пристосуванню економіки до системи світогосподарських відносин, формуванню економіки відкритого типу. Саме тому розвиток зовнішньоекономічної діяльності підприємств, фірм, усіх учасників ринкових відносин – це суттєвий фактор підвищення ефективності господарської діяльності як на рівні окремих підприємницьких структур, так і в масштабах усієї країни.

Ефективна зовнішньоекономічна діяльність сприяє відтворенню експортного потенціалу країни, підвищенню конкурентоспроможності українських товарів на світових ринках, формуванню раціональної структури експорту й імпорту, залученню іноземних інвестицій на взаємовигідних умовах, забезпеченню економічної безпеки України

Вихід на зовнішній ринок самостійних суб'єктів господарської діяльності підприємств АПК повинен сприяти пристосуванню їх економіки до системи світогосподарських відносин, формуванню економіки виробничо комерційної діяльності відкритого типу. Прагнення отримати прибуток більший, ніж усередині галузі спонукає підприємства виходити на міжнародний ринок.

Для ефективного керівництва ЗЕД на рівні підприємств АПК необхідна адекватна умовам його роботи структура управління. На практиці розрізняють: організаційно-виробничу структуру; структуру управління; організаційну структуру підприємств АПК, де функціонує система, яка управляє, і система, якою управляють. До першої належать органи, служби, апарат управління. До другої-виробничі підрозділи (цехи, участки, відділи). Організаційно-виробнича структура відображає побудову системи, якою управляють, структура управління - системи, яка управляє, а організаційна структура підприємств АПК - побудову і взаємозв'язок обох систем.

Організаційна структура управління ЗЕД визначається тією метою і завданням, які вона покликана вирішувати. Її мета - максимізація прибутку на довгостроковий період за рахунок ефективної участі в міжнародному підприємстві. Організаційна структура управління ЗЕД, як і внутрішньо-фірмового управління, має постійно вдосконалюватися, пристосовуватися до змін у зовнішньому середовищі та сфері управління, в яких перебувають підприємства АПК.

До функціональних відділів і служб, що сприяють роботі спеціалізованих фірм і підприємств АПК, належать такі:

1. Відділи і служби, що здійснюють планування, а саме: планово-економічний, транспортний відділи та бухгалтерія. Вони забезпечують планування і контроль зовнішньоекономічної діяльності, аналіз виробничо комерційної діяльності, планування та контроль за збутовими, банківськими, кредитними і розрахунковими операціями, планування і забезпечення, експортно-імпортних перевезень продукції, облік і звітність, аналіз результатів фінансової діяльності з об'єднання і рекомендації щодо її поліпшення.

2. Маркетингові відділи: займаються дослідженням попиту і пропозиції, динаміки цін, структури ринків, координують роботи фірм із загальними іноземними агентами, здійснюють методичне керівництво та контроль правильності розрахунків і застосування цін фірмами при підготовці й ухваленні контрактів, а також виконують іншу роботу з дослідження кон'юнктури ринків. Окрім того, вони забезпечують рекламну діяльність, вивчають і доводять до товаровиробників діючі на світовому ринку технічні вимоги до товарів, координують діяльність спільних підприємств, організовують гарантійне і післягарантійне технічне обслуговування товарів, що експортуються об'єднанням за кордон.

3. Група відділів, що забезпечують ухвалення і виконання управлінських рішень: відділ розвитку та вдосконалення організаційної структури об'єднання, відділ АСУ, відділ кадрів, відділ закордонних відряджень, канцелярія, адміністративно-юридичний відділ.

Створення такої розгалуженої структури управління характерне для підприємств (організацій) незалежно від їх організаційно-правової форми, якщо їхня діяльність цілком і повністю зосереджена на внутрішніх та зовнішніх ринках..

Перелічені служби управління ЗЕД займаються:

-аналізом зовнішньо-економічного середовища, який включає в себе оцінку постачальників, конкурентів та споживачів, а також аналіз пропонуваніх підприємствами у експортній політиці товарів з метою

виявлення їх тривалості життєвого циклу у зовнішньоекономічному конкурентному середовищі;

-проведенням маркетингового дослідження товарного експортно-імпортного ринку з метою виявлення переваг імпортерів-покупців для визначення якості експортної сировини, напівфабрикатів та готової продукції, а також рівня цін.

Використання збалансованої системи показників у сфері стратегічного управління діяльністю великотоварних підприємств дозволяє удосконалити систему прийняття стратегічних та тактичних рішень у сфері ЗЕД, оптимізувати використання обмежених внутрішніх резервів розвитку підприємств щодо подальшого розвитку їх конкурентних переваг.

Організація та реалізація зовнішньоекономічної діяльності в агропромисловому комплексі України, як важливої складової ринкової економіки, повинна вирішувати важливі завдання, які пов'язані із забезпеченням сприятливих умов виходу на світовий ринок; реалізації на світовому ринку сільськогосподарських товарів, у виробництві яких країна має порівняльні переваги; підтримки національних експортерів; стимулюванні конкуренції національних виробників із закордонними; підвищення серійності вітчизняного виробництва конкурентоспроможної продукції з метою розширення експорту. Розвиток зовнішньоекономічної діяльності потребує виваженої та збалансованої зовнішньої торговельної політики, яка є синтезом лібералізації, протекціонізму і покликана сприяти активізації і нарощуванню експортного потенціалу в галузі АПК.

Отже, розроблена стратегія вдосконалення організації управління зовнішньоекономічною діяльністю агропромислового комплексу України повинна представляти собою довгострокову програму розвитку, яка має враховувати особливості розвитку агросектора, зовнішньоекономічних умов та за допомогою інтегральних управлінських рішень повинна забезпечувати досягнення очікуваного ефекту, у довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел:

1. Воронкова А. Е., Єрохіна Л. В., Рябенко Л. І. Міжнародні економічні організації: Навч. посіб. — К.: ВД “Професіонал”, 2006. — 352 с.
2. Горін Н. В. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. К.: Знання, 2008. — 330 с.
3. Дахно І. І. Міжнародна торгівля: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2007. — 296 с.
4. Дахно І. І. Світова економіка: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 280 с.
5. . Регулювання зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. / За ред. І. І. Дахна. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 472 с.
6. Старостіна А. О. Економіка зарубіжних країн: Навч. посіб. — К.: Знання, 2009. — 454 с.
7. Управління зовнішньоекономічною діяльністю: Навч. посіб. / За ред. І. І. Дахна. — К.: Центр учбової літератури, 2007. — 328 с.

Дуляба Наталія Іванівна

к.е.н., доцент

Національний університет «Львівська політехніка»

м. Львів,

Сирветник-Царій Валентина Вікторівна

к.е.н, доцент

Вінницький інститут конструювання одягу і підприємництва

м. Вінниця

СТАН ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ АКТИВНОСТІ В УКРАЇНІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Одним із основних індикаторів економічного розвитку держави є розвиток підприємницької діяльності, що відображається в збільшенні кількості підприємств, задіяних в національній економіці. Зі зростанням кількості суб'єктів господарювання зростає чисельність зайнятого населення, його добробут; зростає валовий внутрішній продукт, обсяги

експорту, що в свою чергу стимулює зміцнення національної грошової одиниці та конкурентоспроможності національної економіки. Відтак, дослідження стану та розвитку підприємництва формує передумови для визначення перспектив розвитку економіки держави.

В останні роки (за даними табл.3) кількість підприємств в національній економіці невинно знижується.

Таблиця 3

Кількість підприємств в Україні в 2010-2015 роках [1]

	Усього	У тому числі підприємства			
		великі	середні	малі	з них
					мікро-підприємства
Кількість суб'єктів господарювання, одиниць					
2010	2183928	586	20983	357241	300445
2011	1701620	659	20753	354283	295815
2012	1600127	698	20189	344048	286461
2013	1722070	659	18859	373809	318477
2014	1932161	497	15906	324598	278922
2015	1974318	423	15203	327814	284241

Загалом, кількість підприємств в національній економіці знизилась на 9,6%, тобто на 209 тис.од. У відносному вимірі в найбільшій мірі зменшилась кількість великих – на 27.8%, тобто на 163 од. та середніх підприємств – на 27,5%, тобто на 5780 одиниць. Абсолютно суттєво зменшилась кількість малих підприємств – на 29427од.

Аналіз структури підприємств за видами економічної діяльності дозволяє стверджувати про незмінне переважання підприємств оптової та роздрібною торгівлі, ремонту автотранспортних засобів та мотоциклів (понад 50%), промислових підприємств (6,8%) та підприємств професійної, наукової та технічної діяльності (6,6%). Незважаючи на зниження

підприємницької активності протягом 2010-2015 рр., не у всіх галузях спостерігається зменшення кількості підприємств. Так, зростання кількості суб'єктів господарювання відбувається у сферах «Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність» (на 9,6% або на 1306 підприємств), а також «Інформація та телекомунікації» (на 0,99 % або на 130 підприємств) і «Операції з нерухомим майном» (на 13,03% або на 3598 підприємств) [2].

Однак, основний вплив на рівень соціально-економічного розвитку як держави, так і регіонів має не так кількість підприємств, як їх результативність [3, с.562]. Важливим показником результативності підприємництва є обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг). За даними рис.6 визначено, що протягом 2010-2015 років обсяг реалізованої продукції великими та середніми підприємствами змінювався не рівномірно, тобто з 2012 до 2014 роки відстежується суттєве зниження показника.

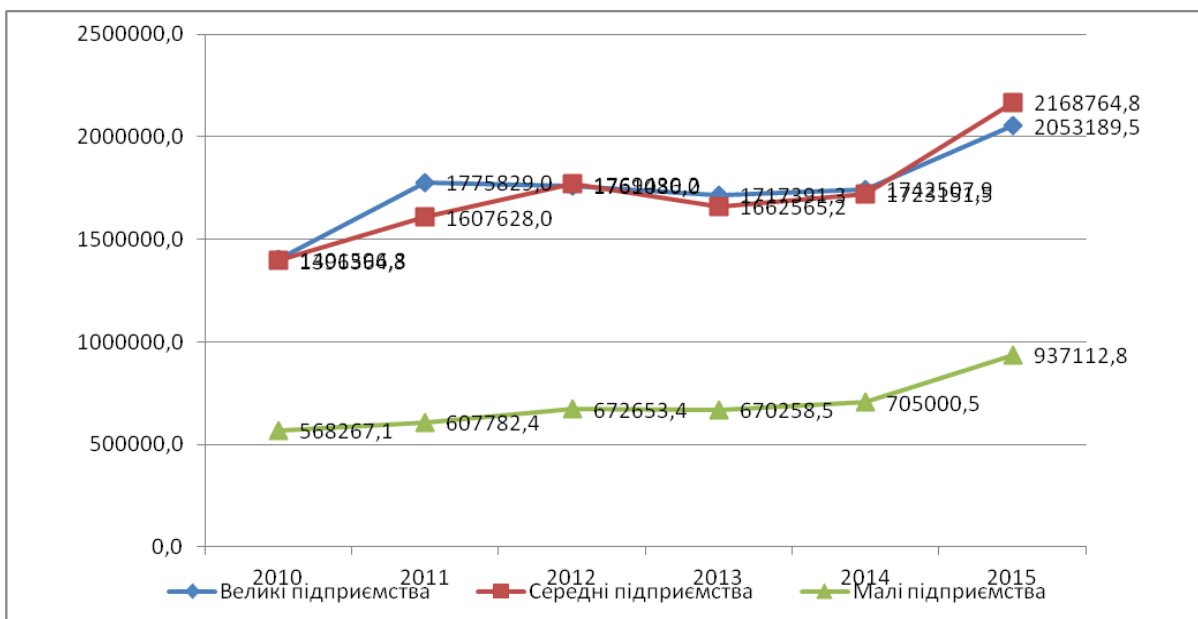

Рис.6. Динаміка обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) за видами підприємств в 2010-2015 роках, млн.грн.

В малих підприємств обсяг реалізованої продукції зростає не такими високими темпами, проте практично рівномірно і невпинно (за винятком стагнації в 2013р.). Проте, необхідно відмітити, що динаміка обсягів

реалізованої продукції наведена в фактичних цінах, без врахування показника інфляції. З врахуванням іноді досить високої інфляції, особливо в період 2012-2015 років, можна відзначити низькі, а подекуди і негативні, темпи зміни досліджуваного показника.

Одним з найважливіших результатів розвитку підприємництва є кількості робочих місць. Проте, в досліджуваному періоді під впливом зниження кількості підприємств в національній економіці, суттєво знизилась і зайнятість населення – на 24,1%, тобто на 2592,7тис.осіб загалом, в тому числі на великих підприємствах – на 28,9%, на середніх – на 23,2%, на малих підприємствах – на 27,2%.

Таким чином, негативний розвиток підприємництва супроводжує зниження ключових показників життєдіяльності національної економіки. Відтак, виникає необхідність визначення основних факторів формування таких негативних тенденцій та формування дієвої державної програми розвитку підприємництва із використанням світового досвіду, підтримкою інноваційних та найбільш перспективних галузей національної економіки.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Георгіаді Н. Г. Сучасний стан підприємницької активності в Україні / Н. Г. Георгіаді // Ефективна економіка. №3. – 2016.
3. Сімків Л.Є., Побігун С.А. Тенденції розвитку малого підприємництва в Україні в умовах диспропорційності економічного зростання / Л.Є.Сімків, С.А. Побігун //Глобальні та національні проблеми економіки. – Вип.8. – 2015.

Качмар Назарій Мирославович
аспірант,
Камарчук Ігор Михайлович
аспірант

Науковий керівник: к.е.н., доцент Луцак Р. Л.
Львівський торговельно-економічний університет
м. Львів

ШЛЯХИ ТА РЕЗЕРВИ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ ПРАЦІВНИКІВ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Продуктивність праці є однією з важливих складових забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Проте в умовах формування нової економіки знань, змінюються методи та інструменти управління нею. За таких обставин актуальними є розробки практичних рекомендацій щодо її підвищення з врахуванням сучасних умов господарювання підприємства. Як економічна категорія продуктивність праці – це ефективність трудових витрат, здатність конкретного працівника створювати за одиницю часу певну кількість матеріальних благ [1, с. 164-165].

Щодо підвищення продуктивності праці працівників торговельних підприємств то тут необхідна концентрація їх зусиль на збільшенні обсягів продаж товарів на кожну одиницю робочого часу, на найбільш продуктивному без перерв і простоїв, використанні усього робочого часу. При цьому, особливу роль відіграє застосування для працівників системи матеріального і морального стимулювання з метою досягнення високих кінцевих показників трудової діяльності. Підвищення продуктивності праці означає розширення зон обслуговування, скорочення часу на виконання різного роду допоміжних і обслуговуючих робіт при високій їх якості і за встановленим графіком. В кінцевому підсумку продуктивна праця повинна забезпечити покращення всіх видів обслуговування і створити всі необхідні передумови для ефективного функціонування торговельного підприємства.

Велике значення в досягненні високих кінцевих показників роботи торговельних підприємств відіграють працівники різного профілю. Від

результатів їх роботи безпосередньо залежить впровадження у торговельні процеси нових технологій, схем організації праці, шляхів стимулювання праці. Відтак динамічна і узгоджена робота всіх на торговельному підприємстві прямо залежить від активної, творчої і цілеспрямованої діяльності як керівників так і працівників. Для підвищення ефективності їх трудової діяльності необхідно всебічно використовувати можливості сучасних досягнень науково-технічного прогресу, а також удосконалювати організаційну структуру у відповідності з вимогами ринкового середовища [1, с. 317-318].

Рівень продуктивності праці працівників торговельних підприємств залежить від ступеня використання резервів – невикористаних можливостей економії затрат праці (як живої, так і уречевленої), які виникають унаслідок дії тих чи інших факторів (удосконалення техніки, технології, організації продаж товарів). Так, до основних напрямів пошуку шляхів та резервів підвищення продуктивності праці працівників торговельних підприємств варто віднести: (1) збільшення продажу товарів за рахунок повнішого використання торговельного потенціалу; (2) скорочення витрат праці на продаж товарів через інтенсифікацію впровадження комплексної механізації та автоматизації праці; (3) поліпшення організації праці, матеріально-технічного постачання та умов праці; (4) покращення використання основних засобів і зменшення їх зносу.

Відзначимо, при нарощуванні обсягів продаж товарів збільшується тільки змінна частина витрат робочого часу, а постійна залишається без змін. Унаслідок цього витрати часу на продажі одиниці товарів зменшуються. Разом з тим, необхідне скорочення витрат праці на продаж товарів повинно відбуватись відповідно до плану організаційно-технічних та інноваційних заходів.

На нашу думку, можливі наступні варіанти співвідношення змін грошових величин продаж товарів і витрат праці, які треба враховувати, обираючи управлінську стратегію при підвищенні продуктивності праці

працівників торговельних підприємств за існуючих у цей момент економічних умов: збільшується обсяг продажу товарів при зниженні витрат праці; обсяг продаж товарів зростає швидше, ніж витрати праці; чистий прибуток підприємства зростає при незмінних витратах праці; чистий дохід від продаж товарів залишається незмінним при зниженні непрямих витрат праці; обсяг операційного прибутку знижується повільнішими темпами, ніж витрати на оплату праці [3, с. 22-23].

Подальше підвищення продуктивності праці працівників торговельних підприємств багато в чому залежить від покращення використання основних засобів. При кращому використанні основних засобів більш ефективно використовується уречевлена праця і збільшується продаж товарів, відповідно скорочується обсяг «минулої» праці. Досвід вітчизняних підприємств свідчить про те, які позитивні результати дає настирлива і послідовна робота у вказаному напрямку, важливим є не тільки швидке освоєння інноваційних технологій, але і досягнення проектних показників по продаж товарів, їх витратомісткості і продуктивності праці, оскільки в протилежному випадку виникають обґрунтовані перевитрати матеріальних і фінансових ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Гринкевич С. С. Взаємозв'язок забезпечення конкурентоспроможності і відтворення трудового потенціалу підприємства / С. С. Гринкевич, Р. Л. Лупак // Соціально-трудова відносина: теорія і практика : зб. наук. пр. – 2016. – Вип. 1. – С. 315-322.

2. Іляш О. І. Продуктивність та ефективність праці, резерви і шляхи їх підвищення / О. І. Іляш, Ж. Б. Кантур // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук. пр. – 2010. – Вип. 19.1. – С. 164-166.

3. Лупак Р. Л. Соціальні елементи ринкової моделі розвитку економіки підприємства / Р. Л. Лупак // Вісник ЛКА : зб. наук. пр. – Серія економічна. – 2011. – Вип. 28. – С. 21-26.

Корнійчук Альона Михайлівна
к.е.н., доцент,
Коломієць Тетяна Вікторівна
асистент
Вінницький національний аграрний університет
м. Вінниця

УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ТА ІНФОРМАЦІЙНИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Сучасне аграрне підприємство в умовах постійних зрушень в напрямку інформатизації та інтелектуалізації процесів праці змушене формувати системи управління не лише своїми матеріальними ресурсами, а й інтелектуальними. Такі ресурси є специфічними, а тому потребують особливих підходів та механізмів управління. Ігнорування цих аспектів призводить до зниження ефективності функціонування підприємства, а у випадку отримання таких вигід від використання інтелектуальних ресурсів формується інтелектуальний капітал підприємства.

У ринкових умовах для ефективного управління конкурентоспроможністю недостатньо знань і досвіду керівників, необхідним є масштабне залучення сучасних засобів аналізу великих обсягів інформації, моделювання та комп'ютеризації процесів управління. Організація управління конкурентоспроможністю повинна сприяти як зростанню фінансово-господарської діяльності підприємства і стимулюванню економії всіх видів ресурсів на основі їх ефективного використання, так і кращому задоволенню зростаючих потреб покупців продукції. Для цього необхідно володіти інформаційними ресурсами. При наявності інформації про діяльність конкурентів, макро- і мікросередовища можна формувати тактику і стратегію поведінки на ринку, враховувати своє місце на ньому і вживати заходів щодо поліпшення або збереження поточного становища. Крім позитивного ефекту від володіння інформацією потрібно враховувати і ряд недоліків, одним із яких є обмеженість інформаційного ресурсу. Труднощі виокремлення необхідної інформації з

величезних інформаційних потоків є чинником, що обумовлює дефіцитність інформації. Недостовірна інформація може ввести в оману власника даної інформації і призведе до невірних дій з його боку, які можуть спричинити за собою негативні наслідки для господарюючого суб'єкта.

Питання дослідження проблем управління інтелектуальними та інформаційними ресурсами висвітлюватися у наукових працях низки вчених. Проте досі залишається актуальним питання визначення ефективного механізму управління ними.

Метою роботи є окреслення можливостей управління інтелектуальними та інформаційними ресурсами аграрних підприємств в умовах прискорення глобалізаційних процесів.

Інформаційні ресурси можна розглядати як продукт інтелектуальної діяльності найбільш кваліфікованої та творчої частини працездатного населення країни. Також це унікальний продукт інформатизації, сукупність техніко-технологічних, соціально-політичних, економічних та соціально-культурних компонентів, факторів, умов, за яких інформація та знання стають реальним та ефективним ресурсом соціально-економічного та духовного розвитку країни [1, с. 38-39]

Розглянемо підходи до визначення сутності поняття інформаційних ресурсів. Пархоменко В. Д. [2] розглядає інформаційні ресурси як «окремі документи і масиви документів, результати інтелектуальної, творчої та інформаційної діяльності, бази і банки даних, усі види архівів, бібліотеки, музейні фонди та інші фонди, що містять відомості і знання, зафіксовані на відповідних носіях інформації, є об'єктами права власності всіх суб'єктів України і мають споживчу вартість (політичну, економічну, соціокультурну, оборонну, історичну, ринкову, інформаційну тощо)».

Визначаючи інформаційні ресурси як економічну категорію, І. Б. Швець [3] трактує дане поняття як «відокремлені знання людини про процеси або явища, представлені у формалізованому виді та відображені на твердому носії, застосування яких сприяє утворенню вартості продуктів і послуг».

У дослідженнях Нетреби І. О. [4] інформаційні ресурси розглядаються як «сукупність даних, що надходять із зовнішнього оточення або є відомостями про функціонування підсистем підприємства, становлять основу його інформаційної інфраструктури, зібрані та систематизовані за допомогою сучасних інформаційних технологій і систем, використовуються керівниками підприємства з метою розробки та прийняття стратегічних й оперативних управлінських рішень».

Інформаційні ресурси, на відміну від інших видів ресурсів (матеріальних, енергетичних, трудових, фінансових), мають наступні особливості [5, с. 6–7]:

- невичерпність – з часом не зникають, а приростають;
- багаторазовість використання однієї і тієї ж інформації;
- цінність інформації зростає у її поєднанні з факторами виробництва;
- інформація ціниться нижче вартості внаслідок того, що часу відтворення вимагає менше, ніж на здобуття знань;
- висока наукоємність інформаційних ресурсів;
- легко збирається та передається;
- можливість використання у різних цілях управління.

На тлі інформаційної багатоманітності, якою може володіти і користуватися підприємство, особливе місце займає економічна інформація як такий вид інформації, що послідовно й повно відображає виробничо-господарську діяльність підприємства. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку визначають чотири основні якісні характеристики облікової інформації: 1) зрозумілість; 2) актуальність; 3) надійність; 4) порівнянність [6]. Широкого поширення набули такі якісні характеристики економічної інформації, як: актуальність, надійність, зрозумілість, порівнянність, консистенція, нейтральність, суттєвість, своєчасність, верифікованість, консерватизм. Економічна інформація, яка відповідає вищенаведеним вимогам є основою для формування правильних

та ефективних управлінських рішень, отже якісна економічна інформація є конкурентною перевагою суб'єкта господарювання.

Таким чином, наявність вищої ніж у конкурентів, ефективності використання інформаційних ресурсів надає низку переваг. По-перше, інформаційні ресурси у вигляді матеріальних засобів праці дозволяють значно скоротити тривалість процесів обробки інформації, що формується як всередину підприємства, так і ззовні. Отже, формується перевага у часі, який є найбільш цінним ресурсом. По-друге, якісні інформаційні ресурси дозволяють формувати адекватні висновки щодо змін середовища і формувати відповідну поведінку підприємства на ринку. По-третє, інформаційні ресурси і технології забезпечують ефективніше внутріфірмове координування діяльності.

Список використаних джерел:

1. Блюмин А. М. Мировые информационные ресурсы : Учебное пособие / А. М. Блюмин, Н. А. Феоктистов. – М. : Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2010. – 296 с.
2. Пархоменко В. Д. Наукові і організаційні проблеми управління інформаційними ресурсами / В. Д. Пархоменко // Науково-технічна інформація. – 2007. – № 3. – С. 31–36.
3. Швець І. Б. Оценка эффективности информационных систем в управлении информационными ресурсами / И. Б. Швець, В. В. Буряк // Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія : Економічна. – 2005. – Вип. 97. – С. 11–20.
4. Нетреба І. О. Теоретичні підходи до визначення категорії «інформаційний ресурс» / І. О. Нетреба // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2014. – № 8 (161). – С. 70–73.
5. Чумаченко М.Г. Розвиток системи обліку на принципах інформатики і кібернетики / М.Г. Чумаченко, М.С. Пушкар // Удосконалення системи обліку, аналізу та аудиту як складової інформатизації суспільства:

матеріали міжнар. міжвуз. наук.-практ. конф. (Тернопіль–Мукачево, 2004). – Тернопіль, 2004. – С. 5–11.

6. Qualitative characteristics of accounting information [Text]: FASB Statement of financial accounting concept №2. – Norwalk, CT: FASB Publishing, 1980. – 37 p.

Сторонський Михайло Орестович
старший викладач
Львівський національний аграрний університет
м. Дубляни

ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ АГРОПІДПРИЄМСТВ

Економічний розвиток – процес функціонування та еволюції економічної системи в довготерміновому періоді, що відбувається під впливом економічних суперечностей, потреб та інтересів. Економічний розвиток характеризується зміною ринкової і виробничої кон'юнктури за тривалий період часу, впродовж якого значну роль відіграють інвестиційні, інноваційні, технічні й технологічні чинники розвитку економіки, а також чинники економічної власності та господарського механізму. У процесі економічного розвитку економічна система переходить від однієї стадії чи етапу до іншої (наприклад, від нижчої стадії капіталізму до вищої), або від одного стану (наприклад, доіндустріального чи аграрного) до іншого (індустріального) [2].

Сучасна українська економіка – це, по-перше, індустріальна економіка (з елементами переходу до постіндустріальної) та значними залишками доіндустріальної, по-друге, перехідна від матеріальної до початкових етапів постматеріальної економіки, по-третє, перехідна від командно-адміністративної до соціальної ринкової капіталістичної економіки.

У процесі динамічного та збалансованого економічного розвитку аграрного сектора провідну роль відіграє його ефективне інвестиційне

забезпечення. Дослідження теоретичних основ інвестицій показали, що інвестиції сьогодні являються одним із основних засобів нагромадження капіталу а також локомотивом розвитку економіки країни, підприємств різних форм господарювання.

Інвестиційні процеси необхідно здійснювати в контексті проблеми інноваційного розвитку аграрного сектору: вкладання всіх видів цінностей у господарський комплекс з метою одержання доходу як засобу нагромадження капіталу для забезпечення його інноваційного розвитку.

Особливість інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку полягає в тому, що воно має виконувати роль інструменту розширеного відтворення основного капіталу господарського комплексу агропідприємств, адже такий підхід до інвестиційного забезпечення дає підстави розглядати його як основне джерело формування інвестиційних ресурсів і фінансування всіх сфер діяльності агросектора. Тільки за умови інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку інвестиційно-інноваційна діяльність досягає комплексного характеру, що створює можливість динамічно розвиватися і формувати фінансові ресурси, які забезпечують майбутні потреби агропідприємств.

Аграрний сектор економіки України нині потребує значних інвестиційних надходжень, адже повна зупинка інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств, що мала місце упродовж 1991–2000 років, призвела до руйнівних процесів у продуктивних силах галузі, погіршення стану земельних ресурсів, зниження ефективності аграрного виробництва. [1]

Основними причинами існування інвестиційної проблем в аграрному секторі є міжгалузеві диспропорції в економіці як наслідок диспаритету цін на ресурси та продукцію сільського господарства й відсутність компенсації скорочення державних інвестицій в аграрне виробництво дією інших ринкових механізмів.

Ось чому для інвестиційного забезпечення аграрного сектору економіки необхідна виважена державна підтримка. Держава має виконувати функції гаранта стабільності інвестиційного клімату за рахунок проведення регламентованої та передбачуваної податкової, амортизаційної, митної, цінової та кредитної політики.

Послідовна системна інвестиційна політика, що має на меті формування прибуткових підприємств в аграрному секторі, дозволить створити передумови для виробництва конкурентної продукції, структурної перебудови АПК та розвитку аграрного сектору.

В умовах ринкових відносин держава повинна надавати регулюючий вплив на інвестиційний процес шляхом забезпечення науково обґрунтованого ціноутворення, проведення гнучкої кредитної, податкової та амортизаційної політики, розширення можливостей лізингу, стимулювання підприємницької діяльності та надання пільг інвесторам при приватизації, цільового державного фінансування, виділення пріоритетних напрямів інвестування та капіталовкладення, складання індикативних планів капітальних вкладень. На регіональному рівні, а особливо на рівні підприємств, необхідно складати бізнес-плани, в яких дається обґрунтування інвестиційної діяльності та джерел її фінансування, а також оцінка проектних рішень [4].

Активізувати інвестиції у агропідприємства можливо за рахунок розширення державного фінансування інфраструктурних проектів у сільській місцевості. При цьому мають здійснюватися принципи:

- послідовна децентралізація інвестиційного процесу на основі розвитку різноманітних форм власності;
- підвищення частки внутрішніх (власних) джерел накопичень підприємств для фінансування інвестиційних проектів;
- державна підтримка підприємств за рахунок централізованих інвестицій при зміні безповоротного бюджетного фінансування на конкурсне кредитування на зворотній і платній основі;

- розширення гарантії сумісного державно-комерційного фінансування інвестиційних проектів;
- розміщення обмежених централізованих капітальних вкладень та державне фінансування інвестиційних проектів виробничого призначення суворо відповідно до державних цільових програм.

Основними механізмами реалізації інвестиційної політики в аграрному секторі є:

- формування взаємовигідних економічних відносин між аграрним сектором та іншими галузями АПК, що сприяють досягненню та підтримці продовольчої безпеки країни;
- створення умов для самостійного інвестування у виробництво та можливості залучення фінансових ресурсів у зовнішніх інвесторів на взаємовигідних умовах;
- державно-приватне партнерство в сферах розвитку інфраструктури та реалізації інноваційних проектів, що стимулюють виконання завдань розвитку АПК.

Ще однією нерозв'язаною проблемою формування інвестиційної привабливості галузей сільського господарства є ціноутворення на вироблену ним продукцію та вдосконалення економічних умов обміну нею з іншими галузями матеріального виробництва. Тому для підвищення інвестиційної привабливості аграрної сфери модель ціноутворення повинна передбачати:

- ринкове встановлення цін виходячи з основних законів попиту та пропозиції;
- наявність гарантованих або інтервенційних цін, як основного інструмента державного регулювання процесу встановлення цін;
- забезпечення паритетності цін на сільськогосподарську продукцію та товари, які використовуються в галузі, як засоби праці;

• встановлення оптимального співвідношення цін на продукцію сільського господарства та продукти її переробки (борошно, цукор, м'ясо), з метою пропорційного перерозподілу кінцевого продукту [3].

Список використаних джерел:

1. Васильєва Л. М. Інвестиційне забезпечення стійкого розвитку аграрного сектору / Л. М. Васильєва // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]. Серія : Державне управління. - 2015. - Т. 263, Вип. 252. - С. 38-41. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdu_2015_263_252_8
2. Економічний розвиток [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukr.vipreshebnik.ru/entsiklopediya/51-e/715-ekonomichnij-rozvitok.html>
3. Тринько Р. І. Діагностика інвестиційних процесів в аграрній сфері: теорія, методика, практика : монографія / Р. І. Тринько, Н. І. Біляк. - Львів, 2006. - 230 с.
4. Федорак В. І. Інвестиційне забезпечення технічного оновлення аграрних підприємств Прикарпаття / В. І. Федорак // Економіка АПК. – 2009. – № 6. – С. 69 – 72.

Породко Остап Юрійович
аспірант
Львівський торговельно-економічний університет
м. Львів
Науковий керівник: д.е.н., проф. Васильців Т.Г.

ПРОБЛЕМИ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ЯК ЧАСТИНИ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Спрощена система оподаткування (далі – ССО) не перестає бути предметом головної дискусії при визначенні необхідних реформ податкової системи України. З одного боку ССО вважають джерелом тіньової

економіки, з іншого – чи не остання можливість врятуватися від свавілля податкових чиновників та корупції. Проблема ССО лише загострюється з вимогами до України від Міжнародного валютного фонду щодо необхідності значного звуження сфер та обсягів ССО.

На сьогоднішній день частка малого бізнесу становить лише 15,7% від ВВП країни, а обороти ССО – близько 7% від загального обороту сектора підприємств [1]. В цей час в середньому 9,4% від ВВП країни виводяться в офшори великим бізнесом, тому економічні втрати від ССО набагато менші, ніж від податкових порушень і зловживань підприємств на загальній системі оподаткування [2].

Детінізація ССО має стати частиною комплексної стратегії реформування податкової системи України через ліберальну податкову реформу та зміну ідеології діяльності фіскальних органів влади. Заходи зниження зловживань ССО не повинні зачіпати законослухняний малий бізнес. Тим більше що окремі аспекти існування ССО, такі як поширення готівкових розрахунків, можливість продажу товарів невизначеного походження або приховування великими компаніями реальних обсягів продажів/доходів через дроблення на суб'єкти ССО є постійним джерелом та основою неформальної економіки України.

З вищенаведених причин стратегія реформування ССО повинна ґрунтуватися на заходах, які допоможуть зменшити можливості для ухилення від податків через зловживання зі спрощеною системою оподаткування. Можна виділити три основні кроки для реалізації реформи в ССО.

Перший крок – контроль готівкових розрахунків, оскільки вони мало піддаються контролю фіскальними органами, а тому стають основою тіньової економіки. Цей крок слід впровадити через впровадження новітніх технологій у сфері реєстраторів розрахункових операцій, коли самі апарати стають дешевшими і легшими у використанні, з'являється можливість контролю операцій в режимі онлайн, зменшення вартості адміністрування.

Також необхідно вивчити та впровадити досвід країн ЄС (Чехія, Словенія, Румунія і Австрія) та СНД (Казахстан, Білорусь), які минулого року розширили сфери застосування фіскалізації.

Такі нововведення повинні в першу чергу стосуватися підприємців ССО, які підпадають в групи ризику тіньової економіки:

- платників податку на додану вартість;
- тих, хто здійснює діяльність на значних торгових площах (критерієм застосування РРО стане торгова площа);
- сектор продажів високого цінового сегмента і небезпечних груп товарів.

Другим кроком має стати зміна середовища ССО, при якому вона стане «невигідним» способом мінімізації податків для великих і середніх компаній. Цей крок можна реалізувати через:

- введення заборону використання декількома суб'єктами ССО одного торгового приміщення, спільного ведення одного інтернет-магазину чи торговельної марки. У світовій практиці ця норма визначається як Загальне правило попередження зловживань (GAAR - General Anti-Abuse Rules. GAAR дозволяє податковим органам адекватно реагувати на більшість популярних схем мінімізації податків;
- приведення переліку підакцизних товарів у відповідність з євроінтеграційними зобов'язаннями України. Зокрема включення до переліку підакцизних товарів вугілля, всіх видів газу, коксу і бітумів.

Третім кроком повинно стати посилення податкової дисципліни через видачу фіскального чека. Необхідно зацікавити покупців в отриманні чеків за допомогою системи заохочень покупця, якщо чек не видано чи він не зареєстрований. Також необхідно скасувати архаїчний і каральний по суті указ президента "Про застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання обігу готівки" від 12.06.1995 № 436/95, імплементувати тільки його окремі зважені норми в профільний Закон "Про застосування

реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг ".

Всі ці заходи здатні зменшити зловживання і поліпшити економічну ситуацію в країні. Але необхідно реалізувати їх комплексно, не даючи можливості організаторам схем по оптимізації податків ("скруток", "одноденок") і монополістам використовувати ті чи інші пропозиції окремо, таким чином, перевести одні види тіньових потоків в інші, або, користуючись монопольним становищем, заробити надприбутки на реалізації обладнання.

Більшість проблем податкової системи України перебуває в загальній системі оподаткування, тому необхідно провести заходи щодо її спрощення та наближення до спрощеної системи. Ці заходи повинні включати ліквідацію податку на прибуток і перехід до оподаткування виведеного капіталу (розподіленого прибутку), радикальне зниження ставок прямих податків, ліквідацію податкової міліції і створення єдиного аналітичного органу - фінансової поліції, співробітники якої будуть набиратися за результатами прозорого конкурсу і отримувати гідні зарплати, і цілий ряд інших завдань.

Список використаних джерел:

1. Як зменшити можливості для ухилення від сплати податків при імпорті та продажі товарів? [Електронний ресурс] // Інститут соціально-економічної трансформації. – Режим доступу: <http://iset-ua.org/ua/doslidzhennya/item/90-yak-zmenshyty-mozhlyvosti-dlia-ukhlyennia>
2. Joseph Spanjers and Dev Kar (2015) "Illicit Financial Flows from Developing Countries: 2004-2013", Global Financial Integrity, [Online] available at: http://www.gfintegrity.org/wp-content/uploads/2015/12/IFF-Update_2015-Final-1.pdf
3. Черкашин В. Как разделить теневую экономику и упрощенное налогообложение [Электронный ресурс] /В. Черкашин// Режим доступа:

http://www.liga.net/opinion/327367_kak-razdelit-tenevuyu-ekonomiku-i-uproshchenoe-nalogooblozhenie.htm

Янишин Ярослав Степанович
к.е.н., в.о. професора
Львівський національний аграрний університет
м.Дубляни

АНАЛІЗ ЕКСПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ КАМ'ЯНКА-БУЗЬКОГО РАЙОНУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Кам'янка-Бузький район є агропромисловим районом. Сільське господарство району спеціалізується на вирощуванні зернових культур (ячмінь, пшениця), вирощуванні цукрового буряка і льону, а також на виробництві молока і м'яса.

Промисловість району спеціалізується на переробці сільськогосподарської продукції. Розвинуті також лісопереробна, деревопереробна, енергетика та легка галузі. Найбільш питому вагу у промисловості займає Добротвірська ТЕС (78%) та ВАТ «Галичина» (17%) — виробництво соків.

У структурі експорту сільськогосподарська продукція Кам'янка-Бузького району, посідає близько 25 %, в табл. 4 подано обсяги експорту сільськогосподарської продукції підприємствами району.

Експорт сільськогосподарської продукції підприємствами Кам'янка-Бузького району Львівської області, тис.дол.США

Таблиця 4

	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2015 р. до 2013 р.,%
Експорт всього	106546,3	105866,2	112141,9	105,3
Експорт сільськогосподарської продукції	25890,8	27101,7	33081,9	127,8
Частка в структурі експорту, %	24,3	25,6	29,5	5,2

З аналізу табл. 4, бачимо, що обсяг експорту сільськогосподарської продукції в районі значно зріс порівняно з 2015 роком. При цьому темпи підвищення експорту сільськогосподарської продукції є вищими від темпів збільшення всього експорту, це свідчить про вагомість сільського господарства у структурі експорту. Частка сільськогосподарської продукції в експорті є значною, та за три останніх роки зросла до 29,5%.

На рис. 7 подано структуру експорту сільськогосподарської продукції за групами, підприємствами Кам'янка-Бузького району Львівської області у 2015 р.

У структурі експорту сільськогосподарської продукції у районі 48,5% займають зернові культури, друга за часткою група культур насіння і плоди олійних ресурсів – 35,4%, третє місце – м'ясо та їстівні продукти – 6,8%. Основними експортерами зерна, соняшнику та ріпаку є ТзОВ «Агро ЛВ Лімтед», основним експортером м'яса – ТзОВ «Еко Міт», які є потужними підприємствами з іноземними інвестиціями та експортною орієнтацією.

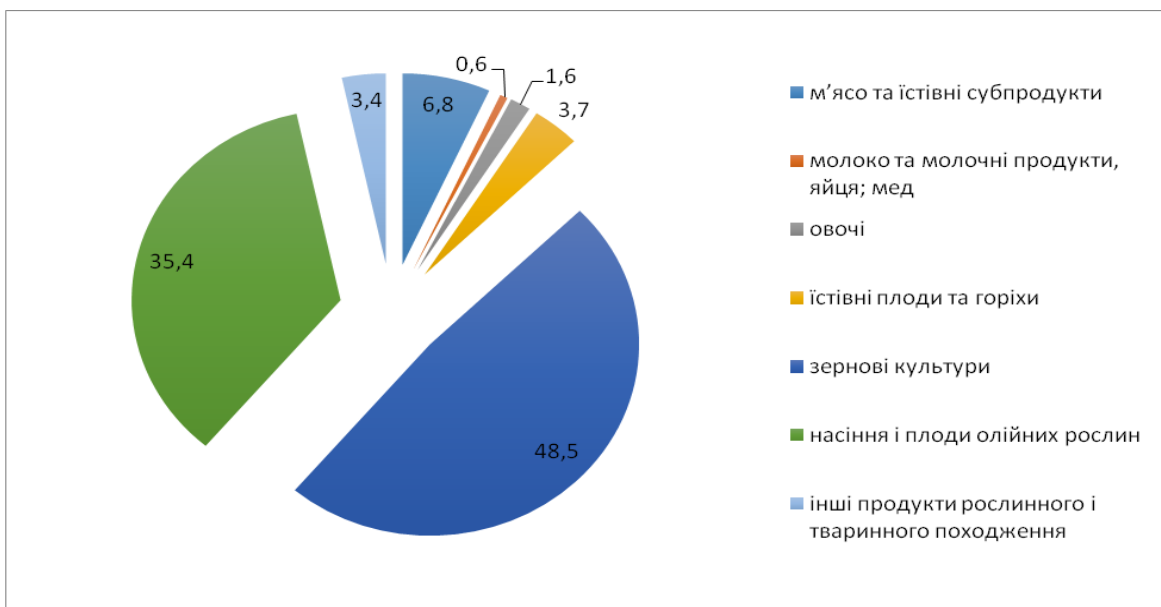

Рис. 7 Структура експорту сільськогосподарської продукції за її видами підприємствами Кам'янка-Бузького Львівської області у 2015 р., %

Однак, зважаючи на великі масштаби сільськогосподарського виробництва району є резерви для нарощування експорту сільськогосподарської продукції, до основних причин, які обумовлюють недостатній рівень експорту сільськогосподарської продукції з району можна віднести:

- концентрацію сільськогосподарського виробництва в господарствах населення;
- низький товарний вигляд продукції;
- низький розвиток агрологістики;
- нестабільна політична й економічна ситуацію в країні, що впливає на ефективність зовнішньоекономічної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Бабан Т. О. Зовнішні фактори експортного потенціалу ячменю / Т. О. Бабан // Вісник Харківського національного технічного університету сільськогосподарства імені Петра Василенка. – 2014. – Вип. 149. – С. 73-80.
2. Управління експортним потенціалом України: монографія / [А. А. Мазаракі, В. В. Юхименко, О. П. Гребельник та ін.]. За заг. ред. А. А. Мазаракі. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2007. – 210 с.
3. Фомішина С.В. Міжнародні економічні відносини на рубежі тисячоліть: Навчальний посібник / Фомішина С.В. – Херсон: Олді-плюс, 2002. – 560 с.

СЕКЦІЯ 5. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНЕ ТА ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ РЕГУЛЮВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ.

Абасов Віталій Акімович
аспірант

Науковий керівник: Кузьмінський Ю. А, д.е.н., професор
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»
м. Київ

**ПЕРЕДУМОВИ ТА НЕОБХІДНІСТЬ РОЗВИТКУ
АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ**

Перехід організації бюджетного процесу в Україні та запровадження середньострокового планування з акцентом на результативності бюджетних витрат потребує від контрольних органів використання дієвих форм державного аудиту. До таких форм висуваються високі вимоги визначати ступінь досягнення запланованих соціально-економічних результатів, надавати оцінки ефективності використання державних коштів. Більше ніж 15 років Рахункова палата України здійснює аудит ефективності, який виник і широко використовується у розвинутих країнах як сучасна форма державного аудиту.

Аналіз міжнародної практики застосування аудиту ефективності дозволив членам організації вищих органів державного аудиту INTOSAI сформулювати основні методологічні засади його виконання [1]. У стандарті ISSAI 300 «Fundamental Principles of Performance Auditing» підкреслюється, що аудит ефективності спрямований перевірити, наскільки ефективно і раціонально витрачаються державні кошти. Такий аудит в якості об'єкта передбачає управлінську діяльність, в тому числі організаційну і адміністративну системи бюджетної установи.

Нами досліджено передумови закономірного виникнення аудиту ефективності в контексті загального розвитку системи державного фінансового контролю в Україні. До таких передумов відносимо:

- якісні зміни в соціально-економічній, політичній, інституціональній та інших сферах суспільства;
- формування в зарубіжних країнах принципів прозорості і відкритості державного управління, які було покладено в основу модернізації державних фінансів та державного управління;
- запити суспільства щодо результатів державного аудиту в частині ефективності використання державних ресурсів та майна, що уособлюють у собі депутатський корпус та парламент, якому підзвітна Рахункова палата.

Проте на сьогодні виникає інша проблема, яка лежить у площині розвитку демократичних методів реагування на результати аудиту. Результати аудиту ефективності, надані парламентаріям у вигляді аудиторських звітів, містять важливу інформацію про результативність використання бюджетних коштів, і дуже часто недосягнення виконавчою владою поставлених цілей з точки зору інтересів усього суспільства. Але парламент не реагує на виявлені факти належним чином, що робить результати аудиту ефективності нереалізованими. Тому необхідність викликати і посилити інтерес парламенту до контрольної діяльності органів державного аудиту також можна назвати причиною подальшого розвитку аудиту ефективності – уже відповідно до вимог міжнародних стандартів ISSAI.

Окремими вченими ставиться під сумнів необхідність даної форми аудиту через те, що наслідками аудиту ефективності є висновки і пропозиції, а не жорстке реагування з накладанням штрафних санкцій і передачі справ до прокуратури, як за результатами інспектування. В якості недоліку вченими визнається «фіскальний характер» зовнішнього контролю [3, с. 7]. Тому нами виокремлено фактори, які визначають необхідність продовжувати застосування аудиту ефективності.

По-перше, в умовах досить обмежених фінансових ресурсів та спрямування великих коштів на ведення АТО, підвищення ефективності використання державних коштів виступає значним ресурсом для вирішення наявних соціально-економічних проблем. По-друге, вихід з фінансової кризи

зумовлює прискорювати економічний розвиток, адже лише на такій основі можливо досягати якісно вищого рівня життя населення. Тому перед аудитом ефективності будуть стояти завдання визначити напрямки підвищення ефективності системи фінансового управління. Водночас в умовах низької фінансової і бюджетної дисципліни не слід применшувати значення інспектування у формі ревізії, які виконує орган внутрішнього фінансового контролю, такий як Державна аудиторська служба України.

Імплементация міжнародних стандартів ISSAI, яку розпочала Рахункова палата, створять належну нормативну базу, яка дозволить забезпечити якість державного аудиту шляхом посилення його прозорості та доцільності.

Модернізація державного управління, спрямована на досягнення соціально-економічного розвитку країни, потребує нових форм аудиту. Розвиток аудиту ефективності відповідає запитам суспільства на інформацію щодо ефективності та прозорості використання бюджетних коштів і майна. У дослідженні визначено передумови закономірного виникнення аудиту ефективності та виокремлено фактори, які визначають необхідність продовжувати застосування аудиту ефективності в контексті загального розвитку системи державного фінансового контролю в Україні.

Список використаних джерел:

1. ISSAI Executive Summaries. Офіційний сайт INTOSAI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.intosai.org/issai-executive-summaries.html>
2. ISSAI 300 – Fundamental Principles of Performance Auditing Офіційний сайт INTOSAI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.intosai.org/issai-executive-summaries/view/article/issai-300-fundamental-principles-of-performance-auditing.html>
3. Внутрішній контроль та аудит у секторі державного управління України та європейський досвід: Навчальний посібник./ П.П. Андрєєв, Л.В. Гізатуліна, І.К. Дрозд та інші. К.: Кафедра. – 2011.–130 с.

Андрушко Руслана Петрівна
к.е.н., доцент,
Мирончук Зоряна Петрівна,
к.е.н., доцент
Львівський національний аграрний університет
м. Дубляни

ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВІ СКЛАДОВІ У ДЕТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Сьогодні тіньова економіка є одним з дестабілізуючих факторів сталого розвитку суспільства та національного господарства. За даними Університету Іоганна Кеплера з австрійського міста Лінц, обсяг тіньової економіки в Європі перевищує 2 трлн євро. Розмах тіньового ринку у країнах різний, так від 7-8 % ВВП в Австрії та Швейцарії до 30 % і більше в низці країн Центральної та Східної Європи. Уряди всіх без винятку країн докладають зусиль для скорочення обсягу "неофіційного" ринку, але з цілої низки причин, це завдання виявляється винятково складним для виконання [1].

Найбільш негативними наслідками тіньової економіки в Україні є:

- невідповідність дійсності управлінських рішень через відсутність об'єктивності офіційної інформації про розвиток економічних процесів;
- непрозорий розподіл національного доходу в суспільстві;
- можливість монополізації економіки через зниження ціни продукції тіньового сектора на величину несплаченого податку;
- втрата податкових надходжень, і як результат - ускладнення виконання державою своїх фінансових зобов'язань перед суспільством і посилення нерівномірності податкового тиску;
- нераціональне розміщення наявних суспільних ресурсів;
- неможливість швидкої інтеграції України до європейської спільноти через викривлений розвиток принципів демократичного суспільства.

Актуальними на даний час є проблеми тіньової зайнятості та оплати праці, тінізації ринку земель, заниження суб'єктами господарювання

відомостей про отримані доходи з метою зменшення суми сплачуваних податків, або ведення комерційної діяльності взагалі без державної реєстрації.

Детінізація економіки – це цілісна система дій, спрямована передусім на подолання та викорінення причин та передумов тіньових явищ та процесів. Виведення на «світло» тіньових капіталів сприятиме відчутному збільшенню національного інвестиційного потенціалу і ступеня його реалізації, матиме значний позитивний ефект для бюджетної сфери, слугуватиме зміцненню довгострокової стабільності та зорієнтованості національної економіки на стратегічний розвиток і зростання, сприятиме зміцненню економічної безпеки держави.

В кожній сфері прояву тіньової економіки потрібно шукати різні шляхи детінізації, адже специфічність кожної галузі не дає все звести під стандартне трактування. Так, сферу підприємництва необхідно легалізувати за рахунок удосконалення системи оподаткування, у аграрній галузі - впровадженням єдиної кадастрової системи, у виплаті зарплати працівникам - ліквідувати диспропорції в оплаті праці та ввести диференціацію оподаткування. Усі ці дії неможливі без їх суцільного обліку і суворого контролю.

Проблеми детінізації економіки тісно пов'язані з технологіями документообігу, тому часом їх важко формалізувати та структурувати в єдину інформаційно-аналітичну систему, яка б могла стати основою комплексної державної програми детінізації всіх сегментів економічних відносин. У контексті ринкових перетворень та проблем детінізації економіки весь обсяг таких документів необхідно піддати повній інвентаризації з метою їх оптимізації, шляхом універсалізації документообігу, введення єдиної електронної бази.

В сучасних умовах динамічного глобального середовища існує таке поняття як комунікаційна тінь - економічна діяльність, що зумовлена новітніми технологічними досягненнями, яка не лише не підпадає під дію

чинного законодавства та обліку офіційною статистикою, не може бути оцінена за якимось вже знаним механізмом ціноутворення, а отже і податкові надходження з такої діяльності складно визначити. Вона пов'язана з Інтернет-мережею де усе, що купується і продається дуже складно піддається обліку і контролю. Виникнення віртуальних банків, магазинів та установ з надання різноманітних послуг, у тому числі і протиправного характеру, безумовно, ускладнюють стан контролю за грошовими і товарно-матеріальними потоками і призводять до тіньового капіталообороту, активізації діяльності транснаціональних злочинних формувань, тінізації міжнародних економічних відносин, насичення світового господарства глобалізованим криміногенним потенціалом.

Потрібен дієвий механізм контролю з боку держави за цим ринком, який швидко розвивається, у якому працюють не звісно скільки громадян, продається не звісно на яку суму товарів та послуг, тому замість значних надходжень ми отримуємо збільшення дефіциту бюджету, державного боргу.

Важливим чинником детінізації економіки має стати продовження широкомасштабної податкової реформи, спрямованої на зниження і вирівнювання податкового тягара, спрощення податкової системи, посилення податкового контролю за рівнем витрат виробництва, заохочення інвестиційної діяльності, мінімізацію витрат на виконання й адміністрування податкового законодавства.

Необхідно також запровадити на певний перехідний період політику амністії по відношенню до тіньового некримінального капіталу через відкриття йому шляхів для легального інвестування.

Реалізація зазначених заходів з подальшої детінізації економіки сприятиме не лише формуванню повноцінного ринкового середовища, легалізації капіталу, процесу демократизації суспільства в цілому, а й значному підвищенню конкурентоспроможності економіки та усуненню реальних загроз національній безпеці держави.

Список використаних джерел:

1. Розмір тіньової економіки в Європі // Ринкова економіка. – 2012. – Режим доступу: <http://realeconomy.com.ua/infographics/21548.html>.
2. Тіньова економіка в Україні: масштаби та напрями подолання: аналіт. доп. / Т. А. Тищук, Ю. М. Харазішвілі, О. В. Іванов; за заг. ред. Я. А. Жаліла. – К. : НІСД, 2011. – 96 с.
3. Шматковська Т. О. Тіньова економіка: дефініція, структура, причини виникнення та шляхи мінімізації / Т. О. Шматковська, І. В. Тверда // Вісник Запорізького національного університету: збірник наукових праць. Економічні науки. – Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2014. – С. 177 - 185.

Вознюк Андрій Олександрович
асистент
Львівський національний аграрний університет
м. Дубляни

ОБНОВЛЕННЯ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЯК ЧАСТИНА ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

На часі етап системної трансформації національного господарства. Його необхідність спричинена викривленнями в ході економічних трансформацій, які відбувалися в Україні після 1991 року, після переходу від соціалістичної командної економіки до вільної ринкової, і які привели до втрати нашою економікою конкурентоспроможності та енергії зростання. Реформи покликані змінити базову економічну модель і створити можливості для глибокої модернізації країни, підйому виробництва і рівня людського життя [1]. Одними із основних змін покликані бути зміни в податковому законодавстві.

Ціллю даних змін та нововведень є виправлення та подолання ключових проблем діючого податкового законодавства: нерівномірність податкового навантаження на бізнес, тіньова економіка та контрабанда,

високе податкове навантаження на фонд оплати праці, дискреція (вибіркове застосування законодавства), нестабільність податкових змін, невідшкодування ПДВ та ін.

Проаналізуємо та проілюструємо динаміку податкових змін за два останні роки (табл. 5).

Отже, бачимо, що з 2016 року застосовуватиметься ставка, яка зросте із 15% до 18%, до усїєї суми бази оподаткування, незалежно від її розміру. Проте, з 2016 року встановлюється єдина ставка нарахування ЄСВ. Вона становитиме 22% і застосовуватиметься до усіх видів доходів, крім спеціальних ставок для інвалідів (8,41%, 5,3% і 5,5%). ЄСВ тепер буде платити тільки роботодавець, а відрахування для працівника в розмірі 3,6% скасовуються. Що ж до спрощеної ситеми, то з 2016 року для третьої групи скорочується максимальний оборот з 20 до 5 млн гривень, а також підвищується на один відсоток ставка податку - до 3% за умови сплати ПДВ і 5%, якщо ПДВ не сплачується. Для першої та другої груп ставки єдиного податку не зміняться.

Таблиця 5

Зміни при оподаткуванні

2017 рік	2016 рік	2015 рік
Заробітна плата		
18% - до розміру заробітної плати без обмеження	18% - до розміру заробітної плати без обмеження	15 % - до десятикратного розміру мінімальних місячних заробітних плат (12180 грн.)
Єдиний соціальний внесок		
Утримання ЄСВ з доходів фізичних осіб взагалі не здійснюється (ані 3,6 %, ані 2,6 %, ані 6,1 %). На фонд оплати праці нараховується єдиний соціальний внесок у розмірі 22 %.	Утримання ЄСВ з доходів фізичних осіб взагалі не здійснюється (ані 3,6 %, ані 2,6 %, ані 6,1 %). На фонд оплати праці нараховується єдиний соціальний внесок у розмірі 22 %.	3,6 % - з нарахованої заробітної плати найманого працівника. На фонд оплати праці нараховується єдиний соціальний внесок, розмір якого залежить від класу ризику підприємства від 36,76% до 49,7%.
Спрощена система оподаткування		
1 група		
ФОП, які не використовують працю найманих осіб. Дохід до 300 тис. рік		
База оподаткування: прожитковий мінімум, ставка – до 10 %	База оподаткування: мінімальна з/п, ставка – до 10% мінімальної з/п (до	База оподаткування: мінімальна з/п, ставка – до

прожиткового мінімуму (до 160 грн). ЄСВ – 22% бази нарахування (352 грн/міс.	137.8 грн).Встановлюють місцеві ради. ЄСВ – 22% бази нарахування або 303.16 грн.	10% мінімальної з/п (до 121.8 грн). ЄСВ – 34.7 % бази нарахування або 422.6 грн.
2 група		
ФОП, які надають послуги платникам єдиного податку або населенню. Дохід до 1.5 млн грн		
База оподаткування: мінімальна з/п, ставка – до 20% мінімальної з/п. Встановлюють місцеві ради (до 640 грн). ЄСВ – 22% бази нарахування (704 грн) на кожного працівника.	База оподаткування: мінімальна з/п, ставка – до 20% мінімальної з/п. Встановлюють місцеві ради (до 275.6 грн). ЄСВ – 22% бази нарахування (303.16 грн.) на кожного працівника.	База оподаткування: мінімальна з/п, ставка – до 20% мінімальної з/п. Встановлюють місцеві ради (до 243.6 грн). ЄСВ – 22% бази нарахування (422.65 грн.) на кожного працівника.
3 група		
ФОП та юридичні особи. Дохід до 5 млн грн. База: Отриманий дохід. Ставка: 3% доходу з ПДВ, 5% доходу без ПДВ. ЄСВ – 22% мінімальної з/п або 704 грн. на кожного працівника.	ФОП та юридичні особи. Дохід до 5 млн грн. База: Отриманий дохід. Ставка: 3 % доходу з ПДВ, 5 % доходу без ПДВ. ЄСВ – 22% мінімальної з/п або 303.16 грн. на кожного працівника.	ФОП та юридичні особи. Дохід до 20 млн грн. База: Отриманий дохід. Ставка: 2 % доходу з ПДВ, 4 % доходу без ПДВ. ЄСВ – 34.7 % мінімальної з/п або 422.65 грн. на кожного працівника.
4 група		
С.г. товаровиробники, у яких частка с.г. виробництва перевищує 75 %. Ставка - 0.19 – 6.33 % нормативно – грошової оцінки 1 га землі залежно від виду земель та їх розташування.	С.г. товаровиробники, у яких частка с.г. виробництва перевищує 75 %. Ставка - 0.16 – 5.4 % нормативно – грошової оцінки 1 га землі залежно від виду земель та їх розташування.	С.г. товаровиробники, у яких частка с.г. виробництва перевищує 75 %. Ставка - 0.09 – 3 % нормативно – грошової оцінки 1 га землі залежно від виду земель та їх розташування.
5,6 групи		
Відсутні. Усі платники, які у 2014 році перебували на обліку, як платники 3-6 груп, з 1 січня 2015 року стали платниками єдиного податку 3 групи. З 2015 року зменшено кількість груп платників єдиного податку з 6 до 4.		
Спеціальний режим ПДВ для с.г. підприємств		
20 % на загальних засадах	За операціями при постачанні: 1)Зернових і технічних культур: на спецрахунок підприємства йде - 15%; до держбюджету - 85%; 2)Продукції тваринництва, в.т.ч. молока: на спецрахунок підприємства - 80 %; до держбюджету - 20%; 3)Інших с.г. товарів та послуг: на спецрахунок підприємства йде – 50%; до держбюджету - 50%.	100 % податку повертається на спецрахунок підприємства

Побудовано за даними [2].

Починаючи з 2017 року для четвертої групи (с.г. виробників) значно підвищено ставку нормативно-грошової оцінки 1 га землі у порівнянні з 2015 роком. Головна зміна, яка викликала шалений опір з боку аграрних холдингів, це. повне скасування спецрежим ПДВ з 1 січня 2017 року.

Податкове регулювання з метою здійснення дискреційного впливу держави на динаміку соціально-економічних процесів доцільно реалізувати за допомогою наступних заходів:

- зміна існуючого механізму оподаткування прибутку підприємств для відновлення інвестиційно-інноваційного процесу. В умовах високої вартості кредитних ресурсів та обмеженості іноземних інвестицій, єдиним джерелом фінансування розширення діяльності є власний прибуток підприємства.

- розвиток механізмів оподаткування доходів фізичних осіб з розширенням сфери податкової соціальної пільги після медичної реформи, податкове стимулювання запровадження недержавної накопичувальної пенсійної системи у середньостроковій перспективі;

- підтримка фіскальних заходів монетарними інструментами: здешевлення вартості та збільшення обсягів кредитування реального сектору економіки, подальшої лібералізації валютного регулювання та контролю, зменшення попиту на готівку та розвитку безготівкових розрахунків [3].

Список використаних джерел:

1. Соколовська А. М. Податкова система держави: теорія і практика становлення / А. М. Соколовська. – К. : Знання-Прес, 2004. – 454 с.
2. Податковий кодекс із змінами та доповненнями [Електронний ресурс] Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Бюджетна політика у контексті стратегії соціально-економічного розвитку України : у 6 т. / редкол. : М. Я. Азаров (голова) та ін. – К. : НДФІ, 2004.

Колодій Андрій Володимирович
к.е.н., доцент
Львівський національний аграрний університет
м.Дубляни

ФІНАНСОВІ ПОСЕРЕДНИКИ В УКРАЇНІ : ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА ПРИЗНАЧЕННЯ

Розподіл праці та нагромадження капіталу зумовило виникнення фінансових посередників. Пізніше, їх діяльність трансформувалась у відокремлену економічну діяльність, яка мала і має на меті задовольнити потребу різноманітних господарюючих суб'єктів у грошових коштах,

оскільки в економіці постійно існує розбіжність даної потреби з відповідними наявними ресурсами. Відсутність належних знань, брак досвіду та часу є тими чинниками, які перешкоджають зустрічі потенційних споживачів фінансових ресурсів та потенційних інвесторів фінансового ринку. До певної міри це зумовлено тим, що власникам фінансових ресурсів важко дається прийняття рішень, щодо того куди інвестувати і за допомогою яких фінансових інструментів.

Основне призначення фінансових посередників полягає у фінансуванні економічної діяльності та забезпеченні ефективного перерозподілу капіталу в суспільстві. Завдяки цьому створюються сприятливі умови для ефективного функціонування реального сектора економіки та прискорення кругообігу капіталу в процесі господарської діяльності [1, с. 19].

Таким чином, виникнення сфери послуг фінансових посередників зумовлене практичними потребами функціонування всієї економіки, а діяльність фінансових посередників перетворюється у специфічне, практичне і неординарне явище, на яке значною мірою впливають національні особливості систем заощаджень і трансформації капіталів [5, с. 335].

Згідно Господарського кодексу України «фінансовим посередництвом є діяльність, пов'язана з отриманням і перерозподілом фінансових коштів».

На думку Еш С.М., «Фінансове посередництво – це діяльність фінансових посередників, направлена на допомогу приватним особам, що мають заощадження, перетворити їх на капітал і вкласти у різні підприємства, диверсифікуючи при цьому ризик» [2].

Вчені Зимовець В.В. та Зубик С.П. вважають, що «фінансові посередники – це спеціалізовані інститути, що опосередковують рух фінансових ресурсів, залучаючи їх шляхом розміщення фінансових інструментів власного випуску (у тому числі виражених у формі цінних паперів) серед індивідуальних інвесторів та вкладаючи з акумульовані таким чином кошти в різноманітні фінансові активи» [3].

Згідно вітчизняного законодавства, фінансовими вважаються наступні послуги:

- 1) випуск платіжних документів, платіжних карток, дорожніх чеків та/або їх обслуговування, кліринг, інші форми забезпечення розрахунків;
- 2) довірче управління фінансовими активами;
- 3) діяльність з обміну валют;
- 4) залучення фінансових активів із зобов'язанням щодо наступного їх повернення;
- 5) фінансовий лізинг;
- 6) надання коштів у позику, в тому числі і на умовах фінансового кредиту;
- 7) надання гарантій та поручительств;
- 8) переказ коштів;
- 9) послуги у сфері страхування та у системі накопичувального пенсійного забезпечення;
- 10) професійна діяльність на ринку цінних паперів, що підлягає ліцензуванню;
- 11) факторинг;
- 12) адміністрування фінансових активів для придбання товарів у групах;
- 13) управління майном для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю;
- 14) операції з іпотечними активами з метою емісії іпотечних цінних паперів;
- 15) банківські та інші фінансові послуги [4].

Варто також зазначити, що діяльність фінансових посередників на фінансовому ринку відбувається у таких його секторах: кредитному ринку, ринку грошей, ринку цінних паперів та страховому ринку. Кожен із них має свою специфіку. Так, діяльність фінансових посередників на ринку грошей, спрямована головним чином на купівлю та продаж фінансових активів короткострокового характеру (до 1 року). На кредитному ринку їх діяльність

в основному спрямована на наданні послуг з кредитування під заставу майна або майнових прав, надання іпотечних кредитів, ломбардних, лізингових та факторингових послуг.

Підсумовуючи, варто зазначити, що головним призначенням фінансових посередників є забезпечення економічного розвитку країни на основі ефективного використання та розміщення капіталів інвесторів, що в кінцевому результаті сприяє підвищенню розширеного відтворення підприємств.

Список використаних джерел:

1. Васенко В. К. Фінансове посередництво : колект. монографія / В. К. Васенко. – Черкаси : Вид-во ПП Чабаненко Ю. А., 2009. – 450 с.
2. Еш С. М. Фінансовий ринок / С. М. Еш. – К. : Центр навчальної літератури, 2011. – 528 с. 10.
3. Зимовець В. В. Фінансове посередництво : навч. посіб. / В. В. Зимовець, С. П.Зубик. – К. : КНЕУ, 2004. – 288 с.
4. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 р. № 2664-III // Верховна Рада України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2664-14/page2>.
5. Чеберяко О. В. Економічна сутність та призначення фінансових посередників в Україні / О. В. Чеберяко, А. Б. Лобода // Бізнес Інформ. - 2014. - № 3. - С. 334-340.

Жидовська Наталя Михайлівна
к.е.н., доцент
Львівський національний аграрний університет
м. Дубляни

СПЕЦИФІКА ОБЛІКУ ВИТРАТ У ЗЕРНОВІЙ ГАЛУЗІ

Становлення і розвиток в Україні ринкової інфраструктури докорінно змінюють економічне, інформаційне і правове середовище функціонування

підприємств, сутність їхньої діяльності. В останні роки в практиці українського бухгалтерського обліку відбуваються досить серйозні зміни, пов'язані з перебудовою всієї національної облікової системи і приведенням її до вимог міжнародних стандартів обліку [1].

Чітка побудова обліку посилює його роль як головного засобу одержання правдивої інформації для прийняття економічних рішень і застережень щодо ризику у виробничо-господарській діяльності підприємства. Одним з таких вагомих показників результатів виробничо - господарської діяльності підприємства є зернова галузь.

Облік витрат у рослинництві за центрами відповідальності доцільно будувати, узгоджуючи наступні моменти [2]:

- 1) оперативний контроль витрат;
- 2) підведення річних підсумків;
- 3) калькулювання та складання звітності.

Оперативний контроль витрат на виробництво продукції зернових культур доцільно здійснювати щоденно шляхом порівняння фактичних витрат з плановими.

Підведення підсумків за рік здійснюється після завершення технологічного процесу вирощування продукції зернових культур.

Процес калькулювання та складання звітності є завершальним етапом у процесі обліку витрат рослинництва за центрами відповідальності.

На практиці підприємствам пропонується об'єктами обліку витрат рослинництва, зокрема в зерновій галузі вважати наступні [3]:

- ✓ центр відповідальності (центр витрат);
- ✓ сільськогосподарські культури, види робіт, види продукції;
- ✓ цикли (періоди) виробництва;
- ✓ технологічні процеси виробництва;
- ✓ технологічні операції;
- ✓ статті витрат з поділом на змінні, умовно-змінні та постійні.

Удосконалення побудови обліку витрат на виробництво продукції рослинництва зображено на рисунку.

В свою чергу, така побудова обліку витрат потребує належної підготовки облікових даних для подальшого здійснення обліку та контролю стосовно відокремлення додаткових об'єктів обліку витрат в зерновій галузі за кожним із наведених етапів.

Отже, запропонована модель обліку витрат на виробництво продукції в зерновій галузі дасть можливість проводити оперативний контроль за витратами і визначати відповідні відхилення, здійснювати коригування планових даних до фактичних в кінці року, а також на підставі фактичних даних обліку витрат здійснювати процес калькулювання та складання звітності підприємства в цілому.

Список використаних джерел:

1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrreferat.com/index.php?referat=45808>
2. Садовий С.М. Оптимізація прогнозування затримки розвитку виробництва / С.М. Садовий // Економіка і суспільство. - 2011.-№1.- С.157-158.
3. Костякова А.А. Удосконалення обліку та контролю витрат рослинництва / А.А. Костякова // Економічні науки : збірник наукових праць. Серія: облік і фінанси. – 2012. – № 9 (33). Ч. 2. – С. 98–104.

Кучер Леся Юріївна
к.е.н, доцент
Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва
м.Харків

ІНВЕСТИВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ АГРОПРОЕКТІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

У сучасних умовах особливої актуальності набуває питання забезпечення доступу аграрних підприємств до інвестиційних ресурсів

Європейського Союзу (ЄС), оскільки євроінтеграція може стати одним із драйверів залучення інвестицій для фінансування інноваційних проектів. Більше того, варто погодитися з думкою, що для України ЄС має стати школою ефективної інноваційної економіки, високих соціальних стандартів і результативного управління сталим розвитком. Основою євроінтеграції має стати імплементація європейського успіху в національну економіку, оскільки попри всі свої нинішні негаразди Європа залишається взірцем успіху для країн світу [1].

За результатами проведеного дослідження можна виділити принаймні два пріоритетні напрями використання євроінтеграційного потенціалу в збільшенні обсягу залучення інвестицій. Перший із них полягає у створенні умов для залучення прямих іноземних інвестицій у реалізацію інноваційних проектів в аграрному секторі економіки. Варто зазначити, що інвестиційний потенціал країн ЄС уже певною мірою використовують в Україні, оскільки наразі ЄС є найбільшим зарубіжним інвестором вітчизняної економіки. Правда, лідером з увезення прямих іноземних інвестицій в Україну є Кіпр, який, до речі, лідирує і за відтоком з нашої держави інвестиційних ресурсів. Без урахування інвестицій (імовірно українського походження), що надходять з офшорних зон ЄС, основними євроінвесторами в АПК України залишаються Нідерланди, Великобританія, Франція, Швейцарія та ін., тобто є справді іноземні інвестиції.

Тривалий час спостерігався позитивний тренд надходження в Україну прямих іноземних інвестицій із ЄС, проте через анексію Криму й військові дії на Донбасі, починаючи з 2014 р., обсяг цих інвестицій в агропродовольчий сектор скорочувався. При цьому темпи відтоку інвестицій з аграрного сектора були навіть більшими, ніж загалом в економіці. Експерти вважають, що падіння прямих іноземних інвестицій після початку війни передусім зумовлене різким зменшенням вливань українських і російських підприємців, що проводили свій капітал через офшори. До цього призвели спад економіки та невизначеність, пов'язані із військовими діями

та політичними змінами [2]. Отже, завершення військових дій у східному регіоні України є однією з істотних передумов для підвищення зацікавленості інвесторів і створення умов для залучення реального іноземного капіталу для фінансування інноваційних аграрних проектів.

Другим напрямом інвестиційного забезпечення інноваційних проектів у контексті євроінтеграції може стати доступ вітчизняних аграрних підприємств до інвестиційних і/або інноваційних фондів, програм, партнерств ЄС, зокрема таких як: «Європейський Фонд регіонального розвитку (ERDF)», «Європейський сільськогосподарський фонд сільського розвитку (EAFRD)», «Європейський фонд морського та рибальського господарства (EMFF)» та ін. Одним із пріоритетних напрямів інвестиційної діяльності до 2020 рр. визначено інноваційний, для чого створено «Європейське інноваційне партнерство (EIP)», діяльність якого спрямована на підвищення агропродуктивності та стійкості через розвиток співпраці між аграрними товаровиробниками, біоекономікою та наукою на різних рівнях і підвищення ефективності використання інновацій [3]. EIP працює з використанням оперативних груп, які утворюють різні суб'єкти, наприклад, фермери, науковці, підприємці тощо. З ініціативи стейкхолдерів такі групи формують для роботи над конкретними інноваційними проектами. Ці групи пишуть проект, очікувані інноваційні результати, підходи до реалізації проекту, процес прийняття рішень. Передумовою фінансування є зобов'язання оперативних груп поширювати результати своєї роботи через мережу EIP [4].

Актуальним напрямом залучення інвестицій в інноваційні аграрні проекти може стати участь України в діяльності міжнародної некомерційної асоціації «Європейська мережа (EBN) бізнес-інноваційних центрів (BIC)», яка, крім іншого, сприяє трансферту технологій, забезпечує стартове фінансування інноваційних проектів, здійснює їхню експертизу. Серед інших заслуговують уваги спеціалізовані мережі, які присвячують свою діяльність пошукам фінансування (бізнес-ангели, венчурний капітал,

галузеві фонди тощо). До числа таких мереж належить «Європейська асоціація приватних акціонерів та венчурного капіталу (EVCA)», що сприяє взаємодії між інституціональними інвесторами, підприємцями, державними посадовцями та науковцями [5].

Програма ЄС «Horizon 2020» фінансово підтримує нанотехнології, біотехнології, виробництво; розмір фінансування від 100 тис. до 3 млн євро. Залежно від типу проекту ЄС фінансує 70–100 % його вартості.

Отже, в умовах євроінтеграції розширюються можливості залучення інвестицій для реалізації інноваційних проектів аграрних підприємств. Проте для використання євроінтеграційного інвестиційного потенціалу необхідно поліпшувати інвестиційну привабливість аграрного сектора й держави загалом.

Список використаних джерел:

1. Повод Т. М. Фінансові аспекти інноваційного розвитку України в контексті євроінтеграції: проблеми та перспективи / Т. М. Повод, А. С. Остапенко // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2014. – Вип. 1. – С. 135–139.
2. Прямі іноземні інвестиції в Україні: війна і мир [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://voxukraine.org/2017/01/12/investments-in-ukraine-ua/>.
3. Прокопчук О. Європейська модель інвестиційного забезпечення політики сільського розвитку [Електронний ресурс] / О. Прокопчук, Т. Усюк // *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. – 2016. – Vol. 2. – No. 4. – pp. 149–160. – Mode of access: www.are-journal.com.
4. Соловчук К. О. Регулювання і підтримка інноваційної діяльності у сфері АПК в країнах Європейського Союзу / К. О. Соловчук // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 3. – С. 62–68.
5. Ремпф Г. Удосконалення стратегій, політики та регулювання інновацій в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nas.gov.ua/siaz/Ways_of_development_of_Ukrainian_science/article/

12066.2.1.010.pdf.

Lysa Olha Volodymyrivna ,
Ph.D., associate professor of accounting and taxation,
Lviv National Agrarian University
Myronchuk Zoryana Petrivna ,
Ph.D., associate professor of accounting and taxation,
Lviv National Agrarian University
Dubliany

IMPORTANT ASPECTS OF FIXED ASSETS

To ensure production activity must have a means of labor (fixed assets). You must also continuously monitor their effective use. With fixed assets in the company held various operations: receipt, disposal, maintenance, depreciation, rent. All these transactions are recorded in the accounting for certain procedures. The basis for evaluation of fixed assets (at cost) is the factual cost, depending on the channel core funding. In addition to this assessment, the emerging economies used the following methods of evaluation of fixed assets: liquidation value (the amount of money that the company expects to receive for scrap, etc., less costs to sell the asset on the date of implementation), replacement cost, carrying cost, depreciation cost (the difference between the initial and salvage value), present value (target evaluation is to calculate the approximate level of profitability of the object to calculate the value of future profits, income), the true value (estimated assets of the company, share price related to income) [1].

In the case of acquisition facility depreciation in accordance with international standards accrued from the date of commissioning and at some sites - from the date of purchase. In case of sale of the discontinued amortization from the date of implementation. Thus to calculate depreciation for the month is taken 30 days a year - 360 days [2].

The balance sheet fixed assets reflect the residual value [3]. All fixed assets, other than land, have a limited useful life. After several years of operation of the means of production are fully or partially unusable. They may become unusable as

a result of physical deterioration or due to their obsolescence. Physical depreciation of fixed assets is a result of their use, operation and action of natural factors - wind, rain, sun, etc. Obsolescence (moral deterioration) - a process which resulted in the assets do not meet modern requirements as a result of progress and development of technology and other reasons. Even buildings often become obsolete, unable to communicate physically. Especially it concerns computer equipment. Accounting usually do not distinguish between physical and moral deterioration. Their interesting life of fixed assets, despite the possible service life. As for such assets, in addition to annual depreciation should be performed revaluation of these assets, especially given the inflation problem in Ukraine. The positive or negative difference from revaluation must come directly from the fund revaluation unless the difference exceeds the negative balances in the fund revaluation. Then the excess shall be shown in the income statement. The introduction of such a set of rules for one type of transactions with fixed assets is somewhat inconsistent. But this pragmatic approach is becoming more popular among companies engaged in real estate and investment analysts.

Enterprise is the costs associated with the operation of fixed assets. Repair is a current that keeps the facility is operational, and capital, leading to significant performance improvements object. Capital expenditures aimed at creating favorable conditions or opportunities for use of fixed assets in the future. Current costs of creating these opportunities for the current period. The cost of major repairs are capitalized. and increase the book value of the property. Operating costs include production costs. Accounting for the cost of maintenance and maintenance of vehicles appropriate to carry out three methods depending on the amount of such costs:

1. Attributing costs directly to the cost of the current period during which they were made.
2. Referring expenses during the reporting year, the same amounts on the basis of pre-compiled estimates. In order to evenly throughout the year attributed to the cost of the cost of maintenance and repair of equipment, creating a reserve.

This month is debited the appropriate account of cost accounting size of 1/12 of the annual amount for these works and is credited by this reserve and the actual costs related to the debit of the account. In the end, the regulation is proportional allowance account spending accounts. Credit balance of the reserve account can be transferred to the next year then, if the repair cycle goes beyond the current year.

3. With the use of an allowance account during the period of operation of the equipment. Unlike the previous method, the annual adjustment reserve account balance is not done, as it is transferred from one year to the end of the object.

References:

1. Luchko M. R. Accounting in foreign countries / M. R. Luchko, I.D. Benko // Tutorial. – Ternopil: Economic thought – 2004. – P. 204.
2. International Financial Reporting Standards [Electronic resource] / International document on 01 January. 2012. – Access mode : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_010.
3. Report on the observance of Standards and codes (ROSC) Accounting and Auditing. August 15, 2002. – [http:// www:worldbank.org/ifa/rocs.ukr.pdf](http://www.worldbank.org/ifa/rocs.ukr.pdf)

Малецька Ольга Іванівна
к.е.н., доцент
Львівський національний аграрний університет
м.Дубляни

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ У ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ

У сучасних умовах розрахунки виступають основним із джерел фінансування діяльності, тому від управління ними залежить ефективне функціонування суб'єкта господарювання. Від чіткого обліку таких операцій залежить фінансовий стан господарства, його платоспроможність.

Розрахунки в фермерському господарстві проводяться готівковими і безготівковими способами виходячи з доцільності здійснення розрахунків на даний момент тим чи іншим способом.

В селянському господарстві, як і на будь-якому іншому, треба вести регулярні записи всіх надходжень і витрат коштів. Для цього всі підприємства згідно з Порядком ведення касових операцій повинні вести спеціальну касову книгу. В селянському господарстві також слід вести облік готівки в касовій книзі. Касову книгу ведуть під копіювальний папір відповідно складаючи кожний її листок вдвоє.

Записи проводяться на основі відповідних первинних документів про надходження і витрати готівки. Для цього згаданим Порядком встановлено прибуткові і видаткові касові ордери.

Облік касових операцій ведуть на активному рахунку 30 «Готівка». Враховуючи порівняно невеликий обсяг операцій з готівкою в селянському господарстві є можливість на основі згрупованих запасів у касовій книзі перенести в меморіальний ордер.

Як відзначалось, готівкою фермер оплачує здебільшого дрібні витрати. В значно більших обсягах здійснюються операції безготівковим шляхом. Тому кожне селянське господарство відкриває і відділені банку, яке знаходиться на території того адміністративного району, поточний рахунок. На цьому рахунку зберігаються як депозити вільні гроші фермера, з нього проводяться всі безготівкові грошові витрати, а також отримується готівка для відповідних потреб. На цей рахунок фермеру надходять кошти за реалізовану продукцію від покупців, оплачені ними безготівковим шляхом

У відділенні банку рахунок фермера значить під відповідним шифром. В господарстві згідно з планом рахунків поточний рахунок значиться за номером 31. Витрати коштів з поточного рахунку фермера проводиться за його письмовою вказівкою як готівкою так безготівковим способом згідно з Правилами безготівкових рахунків у народному господарстві.

Для оплати одержаних товарно-матеріальних цінностей від постачальників безготівковим способом застосовують різні документа. Найбільш поширеною формою є платіжні доручення, якими здійснюється як попередня, так і наступна оплата матеріалів, робіт і послуг. Платіжні доручення друкуються у двох примірниках. Платіжні доручення застосовуються для інших платежів які проводить господарство: сплата прибуткового податку, податку на додану вартість, фіксованого сільськогосподарського податку, страхових платежем, перерахунків коштів з розрахункового рахунку на рахунок капітальних вкладень, оплати пені, штрафів, неустойок.

При значній кількості організацій, з якими господарство здійснює розрахунки, доцільно застосовувати відомість, у якій відмічають стан та рух заборгованості по кожній організації чи особі (крім оплати праці), а по розрахунках з бюджетом - ще й вид податку (платежу).

Нарахування оплати праці найманим особам здійснюють у Розрахунково-платіжній відомості. У ній визначають загальну суму оплати праці за місяць та проводять передбачені законодавством утримання. Видача грошей підтверджується підписом одержувача.

Динамічні зміни зовнішніх та внутрішніх умов діяльності сільськогосподарського підприємства позначаються на процесах трансформації розрахунків. Отже, вдосконалення порядку відображення в бухгалтерському обліку розрахунків повинно сприяти прийняттю ефективних управлінських рішень та підвищенню якості показників бухгалтерської звітності.

Список використаних джерел:

1. Маренич Т.Г. Бухгалтерський облік в агроформуваннях : підручник / за ред. В. Я. Амбросова. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К. : ВД «Професіонал», 2005.– 896 с.
2. Радченко О. Особливості фінансової звітності у фермерському господарстві / О. Радченко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. - №3. –

С.19-24

3. Фінансовий та управлінський облік на сільськогосподарських підприємствах : Підручник / М.Ф.Огійчук, В.Я. Плаксієнко, М.І. Беленкова та ін.. /за ред.. проф.. М.Ф.Огійчука. – 5-те вид., перероб. і допов. – К. : Алтерта, 2009. - 1065с

Марків Галина Василівна,
к.е.н., доцент
Львівський національний аграрний університет
м.Дубляни

ФОНДОВИЙ РИНОК В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РОЗВИТКУ

Сучасний стан розвитку фондового ринку України є досить важливим питанням, оскільки ефективно функціонуючий фондовий ринок міг би стати фундаментом для забезпечення економічної стабільності та проведення структурних реформ в Україні, що є досить актуально у такий складний час для України.

Загальний обсяг випусків емісійних цінних паперів, зареєстрованих Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку у січні-березні 2017 року, становив 25,09 млрд грн, що менше на 9,83 млрд грн порівняно з відповідним періодом 2016 року (34,91 млрд грн). Протягом січня-березня 2017 року Комісією зареєстровано 29 випусків акцій на суму 20,66 млрд грн (табл.5). Порівняно з аналогічним періодом 2016 року обсяг зареєстрованих випусків акцій зменшився на 7,97 млрд грн.

Значні за обсягом випуски акції, які суттєво вплинули на загальну структуру зареєстрованих випусків акцій протягом зазначеного періоду, зареєстровано наступним банківським установам, з метою збільшення статутного капіталу, зокрема: ПАТ «Державний ощадний банк України» та ПАТ «Державний експортно-імпорتنний банк України».

Таблиця 6

**Обсяг випущених акцій зареєстрованих центральним апаратом
Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку
(січень-березень 2017 року)**

Період	Обсяг випуску акцій, млн. грн.	Кількість випусків, шт.
Січень	2 873,03	14
Лютий	6 731,59	10
Березень	11 053,78	5
Усього	20 658,41	29

Комісією протягом січня-березня 2017 року зареєстровано 6 випусків облігацій підприємств на суму 339,52 млн грн (табл. 7). Порівняно з аналогічним періодом 2016 року обсяг зареєстрованих випусків облігацій підприємств зменшився на 1,40 млрд грн.

Таблиця 7

**Обсяг та кількість випусків облігацій підприємств, зареєстрованих
Комісією протягом січня-березня 2017 року**

Період	Обсяг випуску облігацій підприємств, млн грн				Кількість випусків, шт.
	Підприємства (крім банків та страхових компаній)	Банки	Страхові компанії	Загальний обсяг зареєстрованих випусків	
Січень	19,52	200,00	0,00	219,52	3
Лютий	70,00	0	0	70,00	1
Березень	50,00	0	0	50,00	2
Усього	139,52	200,00	0,00	339,52	6

Найбільший обсяг торгів за фінансовими інструментами на організаторах торгівлі протягом зазначеного періоду зафіксовано з державними облігаціями України – 56,90 млрд грн (96,91% від загального обсягу біржових контрактів на організаторах торгівлі протягом січня-березня поточного року) [3].

На основі проведеного аналізу сучасного стану функціонування фондового ринку України серед нагальних проблем його розвитку варто виділити наступні:

1) надмірна кількість фондових бірж (окремі біржі здійснюють операції нерегулярно і в незначних обсягах);

2) висока фрагментарність біржової та депозитарної структури, відсутність досконалого механізму взаємодії бірж з депозитарною системою та єдиних стандартів проведення розрахунків і клірингу;

3) фондовий ринок не приносить прибутку торговцям, що нівелює їх зацікавленість та знижує ліквідність ринку;

4) обмежена кількість ліквідних та інвестиційно-привабливих фінансових інструментів, відсутність ліквідних цінних паперів публічних акціонерних компаній;

5) низький рівень гарантії повернення інвестицій для іноземних інвесторів через недосконалість валютного регулювання;

6) недостовірність інформації щодо загального обсягу торгів на біржовому ринку (зокрема, стосовно позалістингових цінних паперів), що не сприяє прозорості й відкритості ринку, а отже знижує довіру до вітчизняних цінних паперів [1; 2].

Для виведення українського фондового ринку з кризового стану можна запропонувати наступні заходи:

1. Створення умов для прозорого і достовірного бухгалтерського обліку.
2. Створення умов для раціональної дивідендної політики.
3. Спрямованість державного регулювання на взаємодію з міжнародними організаціями та співробітництво з обміну інформацією.
4. Кардинальне оновлення принципів роботи фондової біржі, завдяки яким вітчизняні підприємці змогли б привертати новий капітал.
5. Приваблення на ринок заощаджень населення завдяки зрівнянню оподаткування доходів від банківських вкладів та доходів від операцій з цінними паперами.

Таким чином доцільно зауважити, що проблеми розвитку фондового ринку України, переважна їх більшість, мають організаційних характер. Однією з найбільших проблем розвитку фондового ринку є недосконалість законодавства у сфері регулювання діяльності на ринку цінних паперів, через що спостерігаються численні порушення прав інвесторів.

Отже, створення ефективного правового механізму захисту прав інвесторів в контексті судової реформи є невід'ємною умовою подальшого розвитку фондового ринку.

Список використаних джерел:

1. Забучинська Т. В. Проблеми та шляхи підвищення ефективності державного регулювання фондового ринку України [Електронний ресурс] / Забучинська Т. В.– Режим доступу: <http://ndi-fr.asta.edu.ua>.
2. Малишенко К.А. Сучасний стан ринку цінних паперів: проблеми та перспективи / К.А.Малишенко // Ефективна економіка. – 2014. - №7. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua>
3. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua>.

Пелехатий Андрій Олегович
к.е.н., науковий співробітник,
Патицька Христина Олегівна
аспірант

ДУ «Інститут регіональних досліджень
ім. М. І. Долишнього НАН України»
м.Львів

РОЛЬ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ У ФОРМУВАННІ ДОХОДІВ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Як результат реформування місцевого самоврядування в Україні відбувається створення ОТГ. Особливістю формування податкових доходів бюджетів ОТГ стало зарахування до них з 1 січня 2016 року 60% ПДФО. Результатом таких змін стало надходження до бюджетів ОТГ Карпатського регіону 120,4 млн. грн. від цього податку, внаслідок чого темп приросту власних надходжень бюджетів ОТГ Карпатського регіону у 2016 році в порівнянні з 2015 роком становив 302,6% [1]. Таким чином, перший рік функціонування ОТГ засвідчив, що ПДФО став їх основним

бюджетоутворюючим податком. В середньому частка ПДФО в складі власних доходів ОТГ Карпатського регіону склала 45,3%, тобто майже $\frac{1}{2}$ власних доходів місцевих бюджетів об'єднаних територіальних громад.

Особливістю формування доходів від податку з доходів фізичних осіб у сільських та селищних громадах є те, що надходження від оподаткування практично повністю забезпечуються за рахунок оподаткування заробітної плати працівників бюджетної сфери (працівників закладів дошкільної та середньої освіти, сфери охорони здоров'я, управління громадою та служб, існування яких передбачене як обов'язкове в об'єднаних громадах). Зауважимо, що Новокалінівська ОТГ Львівської області, яка характеризується найвищою часткою ПДФО у доходах бюджету (82,5 %), яскраво підтверджує цю тезу – 70% усіх доходів ОТГ складають податки сплачені військовою частиною полку армійської авіації, яка розташована у Новокалінові. При цьому саме ця військова частина є основним роботодавцем на території ОТГ. Отже, можемо стверджувати що ПДФО сьогодні виконує радше перерозподільчу функцію, аніж функцію стимулювання створення умов для підвищення економічної активності в громаді.

При аналізі особливостей оподаткування ПДФО, слід акцентувати на питанні відповідності справляння даного податку принципу соціальної справедливості [3]. Згідно положень Податкового кодексу, даний податок зараховується до місцевого бюджету за місцезнаходженням юридичної особи – платника податку, що відповідає вимогам даного принципу. При цьому, ПДФО, що нараховується відокремленими підрозділами платника податку, перераховується до бюджету також за місцем розташування відповідного підрозділу. Натомість, досі маємо випадки коли податок сплачується до місцевого бюджету адміністративно-територіальної одиниці на території якої розміщено центральний офіс підприємства. Відтак, громади, на території яких дані підприємства розміщені, недоотримують

основного бюджетоутворюючого платежу, хоча працівники підприємства використовують соціальну інфраструктуру цієї громади.

Водночас, враховуючи зростання розміру мінімальної заробітної плати в Україні з 1 січня 2017 року, позитивно вплине на доходи бюджетів ОТГ. Згідно розрахунків [2], ріст надходжень ПДФО до Зведеного бюджету України становитиме 4,5 млрд. грн. на противагу 0,33 млрд. грн., які надійшли б до бюджету у випадку, якби розмір мінімальної заробітної плати залишився без змін. Таким чином, у 2017 році слід очікувати зростання надходжень до місцевих бюджетів від ПДФО, ЄСВ та єдиного податку.

Відтак, можна стверджувати про наявність таких проблем в розвитку об'єднаних територіальних громад і забезпеченні на відповідній території надходжень від оподаткування ПДФО:

- основним джерелом надходжень від ПДФО є відрахування з заробітної плати працівників бюджетних установ, що свідчить про низьку економічну активність в межах ОТГ;

- неефективність використання власного економічного потенціалу та низька результативність діяльності щодо залучення суб'єктів господарювання до функціонування на території громади;

- можливе скорочення надходжень до місцевих бюджетів від ПДФО внаслідок оптимізації мереж закладів освіти та охорони здоров'я в низці ОТГ (процес децентралізації та адміністративно-територіальна реформа реалізуються одночасно із низкою секторальних реформ, що передбачають закриття деяких шкіл та закладів охорони здоров'я, які не відповідають вимогам або скорочення чисельності їх персоналу).

Список використаних джерел:

1. Децентралізація. Місцеві бюджети 159 об'єднаних територіальних громад за 2016 рік. Фінансово-аналітичні матеріали. Кабінет міністрів України. – 282 с.

2. Обновленный пресс-релиз IMF GROUP UKRAINE и технический комментарий о последствиях повышения минимальной зарплаты до 3200

грн. в 2017 году. IMF GROUP. – 3.11.2016. – Режим доступа: <http://imfgroup.com.ua/ru/2016/11/03/обновленный-пресс-релиз-imf-group-ukraine-и-техниче>.

3. Фінансовий потенціал регіону: механізми формування та використання / НАН України. Інститут регіональних досліджень; За наук. ред. д.е.н., проф.. М.А. Козоріз. – Львів, 2012. – 307 с.

Рубай Оксана Володимирівна
к.е.н., доцент
Львівський національний аграрний університет
м.дубляни

РОЗВИТОК ФАКТОРИНУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Розвиток світового ринку фінансових послуг в умовах економічної глобалізації та обмеженості ресурсів, вимагає дослідження ринку факторингових послуг в Україні.

Факторинг виник у XVI – XVII ст. як операція торговельних посередників, пізніше до надання таких послуг долучилися торговельні банки. У 60-ті роки XX ст.. факторингові операції змінили комерційне кредитування і стали широко використовуватися для обслуговування процесу реалізації продукції.

В Україні факторинг почав розвиватися з появою перших комерційних банків. Проте внаслідок низки обставин, перш за все появи інфляційних процесів, базу для факторингових операцій було підірвано і їх дію було призупинено [1, с.115].

Транскордонне співробітництво, процеси інтернаціоналізації та глобалізації світогосподарських зв'язків спонукають вітчизняні банківські установи до розширення основних напрямків своєї діяльності. Традиційні операції та послуги банків, процеси формування дефіцитних ресурсів

вимагають застосування якісно нових підходів до організації їх діяльності, здатних забезпечити диверсифікацію ризиків та належний рівень доходності.

В умовах політичної та економічної асоціації України з Європейським Союзом та світових глобалізаційних процесів на розвиток ринку факторингу в Україні впливають сучасні характерні світові тенденції поширення послуги факторингу. За даними найбільшої за кількістю членів Факторингової асоціації у світі Factors Chain International (FCI), факторингова індустрія відчуває стійке зростання. Діяльність FCI, що є глобальною мережею, об'єднує 242 факторингові компанії із 64 країн світу, підтверджує значний потенціал зростання внутрішньої та міжнародної торгівлі на основі розвитку факторингу [2].

За даними, зібраними комітетом економіки і статистики країн ЄС в 2016 загальний оборот факторингу склав 1503 млрд євро, що являє собою 64% від загального обсягу світового факторингу, що на 6,2% більше 2015 року. Найбільші ринки факторингових послуг в країнах ЄС є у Великобританії (327 млрд євро), Франції (268 млрд євро), Німеччині (217 млрд євро), Італії (209 млрд євро) і Іспанії (131 млрд євро) [3].

Факторинг відіграє важливу роль у фінансовій підтримці малого і середнього бізнесу в країнах ЄС. Навіть у важкі економічні часи ця підтримка не призводить до збільшення ризику для фінансової системи, скоріше, навпаки [3].

Нині факторинг завойовує щоразу стійкі тривалі позиції на вітчизняному грошовому ринку. Але далеко не всі українські підприємства в умовах дефіциту ресурсів та управлінні дебіторською заборгованістю використовують факторинг. Це пов'язано насамперед із тим, що в Україні дуже поширена передоплата за товар і слабо розвинений комерційний кредит, як високо ризиковий. До того ж, факторинг у сучасному варіанті тільки-но починає з'являтися на вітчизняному ринку і можливості цього фінансового інструменту поки недостатньо оцінено.

Причинами такого становища є низька поінформованість керівників підприємств щодо механізму використання факторингу; ототожнення факторингу з кредитом; висока вартість послуг факторингу; відсутність філій факторингових компаній в сільській місцевості тощо [4, с.105].

В умовах кризи неплатежів застосування факторингу є особливо вигідним для сільськогосподарських підприємств, як ефективного фінансового інструменту, спроможного вирішити проблему касових розривів, які виникають при відвантаженні продукції на умовах відкритого рахунку. У сільському господарстві факторинг особливо вигідний для підприємств малого бізнесу як форма фінансування, що дозволяє керівництву концентруватися на виробничих проблемах і максимізації прибутку, яка прискорює здобуття більшої частини платежів, що гарантує повне погашення заборгованості. Факторинг дає гарантію платежу і позбавляє постачальників від необхідності брати додаткові і вельми дорогі кредити в банку. Все це сприятливо позначається на фінансовому стані господарюючого суб'єкта.

Підсумовуючи сказане, доцільно зазначити, що факторингові послуги є широко представленим інструментом економічних відносин у ринковій інфраструктурі розвинутих країн. У діяльності вітчизняних банків практика використання факторингу лише започатковує перші кроки розвитку інструменту, що є одним із небагатьох на нинішній день фінансових продуктів, спрямованих на пряму підтримку і розвиток реального сектору економіки України.

Список використаних джерел:

1. Романенко Л.Ф. Особливості використання комерційними банками нетрадиційних банківських продуктів / Л.Ф. Романенко // Фінанси України. – 2001. - №11. – С.114-118.
2. Factors Chain International [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.fci.nl/home>

3. Connecting and Supporting the Commercial Finance Industry Worldwide [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///D:/Downloads/EUF%20Newsletter_2017_spring1%20(1).pdf

4. Масловська Л.Ц. Операції факторингу в управлінні дебіторською заборгованістю сільськогосподарських підприємств / Л.Ц. Масловська, І.В. Абрамова, Л.В. Недільська // Фінанси України. – 2010. - №6. – С.100-107.

Сиротюк Ганна Володимирівна
к.е.н. доцент
Львівський національний аграрний університет
м.Дубляни

РОЗВИТОК СОЦІО ОРІЄНТОВАНОГО БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ

Стан розвитку національної економіки в умовах євроінтеграційних процесів вимагає врахувань соціально-орієнтованих його напрямів, які є регуляторами соціальної безпеки. Відбувається соціалізація бізнесу в Україні, причому його соціальна направленість буде ефективнішою, якщо соціальна відповідальність бізнесу знайде своє місце у стратегії управління підприємством.

Соціальна відповідальність бізнесу – це самостійна, ініціативна, систематична діяльність підприємства, яка здійснюється для задоволення інтересів усіх груп зацікавлених користувачів на взаємовигідних умовах з метою досягнення як економічних, так і соціальних результатів [1].

Для налагодження ефективної системи управління необхідним є впровадження нових підходів до організаційно-методологічних положень бухгалтерського обліку, розробка концепції бухгалтерського обліку соціально відповідальної діяльності.

Розуміння соціальної значимості бухгалтерського обліку дозволяє:

- ідентифікувати реальне місце обліку в суспільстві, оцінити власний соціальний статус і застосовувати адекватні дії у професійній діяльності з метою уникнення соціальних конфліктів;

- уникнути негативних наслідків суб'єктивної інтерпретації бухгалтерських даних;

- адаптуватися компаніям в умовах сучасного середовища, що відрізняється від умов власної соціалізації, покладаючись не на інтуїцію, а на розуміння природи соціальних явищ;

- посилити науково-аналітичний потенціал бухгалтерів, заінтересованих не тільки у забезпеченні технічної сторони обліку, але й у можливості формування інформації для певних користувачів з урахування їх потре з метою прийняття управлінських рішень;

- визначити критерії ефективності управлінських рішень з точки зору їх впливу на суспільне життя [2, с.23].

Результати соціальної складової повинні бути відображені в системі бухгалтерського обліку та звітності, що забезпечує повну прозорість економіки та надання інформації зацікавленим особам.

Соціально орієнтований бухгалтерський облік є таким інструментом обліку, що дозволяє комплексно розглядати економічні, екологічні та соціальні результати діяльності підприємства і тим самим створювати основу для розробки стратегії його розвитку.

До об'єктів соціально орієнтовного обліку можна віднести: інтелектуальний капітал, оцінка людської діяльності, екологічні витрати та інші витрати які пов'язані з соціальною активністю підприємства.

Підприємства, які хочуть відповідати сучасним економічним, соціальним, екологічним вимогам щодо ведення бізнесу, доцільно постійно інформувати суспільство про результати своєї соціальної діяльності. Дієвим інструментом інформування є соціальна звітність.

Закордонні компанії публікують соціальні звіти, де вказують інформацію про реалізовані ними соціальні заходи. Проте формат подання

такої звітності є в більшості країн довільним і має описовий характер, що унеможлиблює порівняння результатів соціальної діяльності різних компаній.

На сьогодні складання соціальних звітів не є обов'язковою вимогою для вітчизняних компаній. Водночас ведення бухгалтерського обліку дозволяє поряд із фінансовою, податковою, статистичною звітністю, які є обов'язковими для подання до відповідних органів, запровадити соціальну звітність. Згідно Концепції Національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні формування соціальної звітності стає необхідною умовою ведення бізнесу [3]. Це стосується тих вітчизняних компаній, які виходять на міжнародний рівень діяльності і керуються МСФЗ.

Українським законодавством не приділено уваги даній проблематиці, тому, формуючи соціальну звітність, доцільно керуватися міжнародними рекомендаціями та стандартами: Принципи CERES/Valdez, Стандарти Sunshine з надання корпоративних звітів для заінтересованих осіб, AccountAbility 1000, Глобальний договір ООН, AccountAbility 1000 Stakeholder Engagement Standard, AccountAbility 1000 Assurance standard, SocialAccountability 8000, Норма ISO 26000 «Керівництво з питань соціальної відповідальності», Серія стандартів ISO 14000, ISO 26000.

Найважливішими елементами, які знайшли відображення у соціальній звітності є: облік людського капіталу; формування показників корпоративної соціальної звітності; рівень екологічної безпеки.

Отже, можна стверджувати, що більшість показників соціальної діяльності компанії не розкриваються у фінансовій звітності, що не дозволяє задовольнити інформаційні потреби зацікавлених користувачів. Оскільки компанії здійснюють широкий спектр заходів соціального характеру, то соціальний звіт може стати важливим інструментом ефективних комунікацій. Так як в нашій країні немає спеціальних форм соціальної звітності, то виникає необхідність розробки стандартної форми соціального звіту.

Список використаних джерел:

1. Воробей В. Нефінансова звітність: інструмент соціально відповідального бізнесу / В. Воробей, І. Журовська. – К.: Представництво ООН в Україні. – 2010. – 84 с.
2. Жиглей І.В. Бухгалтерський облік соціально відповідальної діяльності суб'єктів господарювання: необхідність та орієнтири розвитку [Текст]: Монографія / І.В. Жиглей. – Житомир: ЖДТУ, 2010. – 496с.
3. Концепція Національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kbs.org.ua>

ББК 65.9(4УКР) Я54

УДК 339.922 (043.2)

Т-65

**Збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції
«Трансформаційні зміни національної економіки в умовах
євроінтеграції:»**

Дубляни 2017